

jiddu krishnamurti
THE FLAME OF ATTENTION
plamen pozornosti

Besede Krishnamurtija bolijo bralca toliko časa,
dokler ne spozna,
da udarci ne bijejo po njem,
temveč razbijajo njegove okove.

NEW DELHI

Rad bi poudaril, da ne širimo nobene vere, nobenega ideala, nobene organizacije.

Skupaj proučujemo, kaj se dogaja v svetu okoli nas. Ne opazujemo niti z indijskega, niti z evropskega, niti z ameriškega stališča - sploh z nobenega nacionalnega stališča.

Skupaj bomo opazovali, kaj se v resnici dogaja ljudem tega sveta; in ker se bomo poglobili v to skupaj, to ne bo enostransko razmišljanje.

Med enoumjem in skupnim poglobljanjem je ogromna razlika.

Enoumje pomeni, da imamo določene zaključke, da smo prišli do določenih prepričanj, določenih stališč.

Skupno razmišljanje je nekaj popolnoma drugega.

Skupno razmišljanje pomeni, da imate vi in govoreči odgovornost opazovati objektivno, torej ne-osebno vse, kar se dogaja.

Opatujmo torej skupaj.

Govoreči, čeprav ob tej priliki sedi na odru, nima nobene avtoritete.

Prosim, da vam je to jasno od samega začetka.

Nič vas noče prepričati. Ne želi, da postanete njegovi privrženci. Ni vaš guru. Ne zagovarja nobenega sistema, nobene filozofije. Rad bi le, da opazujemo skupaj, kot prijatelji, ki se poznajo med seboj; in ki niso zaskrbljeni le za svoja osebna življenja, temveč skupaj opazujejo ta svet, ki je, kot vse kaže, znorel.

Ves svet se oborožuje, troši neverjetne količine denarja za uničenje človeških bitij, pa naj živijo v Ameriki, Evropi, Rusiji ali tukaj. Hitimo v smeri uničenja; in politiki tega ne morejo rešiti. Ne moremo se zanesti nanje; niti na znanstvenike, saj, tekmujoč med seboj, pomagajo graditi vojaško tehnologijo.

Ne moremo se zanesti niti na tako-imenovane vere; postale so le ponavljajoče besede brez vsakega pomena. Postale so vražjeverja, gola tradicija, mrtva že pet ali dvatisoč let.

Ne moremo se torej zanesti ne na politike, ki po celem svetu iščejo le položaj, moč in oblast, niti na znanstvenike, ki vsako leto, ali mogoče vsak teden, iznajdejo nove možnosti uničenja. Ne moremo pričakovati niti od religij, da bi rešili ta človeški kaos.

Kaj naj človeško bitje stori?

Ali se mi, človeštvo, ne nahajamo sredi krize razuma, ekonomske krize in/ali nacionalne krize, z vso revščino, zmedo, brezvladjem, brezzakonjem, terorizmi in večno grožnjo bombne eksplozije na ulici?

Opazujoč to, se vprašajmo, kakšna je v tem naša vloga in odgovornost?

Ali vas prizadeva dogajanje v svetu?

Ali pa vas zanima le vaše lastno zveličanje?

Prosim, razmislite o tem zelo resno, da boste vi in govoreči lahko opazovali objektivno-nepristransko, kaj se dogaja, ne le tam zunaj, temveč tudi v naši notranjosti, v naši zavesti - opazovali naš način razmišljanja, naš način življenja, naš vzorec dejstvovanja.

Če vas ne zanima svet, temveč le vaša osebna rešitev, sledenje določenim prepričanjem in vražjeverjem, sledenje gurujem, potem se bojim, da je slihanje-razumevanje med vami in predavateljem onemogočeno.

To nam mora biti povsem jasno.

Nas popolnoma nič ne zanima osebno zveličanje, temveč nas globoko in resno zanima stanje, v katerem je človeška zavest, in to, s čemer se človeštvo sooča. To nas zanima kot človeška bitja - človeška bitja, ki niso zaznamovana z nobeno narodnostjo.

Zanima nas opazovanje in razumevanje tega sveta, zanima nas, kaj je človeškemu bitju, živečemu v tem svetu storiti, kakšno je njegovo poslanstvo.

Vsako jutro v časopisih najdete poročila o umorih, bombnih napadih, uničevanju, terorizmu in ugrabitvah. Prebirate to, vendar vas v resnici ne prizadane. Če pa se kaj takega zgodi vam osebno, ste v stanju zmede, bede, zato prosite nekoga drugega - vlado ali policijo - naj vas reši, naj vas zaščiti. In če opazujete pojave v tej nesrečni deželi, kot jih govoreči opazuje že šestdeset let, lahko vidite revščino, ki izgleda nerešljiva; prenaseljenost, jezikovne razlike, ki razdvajajo in težijo v razpad družbe; religiozna nasprotja; guruje, ki so postali nepredstavljivo bogati in se vozijo s svojimi lastnimi letali - kar vse vi slepo sprejemate, kajti v tej deželi so ljudje postali zaspani, popolnoma vseeno jim je, kaj se dogaja; zanima jih le svoje lastno zveličanje, svoje lastno veselje.

Vse to lahko vidite in ničesar ne morete spremeniti.
To je dejstvo.

Ne zanimajo nas ideje o tem, kaj bi lahko storili, zanimajo nas dejstva sama,
zanima nas, kaj se resnično dogaja.

Če torej opazujemo skupaj, moramo biti prosti nacionalizma.
Človeška bitja smo med seboj povezana, pa naj živimo kjerkoli.
Spoznajte, prosim, to neobhodno resnico.

Življenje nam vodi misel.

Kako misel nastane, kako deluje in kaj je vsebina misli?

Vsi templji so rezultat misli in tudi tisto, kar je v templju - podobe, molitve,
ceremonije - je rezultat misli. Vse svete knjige - Upanishade, Gita in druge -
so rezultat misli, izraz predstave v obliki zapisa, ki nam prenaša, kar je
nekdo drug izkusil ali razmišljal.

Toda, beseda ni sveta.

Nobena knjiga na tem svetu ni sveta, preprosto zato, kar je rezultat človeške
misli.

Častimo razum.

Tiste, ki so razumni, vidimo oddvojene od nas, ki smo ne-razumski.
Spoštujemo njihove izračune, njihov razum. Mislimo, da bo razum rešil
naše probleme, vendar to ni možno; to je tako, kot bi se ena roka razvila
izven skladnosti celega telesa.

Niti razum, niti čustva, niti romantična čustvenost nam ne morejo pomagati.
Soočiti se moramo z dejstvi, kakršni so, si jih ogledati zelo od blizu in videti
nujnost takojšnjega ukrepanja, ne smemo se prepustiti znanstvenikom,
politikom in razumnikom.

Poglejmo si torej najprej, kaj je človeška zavest, kajti 'naša' zavest smo 'mi'
sami.

To, kar razmišljate, kar čutite, vaši strahovi, vaša zadovoljstva, vaše skrbi in
vaša negotovost, vaša nesreča, nezadovoljstvo, naklonjenost, bolečina,
žalost in najgloblji strah pred smrtjo so vsebina vaše zavesti; in vsebina vaše
zavesti je to, kar ste vi.

Vsebina vaše zavesti vas določa kot človeško bitje.

Dokler ne spoznamo te vsebine, in 'pogledamo' onkraj nje (če je mogoče),
ne moremo dejstvovati resnično iz samega izvira življenja; in ne more se
zgoditi sprememba, mutacija te zavesti. Da bi torej spoznali pravo akcijo,
moramo spoznati vsebino naše zavesti.

Če je naša zavest zmedena, negotova, zatrta, če beži iz kota v kot, iz enega stanja v drugo stanje, potem postanemo prestrašeni, negotovi in ne-varni; in iz te zmede se rojeva naše dejstvomnje. Zato se naslonimo na nekoga drugega - kar človek počenja že tisočletja.

Najpomembneje je torej napraviti red v sebi; in iz tega notranjega reda se bo rodil zunanji red.

Neprestano iščemo zunanji red.

Zahtevamo red v svetu, ki naj bi se vzpostavil preko močne oblasti ali z totalitarno diktaturo.

Vsi hočemo, da nas silijo v pravo obnašanje.

Odstranite ta pritisk; in postanemo približno takšni, kot smo trenutno v Indiji.

Torej postaja bolj in bolj nujno s strani tistih, ki so resni, ki se resnično soočajo s to strašno krizo, da sami spoznajo vsebino svoje lastne zavesti in osvobodijo svojo zavest nesnage - da postanejo resnično duhovna bitja.

Trenutno nismo duhovna bitja, trenutno postajamo bolj in bolj materialistična bitja.

Govornik vam ne bo povedal kdo ste, temveč bomo vi in govoreči skupaj raziskovali, kaj smo, in poskušali ugotoviti, ali je možno v osnovi spremeniti sebe.

Najprej bomo torej skupaj raziskali vsebino zavesti.

Ali sledite?

Ali pa ste preveč utrujeni ob koncu dneva?

Cel dan, ves teden preživite pod pritiskom - pritiski doma, pritiski v službi, ekonomski in religiozni pritiski, pritisk vlade in gurujev, ki vam vsiljujejo svoja neumna prepričanja.

Toda tukaj niste pod nikakršnim pritiskom.

Prosim, spoznajte to.

Pogovarjamo se kot prijatelji o naši žalosti, naši bolečini, strahovih, o naših dvomih in negotovosti, o tem, kako najti 'varnost', kako se osvoboditi strahu in o tem, če se naše žalosti lahko kdaj končajo.

Vse to nas zanima.

Kajti, če se v to ne bomo poglobili in stvari prišli do konca, bomo vnašali še več zmede, še več razdora v ta svet.

Mogoče nas bo vse izničila atomska bomba.

Torej moramo dejstvovati resno in trenutno z vsem našim srcem in razumom. To je res zelo, zelo pomembno, kajti soočamo se z nepredstavljivo krizo.

Mi nismo ustvarili narave, ptic, voda, rek, čudovitega neba, žuborečih potočkov, tigra, mogočnega drevja; ni jih ustvaril človek.

Kako je do tega prišlo, se v tem trenutku ne bomo ukvarjali.

Toda, mi uničujemo gozdove, uničujemo divje živali; na milijone jih pobijemo vsako leto in določene vrste smo že iztrebili.

Nismo mi ustvarili narave - srne, volka - toda misel je ustvarila vse ostalo. Misel je zgradila čudovite katedrale, antične templje, mošeje in podobe, ki so vanje postavljene. Misel je ustvarila te podobe in te templje, katedrale, cerkve in napise v mošejah; in misel je tista, ki časti svoje lastno stvarjenje. Ali ni torej vsebina zavesti, ki jo je ustvarila misel, tisto, kar nam je postalo vsepomembno v življenju?

Zakaj je razum, sposobnost izumljanja, pisanja, razmišljanja postala tako pomembna?

Zakaj niso naklonjenost, pozornost, občutljivost, ljubezen postale pomembnejše od misli?

Najprej torej skupaj proučimo, kaj je razmišljanje.

Struktura psihe temelji na misli.

Spoznati moramo, kaj je razmišljanje in kaj je misel.

Govoreči bo sicer to predstavil z besedami, toda vi morate to videti sami; ne da vam jaz nakažem in potem vi o tem razmislite; temveč tako, da v pogovoru vi to opazujete in spoznavate sami.

Dokler zelo jasno ne dojamemo, kaj je razmišljanje, ne bomo mogli razumeti, opazovati, imeti vpogled v celotno vsebino zavesti -v to, kar smo.

Če ne spoznam sebe, kar pomeni mojo zavest - zakaj razmišljam na tak način, kot razmišljam; zakaj se tako obnašam; moje strahove, moje bolečine, moja različna stališča in prepričanja - potem bom, karkoli storim, povzročal še večjo zmedo.

Kaj si vi predstavljate pod razmišljanjem?

Če vas nekdo izzove z vprašanjem, kakšen je vaš odgovor?

Kaj je razmišljanje in zakaj razmišljate?

Večina nas smo narejeni ljudje - ljudje iz druge roke.

Zakaj?

Veliko čitamo, na univerzah zberemo veliko znanja; in vsi ti podatki so podatki drugih ljudi, podatki o tem, kar so rekli ali mislili drugi ljudje. In potem citiramo to znanje, ki smo ga zbrali in ga primerjamo s tem, kar nekdo reče. V tem ni nič originalnega, našega lastnega.

Neprestano le ponavljamo, ponavljamo, ponavljamo..., in ko nekdo vpraša: 'kaj je misel, kaj je razmišljanje?', smo nesposobni odgovora.

Živimo in obnašamo se v skladu s 'svojim' načinom razmišljanja. Zaradi svojega načina razmišljanja imamo vlado, zaradi svojega načina razmišljanja imamo vojne - vse puške, letala, tanki, bombe so produkt našega razmišljanja.

Misel je ustvarila čudeže v kirurgiji, velike tehnične dosežke in strokovnjake, toda nikoli se nismo poglobljali v vprašanje, kaj je razmišljanje.

Razmišljanje je proces, ki ga rojevajo izkušnje in znanje.

Prisluhnite temu v tišini, poglejte, če to ni resnično; potem sami to odkrijte, kot bi bile besede govorečega ogledalo, v katerem sami vidite jasno, brez izkrivljanj; in nato odvrzite ogledalo in ga razbijte.

Razmišljanje se rodi iz izkušnje, ki postane znanje, shranjeno v možganskih celicah kot spomin; in iz spomina prihajajo misli in dejstvom.

Spoznajte, prosim, to sami, in ne ponavljajte le mojih besed.

To zaporedje je resnično dejstvo: izkušnja, znanje, spomin, misel, akcija. Iz te akcije se zopet učite.

To je torej krog in to je naša veriga, v katero smo ujeti.

To je način, kako živimo.

In nikoli se nismo premaknili s tega kroga.

Temu lahko rečete akcija in reakcija, toda nikoli ne zapustimo tega polja - polja znanega.

To je dejstvo.

Vsebina naše zavesti je torej tisto, kar poganja naše misli.

Mislím lahko karkoli.

Lahko mislim, da je v meni bog, kar je zopet produkt misli.

Vzeti moramo torej vsebino iz naše zavesti; in si jo ogledati.

V večini nas je od otroštva dalje bolečina, ranjenost.

Trpimo doma, v šoli, na univerzi in kasneje v življenju. Če trpimo, si zgradimo okoli sebe obzidje; in posledica je, da postajamo bolj in bolj izdvojeni in bolj in bolj moteni, prestrašeni. Iščemo poti in načine, da bi

pobegnili pred bolečino, kar pomeni, da so vse akcije, ki so odziv na bolečino, očitno nevrotične.

To je torej del vsebine naše zavesti.

Toda, kdo je prizadet, kdo čuti bolečino?

Če rečete: 'Jaz sem prizadet!' - ne fizično, temveč psihloško, notranje - kaj je tisto, ki je prizadeto?

Ali ni prizadeta predstava, ki jo imate o sebi?

Vsi imamo predstave o sebi - predstavo, da smo pomembni ali nebolgljeni ali ponižni. Če imate doktorat ali če ste gospodinja, imate tudi odgovarjajočo predstavo o 'sebi'.

Vsakdo ima predstavo o sebi, to je nesporno dejstvo.

Misli so ustvarile to predstavo in predstava je prizadeta.

Ali je torej mogoče živeti popolnoma brez vsake predstave o sebi?

Če imate o sebi predstavo, ustvarjate prepad v odnosu med seboj in drugimi.

Pomembno je zelo jasno razumeti, kaj pomeni beseda odnos.

V odnosu niste le s svojo ženo, z vašim sosedom, z vašimi otroki, v odnosu ste s celotno človeško raso.

Ali je vaš odnos do žene le čuten, spolen odnos ali pa je to romantično, prikladno prijateljstvo?

Ona vam kuha in vi hodite na delo. Ona vam rojeva otroke in vi delate od jutra do mraka štirideset let do upokojitve. Temu pravite življenje.

Torej morate zelo jasno spoznati, kaj pomeni imeti odnos.

Če vaš odnos temelji na bolečini, potem izrabljate drugega za beg od bolečine.

Ali vaš odnos temelji na obojestranskih predstavah?

Vi ste si ustvarili predstavo o njej in ona si je ustvarila predstavo o vas; v medsebojnem odnosu so torej le predstave, ki jih je ustvarila misel.

Torej se vprašamo: Je ljubezen misel?

Je ljubezen želja? Je ljubezen zadovoljstvo?

Mogoče boste pritrdili, mogoče boste odkimali, toda v resnici se nikoli ne vprašate o tem, nikoli se ne poglobite v to; in spoznate resnico.

Ali je mogoče biti brez vseh sporov, brez vseh nasprotij v naših odnosih?

Od jutra do večera živimo v sporih, v razdvojenosti, v nasprotjih. Zakaj?

Ali je to posledica naše podedovane narave, posledica tradicije, posledica religije?

Vsak od nas ima predstavo o sebi: vi imate predstavo o sebi, ona ima predstavo o sebi in še veliko drugih predstav - njene ambicije, njene želje po pomembnosti ...

Tudi vi imate svoje ambicije, svoj tekmovalni duh.

Vajina pot poteka vzporedno kot železniški tiri, vendar se nikoli ne srečata, razen mogoče v postelji; toda nikoli na kakšnem drugem nivoju.

Kakšna tragedija postane tak odnos.

Zelo je torej pomembno biti zavesten svojih odnosov; ne le intimnih, temveč vseh odnosov do celotnega sveta. Celoten svet tam zunaj je med seboj v neprestanem odnosu; in vi niste oddvojeni od tega sveta.

Vi ste torej tudi celoten svet.

Ljudje trpijo prav tako kot vi, imajo veliko skrbi, strahov, grozi jim vojna, prav tako, kot vam grozi vojna. Zbirajo ogromno orožja za medsebojno uničenje; in vi nikoli ne spoznate, kako smo med seboj povezani.

Jaz sem recimo musliman in vi ste recimo hindujec. Moja tradicija pravi: "si musliman" in jaz sem, kot računalnik, sprogramiran, da ponavljam: "Sem musliman", in vi ponavljate: "Sem hindujec".

Ali razumete, kaj počne misel?

Cel svet vam je podoben, na nekoliko samosvoj način izobražen, vzgajan drugače, z drugačnimi navadami, mogoče bogatejši ali pa tudi ne, toda z enakimi odzivi, enakimi bolečinami, z enakimi skrbmi in z enakimi strahovi.

Prosim, pustite svojemu razumu in srcu spoznati, kakšen je vaš odnos s svetom, s sosedom in z vašo ženo ali možem.

Če temelji na predstavah, slikah, spominih, boste neizbežno v borbi s svojo ženo, s svojim možem, z vašim sosedom, z muslimani, s Pakistanci, z Rusi - ali mi sledite?

Kajti, vsebina vaše zavesti je bolečina, ki jo nikoli niste razumeli, ki nikoli ni bila do konca dojeta-odpuščena-izbrisana. Pustila je brazgotine; in te brazgotine plodijo različne oblike strahu, ki končno pripeljejo v izolacijo.

Vsak od nas je izoliran zaradi religiozne tradicije, zaradi izobrazbe, zaradi ideje, da morate vedno uspeti, uspeti, uspeti, postati nekaj.

Tudi onkraj naših medsebojnih odnosov, intimnih in drugačnih, smo vsi med seboj povezani, pa če živite tu, ali kjerkoli na svetu.

Svet je vi in vi ste svet.

Lahko da imate drugačno ime, drugačno obliko, drugačno izobrazbo, drugačen položaj, toda notranje vsi trpimo, vsi gremo skozi velike agonije,

pretakamo solze, se bojimo smrti in imamo ogromen občutek negotovosti - brez vsake ljubezni ali sočutja.

Kaj čutite, ko slišite ta dejstva?

Kakšen je vaš odziv na povedano?

Govoreči vam nakazuje dejstvo, da ste globoko v sebi eno s celim svetom, pa čeprav ste črni ali beli, visoki ali nizki, goli ali lepo oblečeni, kajti vse to je zunanje; toda notranje teče v vseh nas isti tok, pa naj bom Američan, Rus ali Indijec.

Notranji tok, notranje gibanje vseh človeških bitij je enako.

V globini torej ste vi svet in svet je vi.

Vi in svet sta eno; in vsakdo mora spoznati ta odnos.

Iz vsega tega se pojavi vprašanje: kako vidite svet?

Kako v sebi zaznavate svojo ženo ali svojega moža ali ministerskega predsednika?

Kako vidite drevo?

Naučiti se morate umetnost 'videnja'-zaznavanja.

Kako v sebi 'vidite' mene?

Tukaj sedite in kakšno je vaše 'videnje' mene?

Ali me gledate in razmišljate o tem, da sem slaven?

Kakšen je vaš odziv, ko vidite nekoga, kot sem jaz?

Ali ste zaslepljeni z njegovo slavo - ki je lahko nesmiselna in največkrat tudi je?

Ali ste očarani, s tem, kako znan je; s številom ljudi, ki so se tukaj zbrali na pogovor?

Ali je vaše zanimanje plod pričakovanja, da boste od njega nekaj dobili?

Govoreči vam ne more dati nobene vladne službe. Ne more vam dati denarja, ker nima denarja. Ne more vam dati ne časti, ne položaja, ne more vas voditi in ne povedati, kaj naj storite.

Kako v sebi vidite govorečega?

Ali ste že pogledali koga svobodno, odprto, brez vsake besede, brez vsake predstave?

Ali ste že kdaj videli lepoto drevesa, trepetanja lista v krošnji?

Ali se torej lahko skupaj naučimo, kako zaznavati-'videti'?

Ne morete videti z očmi, če je vaša zavest zaposlena - in večina naših zavesti je neprestano zaposlena - s člankom, ki ga morate napisati jutri ali s kuhanjem večerje, z vašo službo, s spolnostjo ali s tem, kako naj meditirate ali kaj mislijo o vas sosedge.

Kako naj takšna zavest, zaposlena od jutra do večera, kaj zaznava?

Če sem zaposlen s tem, da hočem postati mizarski mojster, moram poznati kvaliteto različnih vrst lesa, moram poznati orodje in njegovo uporabo, vedeti moram, kako narediti spoj brez uporabe žeblicev...

Torej je moja zavest zaposlena.

Če sem recimo nevrotičen, je moja zavest zaposlena s spolnostjo ali s političnim ali kakšnim drugačnim uspehom.

Kako naj torej, zaposlen, kaj vidim-zaznam-občutim?

Zaposlen sem, kadar govorim, kadar pišem, toda, zakaj naj bi bila moja zavest zaposlena preostanek časa?

Računalnike lahko sprogramiramo tako, kot smo programirani ljudje. Ti stroji se lahko učijo - sprejemajo podatke in računajo- razmišljajo hitreje in točneje kot človek. Lahko igrajo šah s svetovnim prvakom in včasih zmaga človek, včasih zmaga stroj. Računalnik je sposoben neverjetnih stvari; in vendar je bil programiran, ali razumete?

Sposoben je izumiti nove stroje, ki bodo sposobni boljšega programiranja kot prejšnji; in mogoče končno stroj, ki bo 'inteligenten'.

Pravijo, da bo stroj končno sam ustvaril 'inteligenten' stroj.

Kaj se bo zgodilo s človekom, ko bodo prevladali računalniki?

V enem čipu je shranjena celotno znanje Encyclopaediae Britannicae.

Kakšen pomen bo potem imelo znanje v življenju človeka?

Naši možgani so vedno zaposleni, nikoli ne mirujejo.

Če se hočemo naučiti 'videti' svojo ženo, svojega soseda, svojo vlado, brutalnost revščine, grozoto vojn, moramo imeti svobodo opazovanja.

Vendar, ali se ne upiramo svobodi, ker nas je strah svobode, ker nas je strah ostati sam?

Poslušali ste govornika.

Kaj ste slišali? Kaj vam je ostalo?

Besede, ideje, ki konec koncev nimajo nobenega pomena?

Ali ste začutili neobhodnost tega, da stopite iz kroga prizadetosti, kar pomeni prenehati z vsemi predstavami za vedno?

Ali ste začutili nujo in pomembnost opazovanja in spoznavanja vseh svojih odnosov in neobhodnost tihe zavesti?

Ko zavest ni zaposlena, postane nenavadno svobodna, sposobna zaznavanja nenavadne lepote.

Cenena majhna-pogojena zavest pa je vedno zaposlena z znanjem, s pridobivanjem tega ali onega, s prepiranjem, klepetanjem in nikoli ne obmolkne, nikoli ni svobodna-'prazna'- prisotna zavest.
Ko obstaja prazna-tihotna zavest, se iz te svobode rodi najvišja inteligenca, ki jo nikoli ne more roditi misel.

31. oktober 1982

NEW DELHI

Preden se poglobimo v vprašanje meditacije, se moramo pogovoriti o pomenu avtoritete.

Večina na tem svetu nismo disciplinirani, kar pomeni, da se ne učimo, da se ne spoznavamo.

Beseda 'disciplina' izhaja iz besede disciple - učenec. Zavest učenca se uči - ne od določene osebe, ne od guruja, učitelja ali pridigarja, niti iz knjig; uči se z opazovanjem svoje lastne zavesti in svojega lastnega srca, ki se uči iz lastnega dejstvovanja.

Takšno učenje zahteva določeno urejenost-disciplino, ki pa ni prilagajanje, kot ga zahteva zunanje discipliniranje.

Kadar obstaja prilagajanje, poslušnost in posnemanje, ne more biti nikakršnega učenja, obstaja lahko le sledenje in privrženost.

'Discipliniranje' je učenje-spoznavanje zapletenosti lastne zavesti, spoznavanje vsakdanjega bivanja in medsebojnih odnosov; tako da je zavest vedno gibljiva in aktivna.

Skupno spoznavanje meditacije zahteva razumevanje discipline.

Disciplina, kot jo navadno razumemo, vsebuje razdvojenost in prilagajanje na vzorec, kot se prilagajajo vojaki, prilagajanje idealu, prilagajanje določeni trditvi iz svete knjige...

Kjer obstaja prilagajanje, obstaja torej razdvojenost, nasprotje, trenje in izguba energije.

Zavest in srce, ki sta razdvojena, ne moreta nikoli v stanje meditacije.

Poglobili se bomo v to.

To ni le gola trditev, ki jo sprejmete ali zanikate; to je nekaj, kar bomo proučili skupaj.

Tisočletja in tisočletja smo živeli v prepiru, razdvojeni.

Življenje je bilo večno prilagajanje, uboganje, posnemanje, ponavljanje; in naše zavesti so postale neverjetno neumne. Postali smo narejeni ljudje,

ljudje iz druge roke, ki neprestano citirajo, kaj je rekel ali kaj ni rekel nekdo drug. Izgubili smo sposobnosti in energijo učenja iz svoje lastne akcije.

Mi sami -in ne družba ali politiki, smo popolnoma odgovorni za svojo lastno akcijo in za spoznavanje sebe iz te akcije.

V tem spoznavanju je skritih brezštevilo odkritij, kajti v vsakem človeškem bitju tega sveta je skrita celotna zgodba človeštva. V nas je nemir človeštva z vsemi strahovi, osamljenostjo, obupom, žalostjo in bolečino; vsa ta zapletena zgodovina živi v vsakem od nas.

Če se naučite brati to knjigo, potem vam ni treba prečitati nobene druge knjige - razen mogoče tehnoloških knjig.

Toda, mi smo ležerni in nismo marljivi v spoznavanju sebe iz svojega dejstvomjanja; in tako nismo zavestni svoje odgovornosti za svoja dejanja, za vse, kar se dogaja v celem svetu in za to, kar se dogaja v tej nesrečni deželi. Pospraviti moramo svojo hišo, kajti nihče drug, ne na zemlji in ne v nebesih, ne bo to storil tega namesto nas; ne naši guruji, ne naše prisege, niti naša pobožnost.

Način našega življenja, način našega mišljenja, način našega dejstvomjanja je zmeden.

Kako naj bi zmedena zavest zaznala tisto, kar je v popolnem redu - kot je veselje v popolnem redu?

Kaj ima lepota opraviti z duhovno zavestjo?

Lahko se vprašate, zakaj tradicionalne religije in rituali nikoli ne omenjajo lepote?

Toda zaznavanje lepote je del meditacije - ne lepote ženske ali moškega, ne lepote obraza, ki ima svojo lastno lepoto - temveč lepote same, čistega bistva lepote.

Večina menihov, sannyasi-jev in tako-imenovanih religiozno poglobljenih zavesti je popolnoma zanemarilo lepoto; in postali so neobčutljivi do narave, do okolja.

S prijatelji sem bil nekoč v pogorju Himalaje. Po potki pred nami je hodila skupina sannyasi-jev. Klepetali so med seboj, nikoli niso pogledali dreves, nikoli opazili lepoto rodovitnih polj, čudovitost temnomodrega neba, ptic, cvetlic, potočkov.

Popolnoma so bili zavzeti s svojo lastno zabavo in svojim lastnim zveličanjem.

In ta navada-tradicija se vleče že tisočletja.

Človek, ki mu pravijo 'duhoven', mora zapustiti 'to-svetno' in se izogibati vsej lepoti; in tako njegovo življenje postane neumno, brez vsakega občutenja lepote.

Toda, lepota je ena od radosti Resnice.

Če otroku, ki se veselo podi naokrog, klepeta in vriska, daste zapleteno igračo, ga igrača popolnoma vsrka; in raziskujoč njen mehanizem postane zelo tih. Otrok postane popolnoma osredotočen, popolnoma se potopi v igračo. Igrača vsrka vso njegovo igrivost.

Tudi mi imamo svoje igrače, igrače, ki se imenujejo ideali, prepričanja, vere, ki nas vsrkajo.

Če častite podobo - in nobena podoba na svetu ni sveta, vse so proizvod človeškega razuma, človekove misli - nas ta podoba vsrka, kot igrača vsrka otroka; in postanemo nenavadno tihi in krotki.

Kadar opazujemo s snegom pokrite gore, ki se dvigajo v modro nebo in s sencami prepredene globoke doline, nas ta veličina in čudovitost popolnoma vsrka vase; za trenutek popolnoma obmolknemo, kajti ta neopisljivost nas prevzame; in pozabimo nase.

Lepota obstaja le, kadar 'nas' ni.

Bistvo lepote je v odsotnosti 'sebe'; in bistvo meditacije je poglobljanje v porajanje 'sebe'.

Za meditacijo potrebujemo ogromno energije in vsako trenje je izguba energije. Če je v našem življenju veliko trenj, sporov in nasprotovanj, odpora do dela, ki ga opravljamo, izgubljammo energijo.

Da bi vse to raziskali zelo globoko - ne besedno-površinsko - se moramo poglobiti vase, v svojo lastno zavest in spoznati, zakaj živimo, kot živimo, zakaj in za kaj izgubljammo energijo, kajti meditacija je sprostitelj ustvarjalne energije.

Duhovnost je odigrala pomembno vlogo v človeški zgodovini.

Od začetka časa se je človek boril za spoznanje resnice.

Toda, sprejete religije sodobnega sveta sploh niso več duhovne, saj so postale prazno ponavljanje stavkov, žlobudranje, neumnost, oblika osebne zabave brez vsakega globjega pomena. Vsi rituali, vsi bogovi - posebno v naši deželi, kjer imamo na tisoče bogov - so izum misli. Vse rituale si je izmislila misel.

Kar si izmislila misel, ni sveto; toda mi pripisujemo izmišljenim idolom sposobnosti, katere mi sami želimo, da bi jih le-ti idoli imeli.

Ves čas torej nezavedno častimo sebe.

Vsi rituali v templjih, obredi in vse, kar se dogaja v krščanskih cerkvah, je ustvarila misel; in mi vsi torej častimo misel.

Poglejte ironijo, prevaro, nepoštenost vsega tega.

Religije tega sveta so popolnoma izgubile svoj smisel.

Vsi razumniki tega sveta se jih izogibajo, bežijo stran od njih; in če uporabimo besede 'duhovna zavest', ki jih govoreči uporablja zelo pogosto, sprašujejo: 'Zakaj uporabljaš besedo 'duhoven'?'

Etimološko je korenina besede nejasna, toda v osnovi pomeni stanje plemenitosti, veličine preprostosti in pomeni marljivo, tankovestno, pošteno življenje.

Toda vse to je minilo, ker smo izgubili celostnost.

Če torej odmislimo to, kar so postale vse sedanje tradicionalne religije s svojimi predstavami in simboli, se pojavi vprašanje: kaj je duhovnost?

Če hočemo spoznati, kaj pomeni duhovna zavest, moramo spoznati resnico; toda, do resnice ne vodi začrtana pot.

Le če smo sočutni in inteligentni bomo našli, kar je večna resnica.

Toda ne obstaja usmeritev, ne obstaja kapitan, ki bi nas vodil v tem oceanu življenja.

Vsak človek mora spoznavati sam.

Ne moremo pripadati nobenemu kultu, nobeni skupini, če hočemo spoznati resnico.

Duhovna zavest ne pripada nobeni organizaciji, nobeni skupini, nobeni sekti; ima kvaliteto univerzalne zavesti. Duhovna zavest je zavest, ki je popolnoma prosta vseh navezanosti, vseh zaključkov in idej; ukvarja se le s tem, kar se v resnici dogaja; in ne s tem, kar 'naj bi bilo'. Vsak dan svojega življenja posveča dejanskemu notanjemu in zunanjemu dogajanju; torej spoznava celotno zapletenost življenja.

Duhovna zavest je svobodna vseh predsodkov, tradicij, vseh oblik usmeritev. Za 'priti do resnice' potrebuješ veliko jasnost zavesti, in ne zmedeno zavest.

Ko smo torej vnesli red v svoja življenja, se poglobimo sedaj v vprašanje, kaj je meditacija - ne v 'kako meditirati', kajti to je neumno vprašanje.

Kadar vprašamo 'kako', hočemo metodo, sistem, točna navodila.

Opazujte, kaj se zgodi, če sledimo metodi, sistemu.

Zakaj hočemo metodo?

Mislimo, da je najlažja pot slediti nekemu, ki reče: 'Naučil vas bom meditirati'.

Če vam nekdo pove 'kako' meditirati, ne ve, kaj je meditacija.

Tisti, ki reče: 'Jaz vem!', ne ve.

Najprej moramo spoznati, kako uničujoč je vsak sistem meditacije, pa naj bo katerikoli od mnogih oblik, ki jih je misel iznašla - kako moramo sedeti, kako moramo dihati, kako moramo to ali ono.

Če opazujemo vse šole meditacije, lahko vidimo, da vsako ponavljanje tehnike v nedogled naredi zavest mehansko. Že tako in tako imamo vzorčne-pogojene-mehanske zavesti in s ponavljanjem novega vzorca, vzorca meditacije, le dodajamo dodatno navado, kar pripelje do atrofije zavesti.

To je tako, kot bi pianist neprestano ponavljal napačno noto; nobena melodija ne more priti ispod njegovih prstov.

Ko spoznamo resnico dejstva, da noben sistem, nobena metoda, noben trening nikoli ne vodi do resnice, jih vse zavržemo kot lažne in nepotrebne.

Poglobiti se moramo tudi v celoten problem kontrole-nadzora. Večina nas poskuša nadzorovati svoje odzive, svoje reakcije; poskušamo nadzorovati in oblikovati svoje želje.

V tem procesu vedno obstajata nadzornik in nadzorovani.

Nikoli se ne vprašamo: Kdo je nadzornik in kaj je to, ki je nadzorovano v tako-imenovani meditaciji.

Kdo je nadzornik, ki poskuša nadzorovati naše misli, naš način razmišljanja?

Kdo je ta nadzornik?

Nadzornik je gotovo tista enota naše zavesti, ki se je odločila za vadbo sistema ali metode. Kdo je ta enota?

Ta enota je preteklost, je misel - ki temelji na nagradi in kazni.

Nadzornik je torej iz preteklosti in poskuša nadzorovati naše misli; toda nadzornik je istočasno tudi nadzorovano.

Poglejte, kako preprosto je vse to.

Če ste zavistni, oddvojite zavist od sebe. Rečete: 'Moram jo zatreti' - ali jo opravičite. Toda, v resnici niste oddvojeni od zavisti, vi ste zavist sama. Zavist ni oddvojena od vas.

Toda veeno varamo sami sebe in poskušamo nadzorovati zavist, kot bi bila nekaj, kar ni naše.

Ali je torej mogoče živeti življenje brez vsakega nadzorovanja - kar ne pomeni da se zavisti prepuščate?

Prosim, zastavite to vprašanje sebi.

Ali lahko živite življenje - ki je trenutno tako uničujoče, tako mehansko, tako polno navad - brez najmanjšega pridiha nadzora?

To se lahko zgodi le, če zaznavate z popolno jasnostjo; ko posvetite svojo pozornost vsaki misli, ki se pojavi - ne prepuščate se ji. Ko ji posvetite svojo celotno pozornost, boste spoznali, da lahko živite brez vseh razdvojenosti, ki se pojavijo z nadzorom.

Ali vidite, kaj to pomeni?

Imeti zavest, ki je spregledala nadzor; in zato živi brez sence vsakega nasprotja?

To pomeni biti popolnoma svoboden.

In spoznati moramo to popolno svobodo, če hočemo spoznati to, kar je večna resnica.

Razumeti moramo tudi kvalitativno razliko med pozornostjo in osredotočenjem.

Večina nas pozna le osredotočenje.

V šoli in na univerzi se učimo osredotočenja. Deček pogleda skozi okno in učitelj mu reče: 'Osredotoči se na svojo knjigo!'

Torej se poglobimo v sam pomen te besede.

Osredotočenje pomeni usmerjenje vse energije v določeno točko. Toda misel bega sem ter tja; in nenehno obstaja borba med željo po osredotočiti se na določeno stran, in pozornostjo, ki potuje naokrog, in ki jo hočete nadzorovati.

Pozornost ne pozna nadzora, ni osredotočena.

Pozornost je popolno zaznavanje; ko torej posvetimo vso energijo, vse čute, vse sposobnosti, vso energijo možgan in srca zaznavanju.

Najbrž še nikoli niste bili pozorni na tak način.

V takšni pozornosti se ničesar ne zapisuje v spomin; in nobena akcija ne prihaja iz spomina.

Kadar ste pozorni, možgani ne snemajo; kadar pa ste osredotočeni, je v tem procesu vedno napor in vedno uporabljate spomin - ponavljate kot gramofonska plošča.

Spoznajte naravo možgan, ki nimajo potrebe po pomnjenju, razen tistega, kar je najnujnejše. Pomniti morate, kje stanujete in praktične stvari

življenja. Toda nepotrebno je pomniti psihološko, notranje, pa naj bo to žalitev ali laskanje.

Ali ste to kdaj poskusili?

Verjetno je za vas vse to tako novo.

Če nimate psihološkega spomina, potem je vaša zaznava in s tem vaš razum popolnoma prost vseh pogojev.

Vsi smo sužnji tradicije in mnenja smo, da smo popolnoma drugačni od drugih. Nismo.

Vsi doživljamo iste bridkosti, žalost, vsi točimo solze, vsi smo človeška bitja. Nismo ne hindujci, ne muslimani, ne Rusi, ne Indijci - to so vse nalepke brez pomena.

Zavest mora biti povsem svobodna, kar pomeni, da je vsakdo zase popolnoma sam.

Toda vsi se tako bojimo ostati sami.

Zavest mora biti svobodna, popolnoma tihotna, brez nadzora.

Kadar je zavest celostna, popolnoma duhovna, ni le svobodna, temveč sposobna raziskovati in zaznavati izvor resnice, do katerega ne vodi noben vodnik, nobena utečena pot.

Le tihotna-svobodna zavest lahko spozna, kar je onkraj časa.

Ali niste opazili - če ste se kdaj opazovali - da vaša zavest brezkončno klepeta, da je vedno z nečim zaposlena?

Če ste sannyassi, je vaša zavest zaposlena z bogom, z molitvami, s tem ali onim. Če ste gospodinja, je vaša zavest zaposlena z naslednjim obrokom. Poslovnež je zaposlen s preprodajo, politik s strankarsko politiko in uradnik s svojo neumnostjo.

Naše zavesti so torej neprestano zaposlene; zato v njih ni prostora, neomejenosti.

Toda neomejenost je neobhodna.

Neomejenost vsebuje praznino, tihoto, ki ima brezmejno energijo.

Svojo zavest lahko utišate z jemanjem drog; svojo misel lahko upočasnite in omrtvite s kemičnimi sredstvi. Toda ta tišina je posledica dušenja zvokov.

Ali ste kdaj raziskovali, kaj pomeni zavest, ki je naravno popolnoma mirna-tiha, brez vsakega premika, ki nič ne pomni razen neobhodnega, tako da vaša psiha, vaša notranja narava postane popolnoma tihotna?

Ali ste se kdaj poglobljali v to?

Ali pa ste neprestano ujeli v tok tradicije, v tok dela in skrbi za jutri?

Kjer obstaja tihota, tam obstaja prostor - ne od ene točke do druge točke, kot navadno mislimo. Kjer je tihota, ne obstaja nobena točka, obstaja le tihota.

In v tej tihoti je nenavadna energija veselja.

Vesolje nima vzroka.

Obstaja.

To je znanstveno dejstvo.

Toda mi, človeška bitja smo ujeti v vzrok.

Skozi analizo lahko ugotovite vzrok revščine te dežele ali drugih dežel, lahko odkrijete vzrok prenaseljenosti v pomanjkanju kontrole rojstev, lahko najdete vzrok, zakaj se ljudje delijo na Sike, hindujce, muslimane...

Lahko najdete vzrok vaše zaskrbljenosti ali osamljenosti.

Vse te vzroke lahko odkrijete z analitičnim procesom, toda nikoli se ne rešite te vzročnosti.

Vse naše dejstvovanje temelji na nagradi in kazni, pa naj bo to še tako prikrito; in v tem ležijo vsi vzroki.

Spoznati vesoljni red, ki je brez vsakega vzroka in živeti vsakodnevno življenje brez vzroka, je najvišji red.

Iz tega reda prihaja ustvarjalna energija.

Meditirati pomeni sproščati to ustvarjalno energijo.

Neznansko pomembno je spoznati in razumeti globino in lepoto meditacije.

Človek se je od vedno spraševal, ali obstaja kaj onkraj vseh misli, onkraj vseh romantičnih izumov, onkraj časa. Vedno se je spraševal: ali obstaja kaj onkraj tega trpljenja, onkraj te zmede, onkraj vojn, onkraj preprirov med človeškimi bitji?

Ali obstaja kaj večnega, svetega, brezpogojno čistega, neomadeževanega od misli, kar lahko izkusimo?

Vse to so se spraševali resni ljudje od pradavnine.

Za spoznanje-zaznanje tega je meditacija neobhodna.

Vendar ne ponavljajoča 'meditacija', ki je popolnoma brez smisla.

Obstaja ustvarjalna energija, ki je resnično duhovna, in ki se rodi, ko je zavest prosta vsake razdvojenosti, prosta trušča misli. Spoznanje tistega, kar nima ne začetka in ne konca, je v globinah meditacije in v tem je njena lepota.

Za to je potrebna prostost vseh vzorcev.

V sočutni-usmiljeni inteligenci leži popolna varnost.

Toda, mi iščemo varnost v idejah, prepričanjih, predstavah, idealih, katerih se oklepamo. Predstavljajo našo varnost, pa čeprav so vse predstave popolnoma lažne in popolnoma nespametne.

Ko obstaja sočustvovanje-usmiljenje skupaj z najvišjo inteligenco, obstaja varnost - če že iščemo varnost. Vendar, kjer je usmiljenje in inteligenca, se vprašanje varnosti nikoli ne pojavi.

Obstaja torej izvor, začetek, iz katerega se rojeva vse; in ta začetek ni beseda.

Beseda nikoli ni stvar.

Meditacija pomeni dotakniti se začetka izvira, ki je izvor vseh stvari in ki je prost vseh časov.

In blagoslovljen je tisti, ki to spozna.

8. november 1981

BENARES

Govoreči vam ne predava, ne daje vam napotkov in nič vas ne prepričuje. Pogovarjamo se kot prijatelji, prijatelji, ki čutijo medsebojno naklonjenost, ki se imajo radi, ki ne bodo drug drugega prevarali in ki imajo skupno zanimanje. Zato se, sedeč na travi, pod drevesom v objemu lepega hladnega jutra, z občutkom globoke medsebojne povezanosti pogovarjajo o zapletenostih življenja.

Takšen je odnos med vami in govorečim, čeprav se dejansko ne poznamo, ker nas je tukaj zelo veliko. Toda tukaj smo, kot bi skupaj hodili po poti, opazovali drevesa, ptice, cvetlice, vdihavali dišeči zrak in resno razglabljali o naših življenjih; ne površno, ne mimogrede, temveč resnično zavzeti za rešitev naših problemov.

Govoreči čuti to, kar govori; ne govori le zaradi govorjenja, ne poskuša napraviti velik vtis. Ukvarjamo se namreč s problemi življenja, ki so veliko preresni za kaj takega.

Sedaj, ko smo opredelili naš medsebojni odnos, se poglobimo v korenine naših problemov.

Na nesrečo se moramo pogovarjati na besednem nivoju, toda med vrsticami, med vsebnostjo besed, obstaja, če smo pozorni, veliko globlja, poglobljena komunikacija.

Vsi imamo probleme - spolne, razumske, probleme v odnosih, probleme, ki jih je človek ustvaril zaradi vojn, nacionalizmov, zaradi religij.

Kaj je problem?

Problem pomeni nekaj, kar je vrženo v vas, nekaj, s čemer se morate soočiti; večji ali manjši izziv. Problem, ki ni razrešen, zahteva, da se z njim soočite, ga spoznate, razrešite in delujete. Problem je nekaj, kar vas največkrat zadane nepričakovano, pa naj bo na zavedni ali nezavedni ravni. Je izziv, površinski ali globok.

Kako pristopimo k problemu?

Način, kako pristopimo problemu, je pomembnejši, kot problem sam.

Običajno problemu pristopimo s strahom ali z željo po razrešitvi problema. Hočemo premagati problem, se mu upreti, pobegniti pred njim, ga popolnoma ignorirati ali pa se z njim sprijaznimo.

Pomen besede 'pristopiti' je; približati se čim bliže je mogoče, do dotika.

Če imamo problem, kako mu pristopimo?

Ali ga rešujemo od daleč, od blizu ali pobegnemo pred njim?

Ali pa imamo željo iti onkraj njega?

Vse dokler imamo motiv, motiv usmerja naš pristop.

Če ne pristopimo problemu svobodno, vedno usmerjamo rešitev v skladu s svojim pogojenjem.

Recimo, da sem pogojen v zatiranje določenega problema.

Moj pristop je pogojen in problem je izkrivljen.

Če pa pristopim problemu brez motiva in se mu približam, potem je v samem problemu odgovor-rešitev, ki ni oddeljena od problema.

Zelo je pomembno spoznati, kako pristopiti problemu, pa naj bo političen, religiozen ali problem v osebnih odnosih. Obstaja ogromno problemov in obremenjeni smo z njimi. Celo meditacija postane problem.

V resnici se nikoli ne poglobimo v svoje probleme.

Pa vendar, zakaj naj bi živeli obremenjeni s problemi?

Problemi, ki jih nismo razumeli in rešili, nam izkrivljajo življenja. Zelo je pomembno biti zavesten svojega pristopa problemu, ga opazovati in ne poskušati vplivati na rešitev, kar pomeni videti odgovor v problemu samem. In vse to je odvisno od načina našega pristopa, načina našega 'videnja' problema.

Zelo je pomembno, da smo zavestni svojega pogojenja, ko pristopamo problemu in se osvobodimo tega pogojenja.

Kaj je zaznavanje?

Kaj je 'videnje'? Kako vidite drevo?

Poglejte ga za trenutek.

Na kakšen način ga vidite?

Ali je to le optično opazovanje in optični odziv, ki vam govori o obliki, razvejanosti, o svetlobi na listih? Ali pa ga, ko pogledate drevo, poimenujete: 'to je hrast' in odidete naprej?

Ko ga poimenujete, nič več ne vidite drevesa, kajti beseda zanika stvar.

Ali ga lahko vidite brez besed?

Ali ste torej zavestni svojega pristopa, svojega načina videnja drevesa?

Ali ga opazujete delno, z le enim čutilom, z optičnim čutilom; ali pa ga vidite, slišite, vohate, občutite, zaznavate njegovo celoto?
Ali ga vidite kot nekaj, kar je oddeljeno od vas?

Ko opazujete drevo je jasno, da niste drevo.
Toda, ali ga lahko vidite brez besed, z vsemi čutili, ki zaznavajo celostnost njegove lepote?

Zaznavanje torej ne pomeni le opazovanja z vsemi čutili, temveč tudi biti zavesten, ali obstaja prepreka med vami in opazovanim.
Verjetno niste o tem še nikoli razmišljali, vendar je zelo pomembno to razumeti, kajti sedaj se bomo pogovarjali o pristopu do strahu in zaznavanju celotne vsebine strahu.
Zelo je pomembno biti zavesten načina pristopa temu bremenu, ki ga človek tovari že tisočletja.

Veliko lažje je le opazovati, zaznavati brez besed nekaj, kar obstaja izven vas, kot je recimo drevo ali reka ali modrino neba; toda ali lahko vidite sebe, celotno vsebino svoje zavesti - način vašega bivanja, vaš način hoje, način razmišljanja, vaša čustva, vašo potrnost - ali lahko vse to vidite brez vsakega oddvajanja vsega tega od sebe?

V trenutku, ko problem oddvojite od sebe, nastane razcep, razdvojenost; in prične se nasprotje, prepir, borba.

Če ni razdvojenosti, nasprotje ne obstaja.

Kadar pa obstaja razdvojenost, obstaja tudi nasprotje.

To je zakon.

Ali v nas obstaja razdvojitev na opazovalca in opazovano?

Če opazovalec pristopi strahu, pohlepu ali žalosti, kot da so nekaj oddvojenega od opazovalca, nekaj, kar opazovalec mora rešiti, zatreti, razumeti, premagati, se rodi razdvojenost, nasprotnost in borba.

Kako torej pristopiti strahu?

Ali zaznavate strah brez vsakega izkrivljenja, brez vsakega odziva, želje po begu, po zatrtju strahu ali analizi - opravičilu za strah?

Večina se nas nečesa boji.

Lahko da se bojite svoje žene ali moža, strah vas je izgubiti službo, strah pred ne-varnostjo v starejših letih, strah javnega mnenja /kar je najbolj neumna oblika strahu/, bojimo se toliko različnih stvari - teme, smrti...

Sedaj bomo skupaj proučili, ne tega, kar nas je strah, temveč kaj je strah v svoji osnovi.

Ne pogovarjamo se o objektih strahu, temveč o koreninah-izvoru strahu; o tem, kako se rodi in kako mu pristopiti.

Ali obstaja motiv za pristopom k problemu strahu?

Običajno imamo vedno motiv, motiv, ki je želja po premagati strah, izogniti se strahu, zatreti strah, zanemariti strah. Vežinoma smo se navadili na to, da nas je strah večji del življenja.

Če obstaja kakršnikoli motiv, ne moremo videti jasno; in ne moremo se približati problemu.

In kadar pogledamo strah, ali nimamo občutek, da je strah nekaj, kar je oddvojeno od nas, kot bi bili nekaj zunanjega, ki gleda v notranjost, ali notranje, ki gleda navzven?

Toda, ali je strah nekaj, kar je oddvojeno od nas?

Očitno ne; in tudi jeza je del nas.

Toda skozi izobraževanje, skozi religijo smo bili vzgojeni, da vidimo in čutimo strah kot nekaj izven sebe, kot nekaj, s čemer se moramo boriti in kar moramo premagati.

Nikoli se ne vprašamo, če je ta stvar, imenovana strah, v resnici nekaj oddvojenega od nas. Ni; in z razumevanjem tega dejstva spoznamo, da je opazovalec v resnici opazovano.

Recimo, da sem zavisten. Lahko mislim, da je zavist nekaj drugega, kot sem jaz sam, toda resnično dejstvo je, da sva eno.

V meni je zavist, prav tako kot je v meni pohlep, jeza, trpljenje, bolečina; torej so bolečina, trpljenje, pohlep, zavist, zaskrbljenost in osamljenost to, kar imenujem 'jaz'.

'Jaz' sem vse to.

Poglejte logičnost tega.

In ko logično vse to vidite, ali si iz vsega tega ne naredite predstavo; in ta predstava postane ideja, ki je le navidezno dejstvo?

Naredimo si predstavo-idejo, da bi morali pobegniti od resničnih dejstev; in potem delujemo na podlagi ideje, ki pa nam v resnici prepreči neposredno zaznavanje in spregledanje strahu.

Če pa si ne naredimo predstave, temveč zaznavamo dejstva neposredno, se jim lahko približamo brez vsakega motiva.

Opazujemo jih kot nekaj, kar ni oddeljeno od nas, in spoznamo njihovo celotno naravo. Opazujemo jih kot del sebe, kajti mi smo vse to; in potem ni nobenega razdvojenja med nami in njimi; torej opazujemo opazovalca in opazovano; in opazovano ni nekaj drugega, kot smo mi sami.

Kaj je torej strah?

Približajmo se mu, kajti spregledamo ga lahko le, če se ga dotaknemo.

Kaj je strah?

Ali ni strah časovni premik preteklosti, ki se nadaljuje v sedanost in spreminja sedanost?

Smo preteklost, sedanost in tudi prihodnost.

Smo rezultat večtisočletne preteklosti; smo tudi sedanost, ki pritiska na nas s svojimi vtisi, socialnimi pogoji, trenutno klimo - vse to smo; in smo tudi prihodnost.

Smo torej preteklost, ki se v sedanosti-trenutnosti spreminja in se nadaljuje v prihodnost; in to je notranji čas.

Obstaja tudi zunanji čas, čas, ki ga določa ura, vzhajanje in zahajanje sonca, zaporedje jutra, popoldneva in večera.

Zunanji čas potrebujemo, da se naučimo jezika, naučimo spretnosti vožnje z avtomobilom, da postanemo krojač, inženir in celo politik. Zunanji čas potrebujemo, da pridemo od ene do druge točke; toda v človeški zavesti obstaja tudi čas kot upanje - notranji-psihološki čas.

Upamo, da bomo postali ne-nasilni; kar je nesmisel.

Upamo, da bomo pridobili ali se izognili bolečini ali kazni; upamo, da bomo nagrajeni.

Torej ne obstaja le zunanji-fizični čas, obstaja tudi notranji- psihološki čas. Nismo to in upamo, da bomo to postali; in za to potrebujemo čas.

Fizični čas je dejanski, je tukaj, je sedaj, saj je ura enajst.

Toda notranje, psihološko predpostavljamo čas, saj pravimo: "Nisem dober, toda postal bom dober!"

Sedaj se poglobimo v ta psihološki čas; vprašajmo se, če resnično potrebujemo ta namišljeni čas.

Kadar obstaja ta notranji čas, obstaja strah.

Imamo službo, toda lahko izgubimo službo, kar je skrito v prihodnosti; in prihodnost je čas. Imel sem bolečino in upam, da je ne bom imel nikoli več. Spomin na bolečino in negovanje- razmišljanje-nadaljevanje spomina torej upa, da v prihodnosti ne bo bolečine.

Vprašajmo se torej, ali ni čas torej strah?

Ali ni strah torej notranji čas?

Ali ni drugi dejavnik strahu misel?

Premišljujemo o bolečini, ki smo jo čutili prejšnji teden in ki je posneta in shranjena v spominu; in premišljujemo, da jo bomo mogoče čutili tudi jutri. Torej je proces misli tisti, ki reče: "Bila je bolečina in upam, da je ne bo nikoli več!"

Torej sta misel in čas odgovorna za strah.

Strah je spomin-misel in strah je tudi čas-prihodnost. Sedaj sem varen, toda jutri bom mogoče ne-varen; in rodi se strah.

Čas-misel je torej takoimenovani strah.

Zaznajte sami resnico tega.

Ne poslušajte govorečega in ne zapomnite si le besed; v resnici dojemite to dejstvo, da ne postane vse to le ideja-posnetek resnice.

Sami morate zaznati, ali je to, kar ste slišali, sprožilo v vas le nastanek ideje, ali pa se v resnici soočate s samim strahom, ki je čas in misel.

Zelo pomembno je torej, kako zaznavate celostno gibanje strahu. Ali ga zaznate in takoj zanikate?

Ali pa ga zaznate brez razdvojitve na 'mene' in strah, ali torej zaznate, da ste vi strah in ostanete s strahom, ne pobegnete proč od njega?

Obstajata dva načina zanikanja strahu.

Lahko ga popolnoma zanikate in rečete: "Ni me strah!" - kar je nesmisel -, ali pa ga zanikate z zavestnostjo, da je opazovalec opazovano; in torej ni nobene akcije.

Običajno hočete zanikati strah tako, da ga hočete premagati, zbežite stran od njega, ga hočete uničiti, ali najdete kakšno tolažbo - kar so vse načini izmikanja; toda vsi ti poskusi le spreminjajo strah.

Obstaja pa tudi popolnoma drugačno zanikanje, ki je pričetek nove akcije, v kateri je opazovalec opazovano; in strah torej vidimo kot 'jaz'.

Opazovalec je strah.

Torej ne more nič storiti glede tega.

Ali ste spoznali, da vsak vpliv na strah le jača strah?

Če zbežite proč, če ga zatirate, če ga analizirate in iščete vzroke, delujete nanj. Poskušate zanikati strah, kot da to ne bi bili vi sami.

Toda, ko spoznate, da ste 'vi' strah in da torej ne morete storiti ničesar glede tega, potem se zgodi ne-reakcija; in zgodi se popolnoma drugačen premik.

Ali je užitek nekaj popolnoma drugega kot strah?

Ali pa je tudi užitek strah?

Ko spoznate naravo užitka, ugotovite, da sta užitek in strah kot dve različni strani istega kovanca.

V preteklosti ste izkusili nekaj čudovitega; to je posneto in zapisano v spominu; in vi hočete, da se ta čudovitost ponovi, prav tako, kot se hočete izogniti bolečini iz preteklosti.

Oba sta torej gibali iste vrste, pa čeprav enemu rečemo strah in drugemu užitek.

Ali je mogoče končati z žalostjo?

Človek je počel vse mogoče, da bi presegel žalost.

Častil je žalost, bežal proč v nasprotja, skrival žalost v svojem srcu, iskal tolažbo proč od žalosti, sledil pot sreče in se oklepal sreče z namenom izogniti se trpljenju. Toda, vseeno je trpel; in še vedno trpi.

Človeška bitja po vsem svetu trpijo skozi tisočletja.

Pretrpela so deset tisoč vojn; in predstavljajte si žene in može, ki so bili mučeni, pohabljeni, ubiti; solze, ki so bile pretečene, obup mater, žena in vseh, ki so izgubili svoje sinove, može, prijatelje v teh vojnah v vseh teh tisočletjih; in mi še vedno nadaljujemo z njimi, povečujemo oborožitev v brezkončnost.

Obstaja ogromna žalost človeške rase.

Revež ob cesti nikoli ne bo spoznal, kaj pomeni čista kopel, čista obleka ali vožnja z letalom; vsi užitki, ki si jih nekateri privoščijo, bodo zanj ostali skrivnost. Obstaja žalost človeka, ki je zelo učen in žalost človeka, ki zna zelo malo. Obstaja žalost nevednosti in žalost osamljenosti.

Večina ljudi je osamljenih; lahko da imajo prijatelje, veliko znanja; toda še vedno so zelo osamljena človeška bitja.

Če ste količkaj zavestni samega sebe, veste, kaj pomeni osamljenost - občutek popolne izdvojenosti. Lahko da imate ženo, otroke, veliko prijateljev, toda pride dan ali dogodek, ko se očitite popolnoma izdvojene-osamljene.

To je strašanska žalost. Potem obstaja žalost ob smrti; žalost za nekom, ki ste ga izgubili.

Obstaja torej žalost, ki se nabira skozi tisočletja človeškega bivanja. Obstaja tudi žalost našega lastnega osebnega propada, osebnega neuspeha in pomanjkanja inteligence ter sposobnosti.

Zato se sprašujemo: ali se ta žalost lahko konča za vedno?

Ali pa se z žalostjo rodimo v žalost; in umremo v žalosti?

Logično, razumsko, razumarsko lahko najdemo veliko vzrokov za žalost. Veliko je razlag v skladu z budizmom, hinduizmom, krščanstvom in muslimanstvom.

Toda, kljub vsem tem razlagam, kljub vzrokom, ki jih avtoritete razlagajo, žalost še vedno 'živi' v nas.

Ali je torej možno končati s to žalostjo?

Kajti dokler obstaja žalost, ne more zaživeti ne sočutje in ne ljubezen.

Poglobiti se moramo v to vprašanje zelo globoko in odkriti, če se žalost lahko konča.

Govoreči pravi, da obstaja konec žalosti, popoln konec žalosti; kar ne pomeni, da mu je potem vseeno, da je brezbrizen in neobčutljiv, kajti konec žalosti pomeni začetek ljubezni.

Neobhodno boste vprašali: kako? Kako se žalost lahko konča?

Če vprašate 'kako', zahtevate metodo, sistem, postopek.

Zato sprašujete: 'Kako naj pridem tja. Sledil bom poti!'

Hočete usmeritev, ko sprašujete: 'Kako naj končam z žalostjo?'

To vprašanje, ta prošnja, ta zahteva pravi: 'Pokaži mi!'

Če sprašujete "kako", postavljate napačno vprašanje, če lahko to poudarim, kajti zanima vas le, kako priti tja.

Vaš pristop je torej: povej mi, kako priti tja.

Nikoli se torej sami ne približate problemu.

Če hočete spoznati drevo, se mu morate približati, videti njegovo lepoto, njegove sence, barvo njegovih listov, njegovih cvetov, če jih ima - približati se mu morate do dotika.

Toda žalosti se nikoli ne približate. Nikoli se ji ne približate, ker se ji hočete izmakniti, zbežati proč od nje.

Kako se torej približati žalosti, je zelo pomembno.

Ali je v vašem pristopu motiv, želja po zbežati proč v tolažbo, ali pa jo hočete spoznati zelo, zelo od blizu?

Spoznajte, ali ste ji blizu.

Ne morete se ji približati, dokler obstaja samopomilovanje ali dokler obstaja želja, ki se trudi najti vzrok, razlago žalosti, kajti to pomeni, da se ji skušate izmakniti.

Zelo je torej pomemben vaš pristop, kako se ji torej približate in kako zaznavate, kako vidite žalost.

Ali že sama beseda 'žalost' sproži v vas žalost?

Ali žalost sproži žalostno dejstvo?

Če dejstvo sproži žalost, ali se hočete približati temu dejstvu, tako da žalost postane vi?

Niste oddeljeni od žalosti.

To je prvo, kar morate spoznati - da niste izven žalosti.

Vi ste žalost. Vi ste bojazen, osamljenost, užitek, bolečina, strah, občutek oddvojenosti. Vse to je 'vi'.

Približajte se torej žalosti, postanite žalost in ostanite z žalostjo.

Če hočete spoznati drevo, se mu približate in si ogledate vsak delček; vzamete si čas zanj. Opazujete ga, opazujete, opazujete... in pove vam vso svojo lepoto. Ne pripovedujete vi drevesu svoje zgodbe, on jo pripoveduje vam, če ga opazujete.

Če na isti način pristopite k žalosti, jo zadržite, jo opazujete brez poskusa bega, prisluhnete, kaj vam želi povedati - svojo globino, svojo lepoto, svojo ogromnost; če ostanete z njo celostno, v tistem trenutku žalost izgine.

Ne zapomnite si tega in ne ponavljajte.

Vaši možgani so pogojeni v pomnjenje in ponavljanje, navajeni, da si zapomnijo, kar je govoreči povedal in potem se vprašajo: 'Kako bom to izvršil?'

Ker ste žalost, ste vse to, kar dejansko ste; in od sebe ne morete pobegniti nikamor. Opazujete vse to celostno; in potem ne obstaja več razdvajanje na opazovalca in opazovano.

Ste, kar ste, brez vsakega nasprotja.

Kadar ni razdvojitve, ostanete celostno z žalostjo.

To zahteva veliko pozornosti, veliko globino, jasnost zavesti, ki v trenutku zazna resnico.

Iz te smrti žalosti se rodi ljubezen.

Sprašujem se, ali obstaja kaj, kar ljubite?

Ali obstaja? Ali ljubite kaj?

Vašo ženo, otroke, vašo tako-imenovano domovino?

Ali ljubite Zemljo, lepoto drevesa, lepoto osebe?

Ali pa ste tako strašno zaverovani vase, da nikoli ničesar ne zaznate?

Ljubezen prinese sočustvovanje, usmiljenje. Usmiljenje ne pomeni biti vpleten v kakšno socialno delo. Usmiljenje ima svojo lastno inteligenco.

Toda vi ne veste nič o tem.

Vse, kar poznate so vaše osebne želje, vaše ambicije, vaše samoprevare, vaša nepoštenost.

Če vam kdo postavi kakšno globoko vprašanje, ki vas zmede, postanete brezbrizni. Če vam postavim vprašanje, ali recimo koga ljubite, ostanejo vaši obrazi prazni.

In to je posledica vaših verovanj, vaše predanosti vašim nesmiselnim gurujem, vaše predanosti vašim voditeljem - in ta predanost sploh ni predanost, temveč prodanost, saj jim sledite iz strahu.

Na koncu vseh teh tisočletij, ste takšni kot ste, takšni, kakršna je trenutno vaša akcija; le pogledite tragedijo tega. To je vaša osebna tragedija.

Ali vidite to jasno, ali ste tega zavestni?

Vprašajte se torej, če lahko predlagam, ko se takole skupaj sprehajamo po tej poti kot prijatelji: ali čutite ljubezen?

Ljubezen ničesar ne zahteva od nikogar.

Vprašajte sebe, pogledjte vase.

Ljubezen ne zahteva ničesar od vaše žene ali moža - ničesar fizičnega, čustvenega, niti razumskega ne zahteva od nikogar. Ljubezen ne pozna voditelja, nima predstav in ne sledi predstavam.

Ker ljubezen ni ljubosumje, ljubezen ne izkoristi moč v običajnem pomenu besede. Ljubezen ne išče položaja, privilegija, moči.

Toda, ima svojo lastno sposobnost, svojo lastno spretnost, svojo lastno inteligenco.

26. november 1981

MADRAS

Včeraj smo govorili o razdvojenosti, nasprotju, prepiru.

Videli smo, da mi, človeška bitja, živimo že tisočletja na tej čudoviti Zemlji z njenimi ogromnimi bogastvi, z gorami, rekami in jezeri, toda ves čas smo živela v razdvojenosti, prepiru. Ne le v zunanjem prepiru z okoljem in medsebojnim prepiru; v prepiru smo bila tudi notranje, torej duhovno razdvojeni.

In še vedno smo neprestano v prepiru od trenutka, ko se rodimo, do trenutka smrti.

Sprejmemo to borbo, navadimo se nanjo, prenašamo jo še naprej svojim otrokom.

Najdemo brezštevilo razlogov, da opravičimo, zakaj naj bi živeli razdvojeni, v sporu. Mislimo, da razdvajanje, nasprotje, prepir, borba pomeni napredek - zunanji napredek-evolucijo ali notranji napredek- pridobitev na poti k najvišjemu končnemu cilju.

Obstaja ogromno različnih prepirov, borb: človek, ki se bori za rezultat, človek, ki se bori z naravo in ji hoče zavladati in vladati, človek, ki...

Poglejte, kam smo pripeljali ta svet!

Kako lep je ta svet, kako lepi so hribi, kako čudovite so gore, kako mogočne so reke.

Po tritisočih letih človeškega trpljenja, človekove borbe, slepega sprejemanja, uboganja in medsebojnega ubijanja smo prišli do tega trenutka, do divjanja ne-zavestnih, slepo ubogajočih človeških bitij, ki jim ni nič mar ne za Zemljo, ne za njene ljubkosti, ne za lepoto jezera, ne za ribnik, niti za žuboreči potoček.

Kot bi bilo vsem za vse vseeno.

Vse, kar nas zanima in skrbi so naše majhnosti, naši mali problemčki; in vse to po treh ali petih tisočletjih!

To jutro se bomo srečali z dejstvi.

Življenje je postalo nenavadno ne-varno, nevarno, popolnoma brez smisla. Izmislite si lahko brezštevilo razlogov in pomembnosti, toda resnični vsakdan, pa naj živimo trideset ali sto let, je izgubil svoj pomen - ves pomen vidimo le v tem, da zbiramo denar, da postanemo pomembni, da si pridobimo položaj in s tem moč.

Bojim se, da je bilo to neobhodno pokazati.

Noben politik, niti nobena politika, pa naj bo leva, desna ali vmesna ne bo rešila nobenega našega problema. Politike ne zanima reševanje problemov; zanimajo se zase in se oklepajo svojih položajev in moči.

Prav tako so guruji in religije izdale-prevarale ljudi.

Prebirate Upanishade, Brahmasutre, Bhagavat Gito brez vsakega rezultata. Prebirati naglas citate občinstvu, ki naj bi ga razsvetlili, mu pomagali k inteligenci, je prevara gurujev.

Ne morete se zanesti na politike, na vlade, niti na religiozne knjige, niti na enega samega guruja, kajti oni so ti, ki so razdvajali to deželo do današnjega stanja. Če boste še naprej iskali voditelja, vas bo to odpeljalo na krivo pot.

Nihče vam torej ne more pomagati. Nihče.

Sami nase morate popolnoma prevzeti odgovornost zase - odgovornost za svoje vedenje, vedenje in za svoje dejstvo v tem svetu.

Neobhodno je spoznati, ali lahko živimo na tej Zemlji svoja življenja brez vsake zunanje in notranje razdvojenosti, nasprotja, prepira, borbe, vojne.

Vprašati se moramo, z a k a j po vseh teh tisočletjih človeška bitja še niso rešila tega problema razdvojenosti, torej vojne v sebi in med seboj?

To je zelo pomembno vprašanje, ki ga moramo zastaviti sebi.

Zakaj se prepuščamo prepiru, podrejamo razdvojenju in borimo proti nasprotju? Zakaj se borimo, da bi nekaj pomenili; ali da ne bi postali nekaj drugega? Zakaj se borimo za dosego rezultata? Zakaj se borimo za osebno napredovanje, osebni uspeh? Zakaj hočemo izpolnitev želje? Zakaj se borimo v vojnah? Zakaj se pripravljamo na vojno - česar se mogoče ne zavedate?

Obstaja spolno nasprotje med moškim in žensko; vendar obstajajo razdvojenost, nasprotja, nasprotovanja in borbe med moškim in žensko tudi v vsakdanjem življenju. Ta konflikt, ta prepir ne poteka le na zavedni ravni, temveč globoko v globini zavesti.

Razdvojenost se kaže v pretvarjanju, v poskušanju postati nekaj, kar v tem trenutku niste; in razdvojenost se kaže v poskusu doseči nebesa, boga ali kakorkoli radi imenujete to, kar občudujete in častite.

Razdvojenost je v metodi meditacije, v poskušanju meditirati, v borbi proti omtvičenosti, neumnosti.

Naše življenje je od začetka, od trenutka rojstva do trenutka smrti nenehno razdvajanje, nasprotovanje in borba.

Skupaj poskusimo razvozlati, zakaj človek, torej vi kot človeško bitje, predstavnik tega sveta, prenašate to razdvojenost - zakaj ste jo sprejeli in se nanjo navadili?

Skupaj bomo zelo resno proučili, ali je mogoče biti popolnoma prost vseh razdvojenosti, kajti zavedne in ne-zavedne razdvojenosti neobhodno pripeljejo v družbo, ki je nadaljevanje nas samih, slika naše notranje razdvojenosti.

Družba ni predstava, družba ni ideja, družba je zrcalo medsebojnih odnosov.

Če je v naši zavesti borba, bolečina, potrnost in strah, bomo ustvarjali tudi družbo, ki ponazarja nas same. To je dejstvo.

Ideja o družbi ni obstoječa družba, ker ideja ni obstoječe dejstvo.

Družbo predstavlja odnos, ki ga imamo drug z drugim.

In mi se sprašujemo, ali se razdvojenost lahko kdaj konča?

Kaj je razdvojenost?

Kadar ne sprejmemo obstoječega dejstva in pobegnemo v nekaj, čemur rečemo ideal, v nasprotje obstoječega, je razdvojenost neizbežna.

Če nismo sposobni opazovati in videti, kaj dejansko počnemo in o čem razmišljamo, se poskušamo izogniti obstoječemu in 'živimo' v idealu - v predstavi, lažni resnici, laži; in rodi se razdvojenost med 'kar je' - obstoječim in med 'kar naj bi bilo' - lažjo.

Tega vam ne govorim zaradi svojega veselja, temveč da bi prenesel vam, če ste resni, občutek, da obstaja življenje, v katerem ni nobene razdvojenosti več.

Če vas to zanima, če vas to vleče, če hrepenite po spoznanju načina življenja, ki je brez vsake sence brezplodnega napora, potem, prosim, pozorno prisluhnite.

Ne temu, kar govoreči pripoveduje, temveč prisluhnite dejstvom, resnici povedanega, tako, da bo to kar opazujemo tudi vaše lastno opažanje.

Nesmiselno bi bilo govorečemu govoriti v prazno praznim obrazom. Ker ste se potrudili in prišli ter sedli pod to čudovito drevo, bodite pozorni, kajti skupaj se pogovarjamo o najresnejših stvareh.

Rekli smo: razvojenost obstaja, kadar omalovažujemo resnično obstoječe dogajanje in prevedemo obstoječe v čas ideala, v prihodnost, v čas, ki ga označuje "naj bi bilo", v predstavo, ki smo jo bili sprejeli ali ki smo jo sami ustvarili.

Kadar torej obstaja razdvojenost na "kar obstaja" in "kar naj bi bilo", se neobhodno pojavi nasprotnost, prepir, borba.

To je zakon - ne zakon govorečega, vendar je zakon.

In sedaj bomo raziskali, zakaj se človeška bitja nikoli niso soočila z obstoječim; zakaj so vedno poskušala zbežati od obstoječega.

V tej deželi so vedno govorili o ne-nasilju.

Neprestano so pridigali ne-nasilje. Različni politični in verski voditelji so govorili o ne-nasilju. Vendar, ne-nasilje ni dejstvo; je le ideja, ideal, teorija, skupek besed, kajti dejstvo je, da smo nasilni.

To je dejstvo. To je obstoječe.

Toda, ker smo nesposobni razumeti obstoječe, si izmislimo neumnost, ki se imenuje ne-nasilje. Ta laž rodi razdvojitev in borbo med obstoječim in 'kar naj bi bilo'.

Vse dokler sledite ideji ne-nasilja sejete seme nasilja. To je očitno.

Ali lahko sedaj skupaj pogledamo v obstoječe brez vsakega bežanja v ne-obstoječe, torej brez ideala, brez zatiranja ali bežanja od obstoječega?

Vsi nosimo nasledstvo živali - nasilje in nasilje ima mnogo obrazov. Nasilje ni le brutalno medsebojno pretepanje. Nasilje je zelo zapleten problem, saj je nasilje skrito tudi v vsakem sledenju, posnemanju, prilagajanju, poslušnosti; obstaja vedno, kadar se pretvarjate, da ste nekaj, kar v resnici niste.

Smo nasilni. To je dejstvo.

Razjezimo se, prilagajamo se, posnemamo, sledimo, smo napadalni - in napadalnost ima veliko oblik, tudi vljudno obliko, 'v rokavicah', ko izsiljujemo zaradi navezanosti - čustveno izsiljevanje. Tudi to je oblika nasilja.

Če vas silim v določen način razmišljanja, je to nasilje.

Nasilje je tudi sprejetje sebe za nekaj, kar v resnici niste.

Spoznajte, da nasilje ni le jeza ali medsebojno mlatenje, kar je povrhnja oblika nasilja. Nasilje je zelo, zelo zapleteno in za spoznati nasilje, za poglobitev do korenin nasilja, moramo opazovati dejstva in ne zgolj reči: 'Morali bi biti nenasiljni!'

Obstaja le obstoječe; in to je nasilje.

Ne-nasilje je ne-dejstvo, ne-resničnost, projekcija misli, ki nastane z namenom pobegniti od obstoječega; ali pa si zaradi sprejetja nasilja zgradimo iluzijo, da postajamo nenasilni.

Ali sedaj lahko pogledamo nasilje prosti vsega tega, prosti vseh begov, prosti idealov, prosti zatiranja; in v resnici opazujemo in razvozlamo, kaj vse je nasilje?

Torej se moramo skupaj naučiti opazovati.

V tem raziskovanju ne obstaja nobena avtoriteta; če pa je vaša zavest pohabljen zaradi avtoritete - kot tudi v resnici je -, potem je zelo težko opazovati svobodno; in spoznati nasilje.

Pomembno je spoznati, kako opazovati, opazovati dogajanje sveta: bedo, zmedo, zlaganost, pomanjkanje celostnosti, terorizem, ugrabljanje talcev, brutalna dejanja in guruje, ki imajo svoja lastna koncentracijska taborišča.

Prosim, ne smehljajte se, tudi vi ste zaprti vanje.

Kako naj kdorkoli reče: 'Jaz vem, sledite mi!' ?

To je pohujšljiva izjava.

Torej se sprašujemo: kaj pomeni opazovati?

Kaj pomeni opazovati okolje okoli vas, drevesa, ribnik tamle, ki je letos čudovit, zvezde, polno luno, osamelo Venero, večernico, veličino sončnega zahoda?

Kako opazujete takšno lepoto, če ste jo sploh kdaj že opazovali?

Ne morete opazovati in videti obstoječega, če ste zaposleni s 'sabo', z lastnimi problemi, z vašimi lastnimi idejami, z vašim zapletenim razmišljanjem - če ste odsotni iz trenutnosti.

Ne morete zaznavati, če imate predsodek ali če imate kakršenkoli zaključek, ki se ga oklepate ali pa določene izkušnje, ki so vam vsepomembne. Nemogoče!

Kako torej opazujete in vidite drevo, to čudovitost, ki jo imenujemo drevo, njegovo lepoto?

Kako vidite drevo?

Kako vidite drevesa, ki nas obkrožajo sedaj, ko sedimo pod njimi?

Ali ste jih kdaj opazovali? Ali ste videli njihovo listje, ki trepetajo v vetru, lepoto prelivajoče svetlobe; ali ste vse to kdaj opazovali?

Ali lahko opazujete drevo ali polno luno ali le eno samo zvezdo na nebu brez vsake besede, brez besed: zvezda, luna, drevo - brez besede med vami in opazovanim?

Ali torej lahko odstranite besedo in opazujete - kar pomeni zaznavati le zunanje?

Ali sedaj lahko na ta način pogledate svojo ženo, moža; brez vsake besede, brez predstave, ki jo ima spomin o vaših minulih odnosih, brez izgrajenega mnenja iz preteklosti, pa naj bo staro dan ali petdeset let?

Ali ste torej že sploh kdaj videli svojo ženo ali moža?

Seveda ne.

Torej se, prosim, skupaj poglobimo v ta problem; kako opazovati cvetlico. Če znate 'videti' cvetlico, to zaznanje zajame večnost.

Naj vas moje besede ne zavedejo.

Če znate 'videti' zvezde, gozdove, potem v tem opazovanju zaznavate neomejenost, brezčasno večnost.

Toda, če hočete opazovati vašo ženo, vašega moža brez vsake predstave, ki ste si jo ustvarili o partnerju skozi izkušnje, morate pričeti zelo blizu.

Če hočete priti zelo daleč, morate pričeti zelo blizu.

Če ne pričnete zelo blizu, ne morete nikoli priti zelo daleč.

Če hočete preplezati goro ali iti v sosednjo vas, je pomemben prvi korak, pomemno je, kako in s kakšno lahkoto, milino in veseljem hodite.

Če torej hočete zelo, zelo daleč, do večnosti, morate začeti zelo, zelo blizu in prav tako je z vašim odnosu z ženo ali možem.

Ali lahko opazujete in vidite z jasnim pogledom, brez besed 'moja žena', 'moj mož', 'moj otrok', 'moj nečak'; torej brez spomina na nakopičene prizadetosti, popolnoma brez vsakega spominjanja preteklosti?

Storite to sedaj, v senci teh dreves.

Opazujte; in ko boste lahko opazovali brez sence preteklosti, boste videli brez predstav, ki ste jih zgradili o sebi in o njej; in iz tega se rodi občutljiv odnos med vama.

Toda, do sedaj, dokler se nista občutila med seboj, sta bila kot dva železniška tira, ki se nikoli ne srečata.

Takšen je vaš odnos; in sprašujem se, če ste tega zavestni?

Skupaj se učimo opazovati drevo, barvo sosedove srajce, barvo sosedinega sarija, poteze obraza, zaznavati brez vsakega obsojanja, brez vseč in ne-vseč, brez sprejemanja in odklanjanja; občutiti obstoječe.

Ali lahko na isti način opazujete in občutite svoje nasilje, kar pomeni vašo jezo, živčnost, prilagajanje, slepo sprejemanje in navajenost na umazanost in bedo okoli vaših hiš?

Ali lahko zaznavate vse to brez besed, ki so le opravičilo?

Če to lahko storite, potem je vaša celostna energija usmerjena v opazovanje; in če na ta način vidite svoje nasilje boste spoznali, če ste se poglobili vanj, da to nasilje - ker ste mu posvetili vso energijo - izgine.

Ne ponavljajte - če vam lahko z največjim spoštovanjem priporočim - besed, ki ste jih pravkar slišali.

S ponavljanjem tega, kar je govoreči nakazal, povedano postane znanje, naučeno, geslo iz druge roke; in posledice so iste, kot so posledice slepega ponavljanja Upanishad, Brahmasuter ali kakšnih drugih knjig, ki so vas naredile nepristne - ljudi iz druge roke.

Toda, ni videti, da bi vas to motilo.

Niti sramujete se tega ne, temveč svojo temo slepo sprejemate; in to slepo sprejemanje je del celotnega problema nasilja.

Pravimo torej, da kjer ne obstaja dvojnost-razdvojenost-nasprotnost, je možno živeti brez vsakega prepira, borbe, vojne. Ko spoznate določeno stanje zavesti, ne obstaja več dvojnost, obstaja le še obstoječe.

Dvojnost, razdvojenost in nasprotnost obstaja le, kadar poskušate zanikati obstoječe ali pobegniti iz obstoječega v ne-obstoječe.

Ali vidite to jasno?

Ali vsi skupaj vidimo isto, ali skupaj zaznavamo isto?

Veliko ljudi, vaši filozofi, učenjaki Vedante in učenci so se o tem pogovarjali z govorečim; toda tudi oni živijo, prav tako kot običajni ljudje, razdvojeno, v nasprotju. (Ne govorim o fizični dvojnosti, kot so dan in noč, visok in nizek, moški in ženska - to ni razdvojenost)

Obstaja ideja, da je borba, razdvojenost neobhodna.

Ker pač živimo v razdvojenosti, se je rodila ideja, da so tisti, ki so prosti vseh nasprotij, razsvetljeni ljudje. Okoli tega ste si izmislili celo filozofijo. Čitate o tem, sprejemate to; o tem prečitajte vsa razlage, toda še vedno ste ujeti tam, kjer ste bili.

Toda govoreči pravi, da v trenutnosti-sedaj ne obstaja nobeno nasprotje, nobeno ne-dejstvo.

Svoboda, celostnost, ne-razdvojenost se ne rodi, ko dosežete 'duhovne višine', kajti nikoli ne morete spoznati 'duhovne višine', dokler ste v sedanosti razdvojeni.

Nikoli, niti v kakšni prihodnji reinkarnaciji niti v trenutku smrti.

Govoreči pravi, da obstaja le to, kar obstaja - obstoječe, ničesar drugega. Le obstoječe je dejstvo, ki dejstvuje.

Nasprotno je ne-dejstvo in ni resnično.

Upam, da vidite to popolnoma jasno, čeprav le s pomočjo logike, razuma. Če uporabljate svoj razum, kar pomeni sposobnost logičnega mišljenja, potem je obstoječe očitno bolj pomembno kot tisto, kar 'naj bi' obstajalo. Toda, mi se oklepamo tistega, kar 'naj bi' obstajalo, kajti ne vemo, kaj naj bi z obstoječim počeli. Uporabljamo nasprotno kot pripomoček, ki naj bi nas osvobodil obstoječega.

Obstaja torej le obstoječe; in torej ne obstaja nasprotno.
Obstaja le pohlep; in ne obstaja ne-pohlep.

Ko spoznate globino nasilja brez vsakega bežanja od nasilja, brez bežanja v nekakšen idiotski ideal ne-nasilja; ko se poglobite vanj in vidite nasilje; ko se mu približate zelo, zelo blizu, kar pomeni, da mu posvetite vso svojo energijo, ki ste jo izgubljali v sledenju nasprotnosti, ne obstaja več nobena borba.

Če pa nasprotje poskušate zatreti, izgubljate v tej razdvojenosti energijo. Spoznajte to, prosim.

Recimo da sem zavisten.

Zavidam nekomu, ki je bolj razumen, bolj bister, bolj inteligenčen in bolj občutljiv, ki vidi lepoto narave in veličino neba, ki ga razveseljuje lepota sveta, vendar sam o sebi nima nobene predstave.

Hočem mu postati podoben.

Zato ga pričem posnemati - njegov način hoje, njegov izgled, njegov nasmeh; toda še vedno sem zavisten, kar pomeni pohlepen.

Čeprav so me od malih nog učili, naj bom ne-pohlepen, nisem doumel, da je ta 'ne' le gola nasprotnost tega, kar je dejstvo- obstoječega.

Vzgajali so me, izobraževali, in knjige, ki so mi jih dali, so mi povedale, da dvojnost pač obstaja; in slepo sem to sprejel.

Zelo težko je spregledati to pogojenje.

Pogojevanje od otroštva, moja pogojenost mi preprečuje spregledati to zelo preprosto dejstvo, ki se glasi: obstaja in dejstvuje le obstoječe.

Dobro ni nasprotje slabega.

Če je dobro rojeno iz slabega, potem to dobro vsebuje v sebi slabo.

Razmislite o tem, poglobite se v to, uporabljajte svoje možgane, da boste vedno živeli v obstoječem, v resničnem dogajanju, tako zunanem kot notranjem.

Če ste ljubosumni, živite s tem dejstvom; in ga opazujte.

Tudi zavist je zelo zapleten proces, saj je del tekmovalnosti, želje po političnem, duhovnem ali poslovnem napredovanju.

Vzgojili so nas v to; in prekinitev s preteklostjo, kar pomeni s tradicijo, zahteva neprestano pozorno opazovanje, le opazovanje dejstevovanja tradicije; ne pa grajenje nasprotij, gojenje borbe- odpora proti tradiciji.

Upam, da vam je govoreči predočil dovolj jasno sliko.

Vsi vi ste tradicionalni ljudje; psihološko, celo razumarsko ponavljate, kar vam je bilo povedano; vse vaše religije temeljijo na tem.

Ko vas resnično prešine spoznanje, da obstaja le obstoječe; in to opazujete z vso vašo energijo, boste videli, da obstoječe-nasilje nima nobenega pomena, nobene vrednote; in je v resnici ne-bivanje, torej ne-obstojno, umrljivo.

Od mladih let so nam govorili, da moramo biti dobri.

Beseda 'dober' je staromodra beseda, vendar je v resnici čudovita beseda. Biti dober pomeni biti srčno pravičen, srčno pravičen v svojem govorjenju, srčno pravičen v svojem obnašanju - ne pravičen v skladu z določeno idejo o tem, kaj naj bi bilo pravično.

Pravičen pomeni biti karakteren, za-vesten in brez namenov.

Toda mi nismo dobri.

In naši starši, učitelji in profesorji pravijo: 'Bodi dober!', torej ustvarijo razdvojenost med tem, kar smo in tem, kar naj bi bili. Poleg tega niti ne razumemo pomen besede; tudi ta beseda je zelo, zelo tankočutna in zahteva zelo veliko poglobljanja.

Dober pomeni tudi 'biti popolnoma pošten', kar pomeni, da se ne obnašamo v skladu z določeno tradicijo ali običajem, temveč z občutkom popolne celosti, ki ima svojo lastno inteligenco.

Biti dober torej pomeni biti celosten, ne-razdvojen.

Toda, mi vsi smo razdvojeni, pogojeni v zmedeno tradicijo.

Kar je pomembno, ni to, kaj je dobrota, temveč zakaj so človeški možgani ujeti v tradicijo. Spoznati moramo torej, zakaj možgani, ki so v resnici zelo tankočutni in sami po sebi zelo globoki, zakaj takšni možgani sledijo tradiciji.

Sledijo ji, ker se v njej počutijo varni in ker so vzgojeni v slepo sledenje vsemu, kar oče pove sinu.

Tradicija-verovanje nam daje občutek varnosti in zaščitenosti - lažni občutek varnosti in zaščitenosti. Mislimo, da je to varnost, vendar je v resnici to ne-varnost, iluzija.

Verjetno ne boste slišali resnice povedanega, ker vas je strah ostati brez tradicije; in živeti s celostno pozornostjo.

Mislite, da je vaše verovanje v boga vaša največje varnost.

Ali vidite, kam vas misli vodijo?

Ustvarile so idole, predstave, ki jih častite.

Vse to je čaščenje sebe.

In potem se pričnete spraševati, kdo je ustvaril svet, kdo je ustvaril nebesa, univerzum in podobno. Vaša tradicija torej uničuje človeško zavest in inteligenco, ker je postala golo ponavljanje, mehanska, ker nima nobene življenskosti; ker ne počnete nič drugega, kot služite denar, hodite v službe celo življenje in na koncu umrete.

Zelo pomembno je torej spoznati, ali torej lahko obstajamo brez vsake tradicije in živimo brez vsake razdvojenosti, živimo vsak dan z obstoječim in proučujemo obstoječe - tako zunanje kot notranje.

Kajti, le potem boste lahko ustvarjali družbo brez razdvojenosti, nasprotij, prepиров in vojn.

27. december 1981

BOMBAY

Povprečen človek zapravlja svoje življenje.

Ima ogromno energije, toda vso zmeče proč. Svoje dneve preživlja v pisarni ali v prekopavanju vrta ali kot odvetnik ali preživi življenje kot sannyasi.

Življenje povprečneža je konec koncev popolnoma brezpomensko, brez vsake vrednosti. Ko dopolni petdeset, sedemdeset ali devetdeset let in se ozre nazaj na preživeto, kaj ugotovi, da je na-redil s svojim življenjem?

Življenje ima zelo nenavadno pomenskost; vsa njegova lepota, vse trpljenje in strahovi, zbiranje denarja z celodnevnim delom, leto za letom.

Konec koncev, kaj smo naredili iz življenja?

Denar, spolnost, neprestana razdvojenost bivanja, izmučenost, garanje, žalost in predsodki - to je vse, kar imamo in kar poznamo - z občasnimi prebliski veselja.

Ali pa mogoče koga ljubite celostno-celotno brez vsakega občutka sebičnosti?

Očitno je na tem svetu zelo malo pravičnosti.

Filozofi so razpravljali o pravičnosti. Socialni delavci razpravljajo o pravičnosti. Povprečnež zahteva pravico; toda, ali obstaja pravičnost v življenju?

Nekdo je premeten, dobro situiran, s hitrim razumom in čeden na pogled; ima vse kar si želi.

Nekdo drug nima ničesar.

Nekdo je visoko izobražen, izumetničen, počne, kar se mu zljubi. Nekdo drug je invalid, s počasnim razumom in srcem. Nekdo zna brati in pisati; in drugi ne zna napisati svojega imena. Nekdo je dobro človeško bitje in drugi ni.

Vse to je za filozofijo z njeno ljubeznijo do resnice, ljubeznijo do življenja, večna uganka.

Toda, mogoče je resničnost življenje samo; in resničnosti ni ne v knjigah in ne v idejah, ki vodijo proč od življenja?

Mogoče je resničnost tam, kjer smo mi in to, kar počnemo?

Če se ozremo okoli sebe, lahko vidimo, da življenje večini ljudi izgleda obupno prazno in brezpomensko.

Ali smo lahko kdaj pravični?
Ali sploh obstaja pravičnost na tem svetu?

Nekdo je bel in nekdo je črn.
Nekdo je bister, zavesten, občutljiv, poln občutenja in nem v čudovitosti sončnega zahoda, veličastnosti lune in osupljivosti lesketajoče vode- vse to zaznava; in nekdo drug ne opazi nič od tega.
Nekdo je razumski, zaveden, zdrav; in nekdo drug ni takšen.
Torej se resno sprašujemo: ali obstaja pravičnost na tem svetu?

Pred zakonom naj bi bili vsi enakovredni; toda nekateri so 'bolj enakovredni' od tistih, ki nimajo denarja za dobre odvetnike.
Nekateri se rodijo premožnim in drugi revežem.
Opazujoč vse to, lahko ugotovimo, da je na tem svetu res zelo malo pravičnosti.
Kje je torej pravičnost?

Zdi se, da je pravičnost le tam, kjer je usmiljenje.
Rojstvo usmiljenja pomeni konec nepravčnosti.
Usmiljenje ni proizvod religije ali pripadnosti določenemu kultu. Ne morete biti hindujec z vsemi vražjeverji in izmišljenimi bogovi - torej verovati, in postati usmiljen; to je nemogoče. Če se hoče roditi usmiljenje, mora obstajati svoboda, celostna in popolna prostost vseh pogojenosti.

Ali je takšna svoboda možna?
Kajti človeški možgani so bili pogojevani skozi milijone let.
To je dejstvo. In zdi se, da več ko zberemo znanja o zemlji in nebesih, bolj se pogrezamo v močvirje.
Ko pa se pojavi usmiljenje, se z njim rodi inteligenca; in ta inteligenca ima občutek pravičnosti.

Iznašli smo idejo o karmi in reinkarnaciji, in mislimo, da smo z iznajdbo ideje, da se bo nekaj zgodilo v prihodnosti, rešili problem pravičnosti.
Pravičnost se prične le, ko imamo jasno zavest in ko v nas zaživi usmiljenje.

Naši možgani so zelo zapleteno orodje.
Vaši možgani ali možgani govorečega so možgani celotne človeške rase. Ne razvijajo se le od trenutka rojstva do sedaj. Razvijali so se v toku časovno neopredeljive neskončnosti; in pogojili našo zavest. Zavest ni osebna -to je podlaga, na kateri stojijo vsa človeška bitja.

Ko opazujete to zavest in njeno vsebino, ki jo sestavljajo prepričanja, dogme, predstave, strahovi, užitki, trpljenje, osamljenost, potrtoost in obup, lahko opazite, da to ni le zavest posameznika, da je ta zavest vsečloveška.

Globoko smo pogojeni v mišljenje, da smo ločeni posamezniki; vendar to niso moji ali vaši možgani. Dejansko nismo ločeni- oddvojeni. Naši možgani so skozi vzgojo in izobraževanje, skozi različne religije pogojeni v vzorec-mišljenje-predsodek, da smo različna bitja, z ločenimi dušami in podobno.

Toda v resnici sploh nismo posamezniki.

Smo rezultat večtisočletne človeške izkušnje, prizadevanja in borbe, ki je zbrano v znanju, ki se mu reče tradicija. Vsi smo torej pogojeni; in torej nikoli svobodni.

Vse dotlej, dokler živimo s prepričanjem ali po prepričanju, z določenimi idejami ali ideali, naši možgani niso svobodni; in torej ne more obstajati usmiljenje-sočustvovanje.

Toda kjer so preneha ujetost v pogojenja, ko se torej prenehamo čutiti 'nekaj', kar pomeni poistovečati s hinduizmom, krščanstvom, muslimanstvom, budizmom ali omejenim koščkom zemlje ali jezikom; ko prenehamo biti ujeti v specializacijo (čeprav specializacija na drugi ravni ima svoje mesto), ko prenehamo posvečati svoje življenje le denarju - potem se rodi sočustvovanje in usmiljenje.

Toda dokler so možgani pogojeni, kot so naši danes, ne obstaja svoboda človeškega bitja. Ne obstaja "vzpon" človeka s pomočjo znanja, kot so nekateri filozofi in biologi trdili.

Znanje je potrebno za vožnjo avtomobila, za poslovanje, za to, da boste danes našli pot domov, za tehnološki razvoj. Za te stvari je znanje neobhodno; toda ne psihološko znanje, ki ga prinaša nakopičeno znanje o sebi, katerega vrh je spomin - spomin, ki je rezultat zunanjih pritiskov in notranjih zahtev.

Naša življenja so razcepljena, razdvojena, razdrobljena.

Nikoli niso celostna, nikoli sveta ne vidimo celostno. Vedno ga gledamo iz določenega zornega kota. V sebi smo razbiti in zato v sebi živimo razdvojeno življenje, neprestano v borbi s samim seboj in zavoljo tega tudi z drugimi. Nikoli ne pogledamo življenje kot celoto, celostno in torej nerazdvojeno.

Beseda 'celosten' pomeni biti zdrav, duševno zdrav in pomeni tudi biti svet (holly-ang.). Ta beseda ima velikanski pomen.

Postati celosten ne pomeni, da se različni razdrobljeni koščki zopet zlepijo v človeški zavesti, kajti vedno hočemo sestaviti nasprotja.

Sprašujemo se, ali je mogoče zaznavati svet kot celoto - vse trpljenje, ves užitek, bolečino, neznansko prestrašenost, osamljenost, delo v pisarni, posedovanje premoženja, spolnost, posedovanje otrok - kot da to ne bi bili različni dejavniki, temveč celostno gibanje, eno samo dejstvovanje?

Ali je to sploh možno?

Ali mislite, da moramo večno živeti razdvojeni, in torej v večni borbi s seboj in svetom? Ali je možno opazovati razcepljenost in poistovetenje z delčki? Opazovati in ničesar popravljati, ničesar podaljševati naprej, niti zbežati ali zatirati; le opazovati?

Stvar ni v tem, kaj bi morali storiti, kajti če poskušate karkoli storiti in spremeniti, dejstvujete na podlagi le enega delčka in torej vzgajate drugi delček; in cepite v novo razdvojenje. Če pa le opazujete celostno, opazujete gibanje življenja kot celoto, vsa borba z uničevalno energijo zamre; in iz te tišine zaznavanja se rodi popolnoma nov pristop življenju.

Sprašujem se, če ste sploh zavestni, kako razdrobljeno je naše življenje? In če smo zavestni tega, ali se vprašamo: kako naj ga sestavimo v celoto?

In kdo je tisti delček, tista enota, tisti "jaz", ki naj bi sestavila to razbitost v celoto?

Ali ni ta enota tudi le delček?

Misel sama je razdvajajoča, kajti nobeno znanje o nobeni stvari nikoli ni popolno. Znanje je nakopičen, posnet in naložen spomin; in misel je odziv tega spomina; in torej vedno omejena. Misel ne more nikoli prinesiti celostnega videnja življenja.

Ali torej lahko opazujemo vse te razdrobljene delčke, ki sestavljajo naše vsakdanje življenje, kot celoto, celostno?

Nekdo je profesor ali učitelj, nekdo je gospodinja in nekdo je sannyasi, ki se je odpovedal svetu.

To so različne poti vsakdanjega življenja.

Ali lahko vidimo celotno dogajanje svojega razdrobljenega življenja z vsemi razdvojenji in razdvajajočimi motivi; ali jih lahko opazujemo brez opazovalca?

Opazovalec je preteklost, nakopičen spomin.

On je ta preteklost; in preteklost je mrtev čas. Preteklost opazuje to razdrobljenost. Preteklost je spomin in tudi rezultat prejšnjih razcepljenj.

Ali torej lahko opazujemo brezčasno, brez misli, brez vseh spominov na preteklost in brez poimenovanja?

Kajti beseda prihaja iz preteklosti.

Je statična predstava iz preteklosti; in beseda-predstava ni stvar.

Vedno gledamo skozi besede, skozi razlage, ki so gibanje besed. Nikoli neposredno ne zaznavamo. Neposredna zaznava je vpogled, spregledanje, ki popolnoma spremeni dejstvovanje možganskih celic.

Naši možgani so bili pogojevani v časovno in namensko razmišljanje. Ujeti so v ta krog; in le jasno videnje problema povzroči spremembo, mutacijo v sami sestavi možganskih celic.

Ustvarili smo čas, psihološki čas.

Smo mojstri notranjega časa, ki ga ustvarja in upravlja misel. Zato moramo spoznati naravo časa, ki ga je ustvaril človek - psihološki čas kot upanje in psihološki čas kot doseganje.

Zakaj smo človeška bitja ustvarila notranji-pihološki čas - čas, ko bomo postali dobri; čas, ko bomo postali ne-nasilni; čas, ko bomo dosegli razsvetljenje; čas, ko bomo dosegli neko ekstatično stanje zavesti; čas kot pot meditacije?

Če delujemo znotraj kraljestva tega časa, vnašamo v življenje razdvojenost in s tem borbo. Psihološki čas pogojuje ?večno? razdvojenost-borbo.

Zelo veliko odkritje je, ko odkrijemo, da smo preteklost, sedanost in prihodnost; da smo čas kot psihološko znanje.

Ustvarjamo razcepljenost med našim fizičnim življenjem, našo zavestjo in med oddaljenim časom, ki ga določa trenutek smrti. Kar pomeni, da živimo z vsemi svojimi problemi; in smrt je nekaj, čemur bi se radi izognili, kar bi radi odložili, postavili čim dlje v prihodnost - kar je naslednja razcepitev našega življenja.

Opazovati celostno celotno gibanje življenja, pomeni živeti tako življenje, kot tudi umiranje.

Toda oklepamo se življenja, in se izogibamo smrti; nikoli se o njej niti ne pogovarjamo. Torej ne le da smo si življenje razdelili na fizično in duhovno, temveč smo se oddvojili tudi od umiranja.

Toda kaj je smrt?

Ali ni umiranje del življenja?

Lahko da se smrti bojimo, lahko da se ji hočemo izogniti in podaljšati življenje; toda na koncu vedno čaka smrt.

Kaj torej človeku pomeni življenje?

Ali življenje človeku ne pomeni življenje njegove zavesti?

Zavest sestavlja njena vsebina, torej vsebina ni drugačna od zavesti. Zavest so naša prepričanja, častihlepje, pohlep, tekmovalnost, navezanost, trpljenje, globoka osamljenost, bogovi, rituali - vse to je naša zavest, ki je naš "jaz".

Toda ta zavest ni le osebna, saj je to zavest človeštva, kajti posameznik je svet in svet je posameznik.

Vsakdo je svoja zavest z njeno vsebino. Ta vsebina je podlaga, na kateri stoji delovanje-(akcija?reakcija) človeštva.

Psihološko-notranje torej nihče ni posameznik.

Na zunaj smo si lahko različni - rumeni, rjavi, črni, beli, visoki ali nizki, moški ali ženska - toda globoko v notranjosti smo si podobni - mogoče z majhnimi odstopanji, toda podobnost je kot vrstica, ki povezuje bisere na ogrlici.

Spoznati moramo, kaj je življenje, potem se lahko vprašamo, kaj je umiranje.

Kaj se dogaja pred smrtjo, je bolj pomembno, kot kaj se dogaja po smrti. Kakšno je naše življenje pred koncem, veliko pred zadnjo minuto? Ali temu življenju, temu mučenju in razdvojenosti brez vsakega odnosa, sploh lahko rečemo življenje?

Da bi zbežali pred tako-imenovanim življenjem-trpljenjem, se zatekate v cerkve, templje, molite in častite, kar je vse popolnoma brezpomensko. Če imate denar, se predajate razkošju - npr. razkošju poroke v tej deželi. Poznate vse prevare, ki jih uporabljate kot beg od svoje zavesti, od svojega stanja zavesti.

In temu pravite življenje.

In smrt predstavlja konec tega življenja, prekinitve vsega, kar poznate, prenehanje vseh navezanosti, vsega denarja, ki ste ga nakopičili in ki ga ne morete vzeti s seboj; zato vas je strah. Strah je torej tudi del vašega življenja.

Karkoli torej ste, kakorkoli bogati ali revni, s kolikorkoli visokim položajemo, kolikorkoli moči imate, kakršenkoli politik pač ste, od najnižjega do najvišjega prevaranta v politiki, za vse obstaja prenehanje, ki se imenuje smrt.

In kaj je tisto, ki umira?

"Jaz" z vso navlako, ki jo je nakopičil v tem življenju - vsa bolečina, osamljenost, obup, solze, smeh, trpljenje - to je "jaz" z vsemi svojimi predstavami.

Skupek vsega tega je "jaz".

Lahko se pretvarjam, da imam v sebi neki "višji duh", atman, dušo, nekaj večnega, toda vse to je sestavila misel; in misel ni popolna-sveta. To je torej naše življenje, "jaz", ki se ga oklepate in na katerega ste navezani.

In prenehanje vsega tega je smrt.

Življenje je torej strah pred znanim in strah pred neznanim. Znano je naše življenje in neznano je smrt, ki se jo tako bojimo.

Ali ste kdaj videli človeka, ki ga je na smrt strah?

Ali ste ga videli od blizu?

Smrt je popolno zanikanje preteklosti, sedanjosti in prihodnosti, ki je "jaz". In ker vas je strah smrti, si domišljate, da obstaja življenje po smrti. Verjamete v reinkarnacijo - najbrž večina med vami. To je prijetna, vesela predstava, tolažba, ki so jo iznašli ljudje, ki niso razumeli življenja. Vidijo življenje kot bolečino, neprestano borbo, brezkončno bedo z občasnimi nasmeški, prebliski veselja in sreče, in pravijo: 'Živeli bomo spet v naslednjem življenju, tam bom spet srečal svojo ženo!' - ali moža ali svojega sina ali svojega boga.

Toda nikoli ne spoznajo, kaj v resnici so in na kaj so navezani.

Na kaj smo navezani? Na denar?

Če ste navezani na denar, ujetniki denarja, potem ste denar; denar je vi. Kot človek, ki je navezan na staro pohištvo, svetleče in dragoceno čudovito pohištvo iz 14. stoletja; on je to pohištvo.

Na kaj ste navezani vi?

Na vaše telo?

Če bi bili resnično navezani na svoje telo, bi jedli pravo hrano, pravilno negovali svoje telo; toda tega ne počnete.

Torej ste navezani na idejo o svojem telesu - na idejo, na truplo in ne na dejansko telo. Če ste navezani na svojo ženo, ste navezani nanjo zaradi spominov. Če ste navezani nanjo, ste navezani zaradi tega, ker vas tolaži in zadovoljuje v vaši vsakdanjosti; potem pa pride smrt in vaju loči.

Torej se moramo poglobiti v našo navezanost.

Človeka kremirajo ali zažgejo na grmadi; in kaj za njim ostane? Sin, za katerega je pokojni zbral veliko denarja, ki ga bo ta tako ali drugače zapravil. Podedoval bo imovino, plačeval davke in brodil skozi vse skrbi bivanja, prav tako kot pokojni; ali smo navezani na to?

Ali pa smo navezani na svoje znanje, na svojo pomembnost velikega pesnika, pisatelja ali slikarja? Ali pa smo navezani na besede, ki igrajo tako pomembno vlogo v našem življenju?

Le na besede.

Nikoli ne pogledamo onkraj besed. Nikoli ne vidimo, da beseda ni stvar, da simbol ni nikoli resničnost.

Ali so lahko možgani, ali je lahko človeška zavest prosta tega strahu pred smrtjo?

Smo mojstri psihološkega časa, toda ali lahko živimo s smrtjo - brez oddvojitve od smrti, brez bežanja od umiranja, brez izogibanja smrti, brez odlaganja smrti v prihodnost?

Umiranje je del življenja.

Ali lahko živimo s smrtjo in spoznamo pomen prenehanja-umiranja?

To pomeni spoznati pomen zanikanja, izbrisanja, prenehanja-odpuščanja svoje navezanosti, odpuščanja svojih prepričanj z zanikanjem. Če zanikamo, spregledamo in odpustimo, se pojavi nekaj popolnoma novega.

Ali lahko torej še živeči popolnoma odpustimo vse navezanosti- odvisnosti?

To pomeni živeti umiranje.

Umiranje pomeni prenehanje. Na ta način obstaja inkarnacija, na ta način se rojeva novo. Prenehanje-odpuščanje je neopisljivo pomembno v življenju, kar pomeni spoznati in končati-odpustiti v življenju nekaj, kar ste spoznali za lažno.

Odpustite na primer laž.

Če hodite v tempelj, zanikajte tempelj in tako se bo v vaših možganih zgodil korak proti celosti, ne-razdvojenosti.

Smrt je prenehanje-odpuščanje, ki ima nenavadno pomembnost v življenju. Ne samomor, eutanazija, temveč odpustitev svoje navezanosti, svojega napuha, svojih nasprotovanj in sovraštev do drugega.

Ko pogledamo življenje celostno, potem je umiranje, življenje, trpljenje, obup, osamljenost eno samo gibanje. Ko vidimo celostno, se rodi popolna osvoboditev smrti, kar ne pomeni, da fizično telo ne bo propadlo.

Živimo umiranje in torej ni nobene stalnosti - obstaja svoboda, ki ne pozna strahu pred ne-nadaljevanjem.

Ko človeško bitje spozna celoten pomen smrti-umiranja-odpuščanja, se rodi življenska sila, polnost, ki leži onkraj razuma; in človeško bitje stopi izven zavesti človeštva.

Ko spoznaš, da sta umiranje in življenje eno - eno sta, ko pričnete odpuščati živeči - potem živite z ramo ob rami s smrtjo, kar je najbolj nenavadno početje, kajti ne obstaja več ne preteklost, ne prihodnost in ne sedanjost; obstaja le še umiranje-odpuščanje.

6. februar 1982

NEW YORK

Že od samega začetka vam mora biti jasno, da ne poskušamo prepričati nikogar v karkoli. Ne delamo reklame za nobeno stvar, niti ne vsiljujemo novih idej ali kakšnih eksotičnih teorij ali fantastične filozofije. Ne vsiljujemo vam nobenih zaključkov. Ne zagovarjamo nobene vere, v to ste lahko popolnoma gotovi.

Toda skupaj bomo, vi in govoreči, opazovali, kaj se dogaja v svetu; in to bomo počeli brez vsakega posebnega stališča, brez vsake oblike jezikovnega, nacionalnega ali religioznega vpliva. Skupaj bomo, če hočete, opazovali brez vsakega predsodka, svobodno in brez izkrivljanj, opazovali, kaj se v resnici dogaja na tem svetu. Pomembno je razumeti, da le preprosto opazujemo brez vsake opredelitve, brez vsakih zaključkov-predsedkov, ki spremenijo zaznavanje.

Svobodno, razumno in z občutljivostjo bomo opazovali, zakaj so človeška bitja po celem svetu postala takšna, kakršna so danes - brutalna, nasilna, polna fanatičnih idej, z nacionalističnim in plemenskim čaščenjem, z vso razdvojenostjo religij, s svojimi preroki, guruji in vsemi religioznimi strukturami, ki so popolnoma izgubile svojo pomenskost.

To opazovanje ni izziv, niti ne prinaša nobene izkušnje.

Opazovanje ni analiziranje nečesa.

Opazovanje brez stališča pomeni videti jasno brez vsakega ideološkega ali osebnega vpliva; pomeni opazovati tako, da vidimo resničnost opazovanega, da vidimo skupaj zunanje in notranje, da vidimo, kaj se dogaja zunaj nas in kako živimo psihološko.

Pogovarjamo se skupaj, kot prijatelji na sprehodu skozi lep poletni dan, ki opazujejo in se poglobljajo v svoje probleme, svoje bolečine, žalosti, bedo, zmedo, negotovost, pomanjkanje občutka varnosti in ki hočejo videti jasno, zakaj človeška bitja po celem svetu dejstvujejo tako, kot dejstvujejo.

Sprašujemo se, zakaj tisočletje za tisočletjem človeška bitja nadaljujejo s svojim trpljenjem, s svojo veliko psihološko bolečino, zakaj so zaskrbljena, zakaj so negotova in polna bojazni, zakaj ne poznajo varnosti, ne notranje ne zunanje?

Ne obstaja razcep med zunanjim in notranjem - med svetom, ki so ga človeška bitja ustvarili zunaj okoli sebe in gibanjem, ki se dogaja v njih samih - to gibanje je kot plima, ki pride in se zopet umakne ven.

Življenje je plimovanju podobno gibanje.

Ne obstaja pregrada med notranjim in zunanjim, saj med njima teče neprestana izmenjava.

Za razumevanje tega valujočega gibanja, moramo skupaj spoznati svojo zavest, spoznati, kdo smo, zakaj delujemo na takšen način, kot delujemo, zakaj smo kruti in zakaj sploh nimamo nikakršnih resničnih odnosov med seboj, zakaj ne zaznavamo okolice neposredno.

Raziskati moramo, zakaj po vseh teh tisočletjih še vedno živimo v neprestani borbi, v bedi, in zakaj so religije popolnoma izgubile svoj pomen.

Pogledali bomo v človeško bivanje, kot v resnici je, ga opazovali in v sebi poskusili spoznati, če je kakšna možnost za spremembo v koreninah človeškega bivanja - ne za površinsko spremembo, ne za fizično revolucijo, kajti nobena revolucija do sedaj ni prinesla spremembe v koreninah človeške psihe.

In ugotovili bomo, ali je mogoče, da se ta borba-razdvojenost, bolečina-žalost vsakodnevnega življenja konča. Skupaj bomo opazovali in pogledali, če smo lahko popolnoma svobodni vseh muk življenja, ki ima tako redke trenutke veselja.

To ni pridiga.

Vsi skupaj sodelujemo v tem opazovanju.

Ne bomo uporabljali kakšnega posebnega žargona ali posebnih visokozvenečih besed. Pogovarjali se bomo v preprostem, vsakdanjem jeziku. Neposredno zaznavanje je možno le, če smo vsi skupaj - poudarek je na besedi skupaj - na isti frekvenci ves čas opazovanja našega življenja, opazovanja, zakaj smo takšni, kot smo.

Kakšno mesto ima znanje v preobrazbi človeka?
Ali ima sploh kakšno mesto v tej preobrazbi?

Znanje ima svoje mesto v vsakdanjem življenju - pri opravljanju službe, pri učenju določenih spretnosti. Znanje je potrebno v tehnološkem svetu in v znanosti.

Toda, ali ima sploh kak pomen v preobrazbi psihe, v kateri se sedaj nahajamo?

Znanje je zbrana izkušnja - ne le osebna izkušnja, temveč nakopičena izkušnja preteklih izkušenj, ki se imenuje tradicija. Ta tradicija je predana vsakemu od nas od starejše generacije.

V nas torej ni le osebno posameznikovo psihološko znanje, temveč tudi psihološko znanje, ki se je prenašalo do nas skozi tisočletja in ki je pogojevalo človeka vsa ta tisočletja.

Sprašujemo se, ali lahko to psihološko znanje kdaj popolnoma preobrazi človeka, tako da postane popolnoma nepogojeno človeško bitje?

Kajti če obstaja kakršnokoli psihološko-notranje pogojenje, nikoli ne moremo spoznati resnice. Do resnice ne vodi nobena označena pot, saj resnica lahko pride le k tistemu, ki je izven vsake pogojenosti.

Obstajajo taki, ki pravijo in sprejmejo, da je pogojenost neizbežna in da ji ni moč pobegniti. Da smo pač pogojeni, in da lahko le izboljšamo ali spremenimo pogojenje.

Obstaja močan vpliv zahodnjaške miselnosti, ki zagovarja in vzdržuje to nespremenljivost. Pravi, da je človeka pogojeval čas, evolucija, genetika in družba, izobraževanje in religije. To pogojenost sicer lahko spremenimo, toda človek naj bi nikoli ne bil sposoben biti prost pogojenja.

Podobno tudi komunisti in drugi kažejo na zgodovinska in trenutna dejstva, ter pravijo, da smo vsi pogojeni z zgodovino, izobrazbo, družino itd. Pravijo, da ni moč pobegniti iz pogojenosti; in da zato mora človek vedno trpeti, vedno mora biti ne-varen in vedno hoditi po poti borb, bolečine in zaskrbljenosti.

Mi nakazujemo nekaj popolnoma drugega.

Pravimo, da je to pogojenje moč popolnoma odpustiti; in da je človek lahko svoboden.

Poglobili se bomo v pogojenje in v to, kaj je svoboda.

Pogledali bomo, če lahko spoznamo to pogojenje, ki je globoko zakoreninjeno v globinah naše zavesti in aktivno tudi na površju, kar bo osvobodilo človeka vseh žalosti in zaskrbljenosti.

Najprej moramo torej pogledati v našo zavest in si ogledati, kako je sestavljena, proučiti njeno vsebino.

Prepričati se moramo, ali je vsebina te zavesti, s katero se poistovečamo kot posamezniki, v resnici zavest posameznika.

Ali je ta posameznikova zavest, katero vsak od nas smatra za oddeljeno od ostalih, dejansko zavest posameznika?

Ali pa je to zavest človeštva?

Prosim, najprej mi prisluhnite.

Mogoče boste povedano zavrnil. Vendar, prosim, ne zavrnite; prisluhnite in opazujte brez vsakega občutka nasprotovanja povedanemu.

To ne pomeni, da bodite tolerantni - toleranca je sovražnik ljubezni; le opazujte povedano brez vsake nasprotnosti.

Ali je zavest, s katero se poistovečamo kot posamezniki, sploh posameznikova? Ali pa je ta zavest vsečloveška?

Zavest z vso njeno vsebino, ki je bolečina, spomini, žalost, nacionalistični odnos, vera, čaščenje, je prisotna v vseh človeških bitjih po celem svetu. Kamorkoli greš, ljudje trpijo, si želijo, se borijo, so zaskrbljeni, polni negotovosti, agonije, obupa, potrnosti, verovanj v vse vrste religioznih neumnosti.

To je skupno vsemu človeštvu, pa naj bo to v Aziji ali na zahodu.

Vaša zavest, s katero ste se poistovetili kot s svojo 'posameznikovo' zavestjo, je iluzija. To je zavest vsega človeštva. Vi ste svet in svet je vi.

Prosim, upoštevajte to, spoznajte resnost in odgovornost, ki jo to dejstvo zahteva.

Celo življenje ste se borili kot posameznik, kot nekaj ločenega od človeštva; in ko odkrijete, da je vaša zavest zavest človeštva, to pomeni, da ste človeštvo in ne posameznik. Lahko imate svoje drugačne spretnosti, namere, verovanja, toda v resnici ste celoten svet, kajti vaša zavest je zavest vsakega drugega človeškega bitja.

In to zavest je zgradila misel.

Ta zavest je rezultat tisočletij in tisočletij razmišljanja.

Misel je od nekdaj nenavadno pomembna v našem življenju. Misel je zgradila današnjo tehnologijo, misel je začela vse vojne, misel je razcepila ljudi v nacije, misel je zgradila obstoječe razdvajajoče religije, misel je

zgradila čudovito arhitekturo antičnih templjev, katedral in mošej. Ritualni, molitve, ves ta cirkus - če lahko uporabim to besedo, ki gre na račun religije - je sestavila misel.

Zavest je rezultat aktivnosti misli; in misel je zato postala neznansko pomembna v naših življenjih.

Poglobiti se moramo torej v to, kaj je razmišljanje, ki je prineslo v ta svet toliko zmede.

Misli igrajo pomembno vlogo v našem medsebojnem intimnem in poslovnem odnosu. Misel je izvor strahu. Videti moramo, kakšen pomen ima misel v užitku, kakšno mesto ima v trpljenju in ali ima misel sploh kakšno mesto v ljubezni.

Zelo pomembno je opazovati gibanje misli v samem sebi.

Opazovanje gibanja misli je del meditacije.

Meditacija ni le kakšno neumno petminutno jutranje, popoldansko in večerno ponavljanje besed. Meditacija je del življenja. Meditacija pomeni odkriti odnos misli in tihote; odnos besed in tistega, kar je brezčasno. Meditacija je del vsakdanjega življenja, kot je ljubezen del življenja.

Če vam postavim vprašanje, ki vam je blizu, je zelo preprosto odgovoriti trenutno. Če vas vprašam po imenu, je vaš odgovor trenuten, kajti zaradi neprestanega ponavljanja vam je ime blizu. Če pa vam postavim zapleteno vprašanje, nastane presledek med vprašanjem in odgovorom.

V času tega intervala misel išče - in končno najde odgovor.

Če pa vam postavim resnično globoko vprašanje in rečete: "Ne vem!", je konec misli. Vendar zelo malo ljudi v resnici reče: "Ne vem!", pretvarjajo se, da mislijo, da vedo.

Najbrž vas veliko med vami verjame v boga.

To je poslednje upanje, zadnje zadovoljstvo, končna varnost.

Če pa si v resnici, resno, z veliko poštenosti postavite vprašanje: 'ali resnično poznate boga, ali v resnici verjamete vanj?', potem, če ste odkritosrčni, odgovorite: 'Resnično ne vem!'; in tedaj v resnici opazujete.

Zbrane izkušnje, shranjene v možganih kot spomin, so znanje; in odziv tega znanja so misli. Misel je materialni proces - nič ni svetega, duhovnega v misli. Predstava, ki jo častimo kot sveto, je še vedno del misli.

Misel vedno razdvaja, izdvaja, in znanje o ničemer ni nikoli popolno. Misel, kakorkoli tenkočutna ali kakorkoli plehka že je, je vedno necelostna, zato razdvaja, saj vedno prihaja iz spomina. Vse naše akcije temeljijo na misli, torej so tudi naše akcije omejene, razdrobljene, razdvajajoče, necelostne - nikoli ne morejo biti celostne.

Misel, pa naj bo misel največjega genija, največjega slikarja, glasbenika, znanstvenika ali naša plehka vsakodnevna misel, je vedno omejena, razdrobljena, razdvajajoča. Vsaka akcija, ki jo rodijo misli, vedno povzroči razdvojenost, nasprotnost, prepir, vojno.

Obstajajo nacionalistične, plemenske razdvojenosti, katerih se zavest oklepa, in v katerih išče varnost. Vendar prav to iskanje varnosti pogojuje vojne, kajti iskanje varnosti je miselni proces; toda misli ne prinašajo nobene varnosti.

Osnovna vsebina naše zavesti so misli.

Misli so pogojile vzorec naše zavesti, pogojile strah, prepričanje. Ideja o rešitelju, vera, zaskrbljenost, bolečina - vse to so sestavile misli; in vse to je vsebina naše zavesti.

Sprašujemo se, ali to vsebino zavesti lahko odpustimo, da se lahko pojavi popolnoma drugačna razsežnost-dimenzija?

Kajti le v tej dimenziji obstaja ustvarjalnost, ustvarjalnost, ki ni produkt omejene vsebine zavesti.

Oglejmo si torej delček vsebine naše zavesti, delček, ki mu pravimo medsebojni odnosi.

Zakaj obstaja spor med moškim in žensko, zakaj je v tem odnosu toliko nesreče, toliko neprestanih nasprotnosti?

Pomembno je poglobiti se v to, kajti obstajamo lahko le v odnosu do okolja. Ne obstaja svetnik, menih ali puščavnik, ki je izven vseh odnosov; čeprav se umakne v samostan ali kako himalajsko votlino, je še vedno v odnosu.

Pomembno je razumeti, zakaj človeška bitja nikoli ne živijo v miroljubnih obnosih, zakaj obstaja ta strašna borba in bolečina, ljubosumje, ne-mir, in spoznati, ali je mogoče biti prost vsega tega in zaživeti v pristnem, nepogojenem odnosu, v resničnem so-žitju.

Za ozaveščenje takšnega odnosa potrebujemo veliko poglobljanja-opazovanja.

Opazovanje ni analiziranje. To je potrebno posebno dobro razumeti, kajti večinoma smo navajeni analizirati.

Opazujoč odnos med moškim in žensko, med dvema bitjema, se sprašujemo, zakaj je v tem odnosu toliko borbe, nezadovoljstva, bolečine?

Ali se dve človeški bitji, pa naj bosta poročeni ali ne, v tem odnosu sploh kdaj psihološko srečata?

Lahko da se dotakneta fizično, v postelji, toda ali notranje- psihološko nista kot dve vzporedni liniji, ki sledita vsak svojemu življenju, svojim ambicijam-častihlepju, svoji 'samoizpolnitvi', sledita svojo lastno formulo?

Kot dve vzporedni črti se torej nikoli ne srečata; in zato sta v neprestani bitki, prepiru, bolečini; in torej nikoli v pristnem odnosu.

Trdita sicer, da imata odnos; toda v tej trditvi ni resnice, v tem ni odkritosrčnosti, saj ima vsak od njiju predstavo o sebi. Poleg te predstave ima vsak še predstavo o osebi, s katero živi.

V resnici imamo torej dve ali več predstav. On si je ustvaril predstavo o njej in ona si je ustvarila predstavo o njem.

Te predstave so nastale skozi odzive, ki sta si jih zapomnila; in ki so postali slika človeka; predstava, ki jo imate vi o njej in ona o vas. Odnos torej temelji in se odvija med predstavama, ki sta simbola spomina, simbola bolečine. V takšnem odnosu torej sploh ne more obstajati občutenje drugega.

Vprašamo se torej: ali je mogoče ne-imeti predstavo o drugem?

Dokler ima on predstavo o njej in ona o njem, mora obstajati borba, kajti prepreka-predstava prepreči vsako občutenje bližnjega.

Ali lahko z pozornim opazovanjem ugotovimo, ali je mogoče živeti brez predstav o sebi in o drugih - popolnoma brez vsake predstave?

Dokler imamo predstavo o sebi, bomo neprestano prizadeti.

Ena od 'nesreč' življenja je, da smo vedno znova prizadeti; od otroštva, skozi proces 'šolanja' in skozi celo življenje; in posledično se izdvojimo, da bi se izognili bolečini.

In kdo je tisti, ki je prizadet?

Prizadeta je predstava, ki smo jo zgradili o sebi.

Če bi bili brez vsake predstave, ne bi obstajala ne prizadetost in ne laskanje.

Danes večina ljudi najde varnost v predstavi, ki so si jo sami zgradili; in ta predstava je proizvod misli. Ta predstava, ki so jo oblikovale misli in je torej mreža besed, mreža odzivov, je mreža, imenovana spomin, v katerem so vskladiščene vse izkušnje, prizadetosti, ideje in bolečina.

Vprašajmo se torej in opazujmo, ali se ta predstava, ki so jo misli gradile od otroštva dalje, predstava, ki je skupek besed, vzorec odgovorov, ki prihajajo iz spomina, iz preteklosti lahko popolnoma razblini, kajti le tedaj boste lahko imeli neposreden odnos z drugimi.

V odnosu, kjer ne obstajajo predstave, ni razdvojenosti-nasprotnosti.

To ni le ideja ali ideal. Govoreči vam kaže dejstva.

Če se v to resnično poglobite, boste spoznali, da lahko živite v tem grozljivem svetu brez vsake predstave o sebi; in potem imajo naši odnosi popolnoma drug pomen, kajti razdvojenosti ni več.

Ali ste v tem trenutku, ko slišite govorečega, zavestni svojih lastnih predstav in razblinjanja teh predstav, ali pa boste vprašali: "Kako naj ukinem te predstave?"

Ko vprašate "kako", ali opazite, kaj to vprašanje vključuje?

"Kako" vključuje nekoga, ki vam bo povedal, kaj storiti; in ta nekdo, ki vam zapove, kaj naj storite, postane vaš guru, 'specialist', voditelj.

Toda, imeli ste že veliko učiteljev, voditeljev, psihologov vse vaše življenje; in to vas ni spremenilo, ni vam pomagalo iz zmede in bojazni.

Ne sprašujte torej "kako", temveč sami odkrijte, ali je mogoče odpustiti vse predstave.

Lahko jih spregledate in odpustite, če svojo celotno pozornost posvetite temu, kar drugi govorijo. Če vaša žena ali prijatelj reče nekaj grdega, in če prisluhnete povedanemu s celotno pozornostjo, v tej pozornosti ni razmišljanja-ustvarjanja predstav. Potem življenje dobi popolnoma drugačen pomen.

Opazujemo našo zavest z njeno vsebino.

Prizadetosti in odnosi, so del vsebine te zavesti. Drugi del zavesti je strah; neprestano živimo v strahu, ne le pred zunanjim svetom, temveč strah 'živi' v nezavednih plasteh naše zavesti: strah pred prihodnostjo, strah pred preteklostjo in strah pred sedanjim dogajanjem.

Pogovorimo se skupaj, ali je možno človeškemu bitju, živečemu v tem svetu, ki mu grozijo vojne, živeti vsakodnevno življenje popolnoma brez vsakega psihološkega strahu?

Najbrž si večina še nikoli ni zastavila takšnega vprašanja. Ali pa ste si ga, vendar ste poskušali pobegniti čim bolj proč od strahu, ga poskušali zatreti, ignorirati ali opravičiti.

Toda če resnično opazujete globoko naravo strahu, potem morate raziskati vzroke, delovanje-vzorec strahu in pomen strahu.

Večina med nami se boji, boji jutrišnjega dne, boji smrti, boji svojega moža, žene ali dekleta, boji ...

Strah je kot ogromno drevo, z brezštevilnimi vejami; in ni dovolj, da prirezujete le vejice, poglobiti se morate v strah do njegove korenine in videti, če jo lahko izrujete tako popolno, da ste popolnoma prosti strahu.

Eden od vzrokov strahu je primerjava, primerjanje sebe z drugimi, ali primerjanje sebe s tem, kar smo bili ali kar bi radi bili. Posledica primerjave je prilagajanje, posnemanje, ukalupljanje; ki postanejo večni izviri strahu.

Ali smo kdaj poskusili ne primerjati se z drugimi, niti fizično in niti psihološko?

Če ne primerjamo, potem nič ne pridobivamo.

Celotno 'kulturno izobraževanje' je usmerjeno v postati pomemben, biti veličina.

Če je nekdo reven, bi bili rad bogat, in bogataš si želi več moči. Duhovno ali socialno človek vedno hoče pridobiti in postati.

Ta želja in zahteva po pomembnosti se torej rodi s primerjavo.

Živeti brez primerjave je nenavadnost, ki se zgodi, ko ne obstaja merilo.

Dokler obstaja psihološko merilo, obstaja tudi strah, kajti človek je potem v neprestanem doseganju, a nikoli ne more doseči.

Drug vzrok za strah je želja.

Opazovati moramo vzrok in dejstvovanje-vzorec želje, in se poglobiti v vprašanje, zakaj je želja postala tako pomembna v našem življenju.

Kjer 'živi' želja obstaja nasprotnost, toraj mora obstajati razdvojenost, nasprotnost, tekmovalnost in borba.

Potrebno je torej, če ste resnično resnično resni - in tisti, ki so resni, živijo resničnost, saj ima življenje za njih nepredstavljen pomen in odgovornost - razvozlati 'skrivnost' želje.

Religije celega sveta pravijo: 'Zatri željo!'

Menihi - ne visoki politiki religij, temveč tisti, ki so posvetili svoje življenje določeni obliki duhovne organiziranosti po vzorcu 'svoje' vere - so poskusili razvozlati problem želje, ali so ga nadomestili z imenom simbola, odrešenika.

Toda želja je nenavadno močan dejavnik v naših življenjih; in mi jo zatajimo, zbežimo proč od nje ali jo opravičimo-najdemo izgovor zanjo.

Opazujmo torej dejstvovanje želje.

Ne rečemo, da je dobra ali slaba; da jo moramo zatreti, zbežati proč, ali izničiti - karkoli pač to pomeni.

Večina smo nenavadna človeška bitja.

Hočemo si vse razložiti, vse hočemo dokazati z besedami ali diagrami; in potem mislimo, da razumemo.

Postali smo sužnji razlag. Nikoli ne poskušamo sami ugotoviti, kaj je gibal želje, kako sploh želja nastane.

Govoreči se bo v to poglobil, toda razlaga ni resničnost.

Beseda ni stvar. Ne smemo se pustiti ujeti besedam, razlagam.
Slika gore na platnu ni resnična gora. Lahko da je čudovito naslikana,
vendar veličastnost gore, kipeče v modrino neba, ni resnična
Podobno razlaga želje ni resnično 'življenje' želje.
Sama razlaga je brez pomena toliko časa, dokler resničnost razlage ne
dojamemo sami.
Opazovanje mora biti svobodno, brez usmeritve, brez motiva, z namenom
razumeti dejstvomnje želje.

Želja se porodi iz vtisa. 'Vtis' je posledica dotika-zaznave. Potem misel-jaz
vstopi v to zaznavo in 'utelesi' predstavo; in ta premik misli je začetek želje.
Vidite npr. lep avto; in misli zgradijo predstavo vas v tem avtomobilu - to je
trenutek porajanja želje.
Če ne bi bili občutljivi, bi bili paralizirani. Čutila toraj morajo biti aktivna,
toda ko v zaznavo videnja-dotika vztopi 'jaz', se 'vi' najdete v avtu. V
trenutku, ko misel prične graditi predstavo, se rodi želja.

Če hočemo doumeti pomembnost celostne zaznave - in ne le ene same
zaznave določenega čutila, ki mu sledi aktivnost misli, ki ustvarjajo
predstave - moramo imeti zelo pozorno zavest.

Ali ste kdaj opazovali plimovanje morja ob sončnem zatonu z vsemi svojimi
čutili?

Kadar opazujete z vsemi svojimi čutili, potem ne obstaja središče, iz
katerega opazujete.

Če pa razvijete le en ali dve čutili, vedno obstaja razdvajanje, cepitev; in
kjer obstaja razdvojenost, obstaja tudi vzorec, ki mu rečemo ego.

Ko opazujemo željo, kot enega od dejavnikov strahu, bodimo pozorni na
vstop misli, ki zgradijo predstavo. Toda če smo popolnoma pozorni, misli
ne morejo vstopiti v občutenje trenutnosti, za kar je potrebna velika
zavestnost notranjega dogajanja, ki ustvarja svoj red-disciplino.

Naslednji element strahu je čas - psihološki čas; ne čas, ki ga določa sončni
vzhod in zahod, včeraj, danes in jutri, temveč psihološki včeraj, danes, jutri.
Čas je eden glavnih dejavnikov strahu. To ne pomeni, da bi se čas kot
gibanje moral ustaviti, temveč, da moramo razumeti psihološki čas, ne
razumsko ali besedno, temveč ga moramo zaznavati notranje-psihološko.
Lahko smo svobodni psihološkega časa ali njegovi sužnji.

V večini ljudi obstaja element nasilja, ki ga nikoli niso razrešili in odpustili od sebe, da bi lahko živeli brez vsakega nasilja. Ker ne moremo biti brez nasilja, smo si izmislili idejo o nasprotju, idejo o ne-nasilju.

Ne-nasilje je ne-dejstvo - nasilje je dejstvo.

Ne-nasilje ne obstaja - razen kot ideja.

Kar obstaja, kar 'se dogaja', je nasilje.

Tako je npr. v Indiji veliko ljudi, ki častijo idejo ne-nasilja, ki pridigajo ne-nasilje, se o njem pogovarjajo, posnemajo ideje - vendar udejanjajo ne-dejstvo, ne-resničnost, domišljijo.

Dejansko dejstvuje le nasilje, večje ali manjše, toda še vedno je nasilje. Če sledite ne-nasilje, ki je iluzija, ki ni resnično, si vzgajate 'svoj' čas.

To pomeni: 'Sem nasilen, toda postal bom ne-nasilen.'

Ta 'postal bom' določa čas, prihodnost, prihodnost brez vsake realne osnove, prihodnost, ki so jo 'izumile' misli kot nasprotnost dejanskemu nasilju.

Ideja nenasilja ustvarja nerealno sliko v prihodnosti in je le opravičilo za podaljševanje nasilja, ki ustvarja čas.

Če spregledamo celotno nasilje in odpustimo nasilje, potem psihološki čas zamre. Lahko postanemo gospodarji psihološkega časa; in ta čas popolnoma odpustimo, če le postanemo zavestni dejstva, da nasprotje ni resničnost.

To kar obstaja ne pozna časa.

Za spregledanje obstoječega ne potrebujemo časa, le celostno opazovanje.

V celostnem opazovanju nasilja ne obstaja premik misli, temveč le zaznavanje te ogromne energije, ki ji rečemo nasilje, le opazovanje.

Toda v trenutku, ko se pojavi iskrivljen pogled, motiv za 'postati ne-nasilen', ste vstopili v psihološki čas.

Primerjava z vso svojo zapletenostjo, željo in časom, so elementi strahu - globoko zakoreninjenega strahu.

Toda v opazovanju brez vsakega premika misli, ko opazujemo in prisluhnemo vzroku, dejstvovanju in posledicam strahu, je popolno odpuščenje strahu; in opazovalec ni več oddvojen od opazovanega.

Zelo pomembno je spoznati ta proces.

In ko opazujete celostno, strah prične odmirati; in človekova zavest izstopi iz ujetosti v strah.

Če v nas zaživi kakršenkoli strah, zavest postane zmedena, zaznava iskrivljeno, zato ne more obstajati jasnost zaznavanja sebe in sveta.

Toda za zaznati tisto, kar je večno, mora biti naše zaznavanje popolnoma čisto-nedolžno.

V opazovanju dejstvanja strahu v samem sebi, poglobljanju v celotno zapletenost, vse premike strahu: ko živiš v njem tako, da ostaneš z njim in se z njim giblješ brez vsakega premika misli, strah prične odmirati.

27. marec 1982

OJAI

Od samega začetka mora biti jasno, da nikogar ne prepričujemo o ničemer; ne predstavljamo vam nobene ideje, vere, ali zaključka, z namenom prepričati vas v karkoli; to ni propaganda.

Toda mislim, da bi bilo dobro, če bi med temi pogovori skupaj razmišljali, opazovali in prisluhnili celotnemu gibanju življenja, pa čeprav je to v Južni Afriki, Severni Ameriki, Južni Ameriki, Evropi ali Aziji.

Soočamo se z zelo zapletenim problemom, ki ga moramo proučiti zelo pozorno, previdno, neusmerjeno, brez vsakega motiva; kar pomeni opazovati celotno zunanje dogajanje našega življenja.

Kar se dogaja zunaj nas je merilo, s katerim bomo lahko spoznali svojo notranjost.

Če ne razumemo, kaj se v resnici dogaja v zunanjem svetu, izven našega psihološkega polja, ne moremo imeti merila-zrcala, v katerem lahko opazujemo sebe.

Opazujmo skupaj, brez vsake pristranskosti; torej ne kot Američan, Argentinec, Anglež, Francoz, Rus ali Azijec; opazujmo brez vsakega motiva -kar je precej težko- in si čimbolj jasno oglejmo, kaj se dogaja.

Ko potuješ po svetu, opaziš veliko razprtij, ne-enotnosti, nereda; veliko zmedo in negotovost. Vidiš demonstracije proti določeni obliki vojne, in obsežne priprave na vojno; trošenje ogromno denarja za oboroževanje; en narod, ki se pripravlja za "možno" vojno z drugim narodom.

Razdvojenost na nacionalnosti je prinesla nacionalno čast, za katero je na tisoče ljudi pripravljeno s ponosom ubiti druge. Obstaja religiozna in sektaška razdvojenost: katoliki, protestanti, hindujci, mohamedanci, budisti. Obstajajo različne sekte in guruji s svojimi sledilci. Obstajajo avtoritete v katoliškem in protestantskem svetu in obstaja avtoriteta knjige v islamskem svetu.

Povsod je torej neprestana razdvojenost, ki vodi v nered, nasprotovanja in uničevanje. Obstaja navezanost na določen narod, na določeno vero v upanju, da nam bo to prineslo določeno vrsto notranje ali zunanje varnosti.

Vse to so pojavi, ki so vidni v svetu, katerega del smo tudi mi - poponoma siguren sem, da vsi opazujemo isto.

Kamorkoli pogledamo, se dogaja osamitev-oddvojitvev-izdvojitvev, ne le posameznika, temveč tudi samo-izolacija posameznih skupin, ki jih veže isto prepričanje, verovanje ali kaki idiotski zaključki; prav tako v totalitarnih kot v takoimenovanih demokratičnih državah s svojimi ideali.

Ideali, prepričanja, dogme in rituali razdvajajo človeštvo; to je dejansko dogajanje 'zunanjega sveta'; in to dogajanje je posledica našega lastnega notranjega psihološkega življenja.

Smo osamljena človeška bitja, in vsakdo od nas ustvarja zunanji svet. Vsak od nas ima svoj lasten poklic, svoje določeno prepričanje, svoje lastne zaključke in izkušnje, katerih se oklene; in predsodki tako postanejo meje naše osamljenosti-oddvojenosti.

To izdvojevanje, ta vase zapirajoča usmerjena aktivnost se zunanje izrazi kot nacionalizem, verska nepotrpežljivost, pa čeprav se taka grupa sestoji iz sedemsto milijonov ljudi, kolikor je na primer vernikov 'katoliškega sveta'; in istočasno vsakdo izdvaja tudi 'sebe' od drugih.

Ustvarjamo svet, ki ga drobijo nacionalizmi, ki so le poveljučana oblika plemenskih bojev; vsako pleme je pripravljeno ubijati pripadnike drugega 'naroda' zaradi prepričanja, zaradi zemlje ali ekonomske koristi. Vsi to vemo; vsaj vsi tisti, ki poslušamo radio, gledamo televizijo, beremo časopise.

Nekateri pravijo, da se to ne da spremeniti, da ni možno tega "stanja" spremeniti. Pravijo, da je 'svet' tak pač že tisočletja in tisočletja, da so ga pogojile okoliščine in da te okoliščine same po sebi ne morejo povzročiti mutacije človeka. Dopuščajo možnost popravka, majhne spremembe, toda človek naj bi v svojem bistvu vedno ostal to, kar je, v neskončno naj bi sejal nasprotja v sebi in svetu .

Povsod po svetu so ljudje, ki zagovarjajo socialne reforme različnih oblik, vendar niso vspodbudili globoke temeljne spremembe v sami človeški zavesti.

Takšno je trenutno stanje sveta.

Kakšen je odnos nas kot človeških bitij do vsega tega?

Kakšen je naš resničen odnos, ne le medsebojen, temveč odnos z vsem tem zunanjim svetom; kakšna je naša odgovornost?

Ali naj to prepustimo politikom, ali naj iščemo nove voditelje, nove odrešenike?

Problem o katerem se skupaj pogovarjamo, je zelo resen.

Ali bomo zbežali nazaj v staro tradicijo; kajti človeška bitja, nesposobna rešiti ta problem, se zatečejo v tradicijo- običajnost-navado preteklosti; in večja je zmeda v svetu, večja je želja in potreba nekaterih po vrnitvi v pretekle iluzije, mrtve tradicije, k "zgodovinskim" voditeljem in odrešiteljem.

Če postanemo vsega tega zavestni, kakšen je naš odziv, ne le delen, temveč celosten odziv na celotno dogajanje v svetu?

Ali nas zanima le naše lastno življenje; kako živeti mirno, vedro, nemoteno življenje v svojem kotu; ali pa je naše zanimanje razširjeno na celotno človeško bivanje celotnega človeštva?

Če nekoga zanima le njegovo lastno življenje, pa naj bo še tako polno težav, omejitev, žalosti in bolečine, ne more spoznati, da je delček le del celote.

Opazovati moramo celotno življenje, ne življenje Američana ali Azijca, temveč življenje kot celoto; in celostno opazovanje ni opazovanje z določenega stališča, temveč opazovanje ob upoštevanju celote.??

Vsi smo zaposleni s svojimi lastnimi problemi -s problemi denarja, službe, z iskanjem svoje lastne izpolnitve, z večnim iskanjem užitka; in prestrašeni, izdvojeni, osamljeni, potrti, trpeči, si "ustvarimo" zunanjega odrešenika, ki nas bo spremenil, ali nam prinesel odrešenje.

To je dvatisočletna tradicija zahodnega sveta, in v Azijskem svetu so se dogajale podobne stvari, le uporabili so druge besede in simbole, 'zavzeli' drugačna stališča - vendar je to vse eno in isto posameznikovo iskanje lastnega zveličanja, lastno določene sreče, ki naj bi rešila njegove zapletene probleme.

Obstajajo specijalisti različnih vrst, psihološki specijalisti, ki naj bi človeku pomagali rešiti njegov problem, vendar tudi oni niso v tem uspeli.

Tehnološko je znanstvenikom uspelo izboljšati komunikacijo-povezanost med ljudmi; vendar povečujejo tudi uničujočo moč orožja.

Znanstveniki ne bodo rešili človeštva, prav tako ne kot politiki, pa naj bo to na vzhodu, zahodu, ali kjerkoli na svetu. Politiki iščejo moč, nadvlado; in zato z vsemogočimi triki vplivajo na razmišljanje ljudi.

Natančno isto se dogaja v tako imenovanem religioznem svetu, kjer vlada avtoriteta hierarhije; avtoriteta papeža, nadškofa, škofa in lokalnega duhovnika, v imenu neke predstave, ki jo je zgradila misel.

Mi, kot človeška bitja, razdvojeni in izdvojeni-osamljeni, nismo sposobni reševati svojih lastnih problemov; čeprav visoko izobraženi, prekanjeni,

egoistični in na zunaj sposobni neverjetnih stvari, smo notranje več ali manj to, kar smo bili že tisočletja.

Sovražimo, tekmujemo, uničujemo drug drugega; vse to so vsem vidna dejstva sedanjosti.

Poslušamo specialiste govoriti o sedanjih vojnah; ne govorijo o človeških bitjih, ki so bila pobita, govorijo o uničenih letališčih, o moči eksplozij...

Ljudje tega sveta 'živijo' v popolni zmedi, česar smo gotovo vsi zavestni; kaj torej storiti ?

Pred nedavnim mi je nek prijatelj rekel: "Nič ne moreš storiti; z glavo se zaletavaš v zid. Ta borba, medsebojno uničevanje, tekmovanje in ujetost v različne oblike izmišljotin se bo vedno nadaljevala. Ne zapravljaj svojega življenja in časa."

Zavesten tragedije sveta, strašnih posledic možnosti, da nek norec pritisne na gumb; računalnika, ki razmišlja hitreje in bolj točno kot človek in ki postaja sposobnejši od človeka, se vprašajmo: kaj se bo zgodilo s človeškim bitjem?

To je ta ogromen problem, s katerim se soočamo.

Izobrazba od osnovne šole do univerze vodi v določeno omejenost - specializacijo, v kopičenje 'čim več' znanja, v dobiti in obdržati službo do konca življenja; hoditi v službo, služiti od jutra do večera in umreti, ko se vse to konča.

To ni pesimistični pristop ali pesimistično ukazovanje; to se v resnici dogaja.

Kadar opazujemo dejstvo, nismo ne optimistični, ne pesimistični, opazujemo le to, kar je.

In če smo vsaj malo resni in odgovorni, se vprašamo: kaj storiti ?

Naj se umaknemo v samostan ? Ustanovimo komuno? Ali naj gremo v Azijo in sledimo Zen ali kako drugo obliko meditacije ? Sprašujemo se to zelo resno.

Ko se soočimo s to krizo, lahko opazimo, da je to kriza naše lastne zavesti; in ne le kriza tam zunaj nas. Kriza-zmeda je v nas samih. Obstaja pregovor: Vidimo sovražnika in ta sovražnik smo mi sami.

Zmeda ni stvar ekonomije, vojne, bombe, politikov in znanstvenikov; zmeda je v nas samih, zmedena je naša zavest. Dokler zelo podrobno ne spoznamo vzroke in dejstevovanje vzorcev te zavesti, dokler se ne vprašamo, globoko raziščemo in sami ne ugotovimo, ali se lahko zgodi

mutacija v tej zavesti, bo svet še naprej ustvarjal več in več bede, zmede in grozot.

Naša odgovornost ni v kaki altruistični-samaritanski akciji izven nas - politični, socialni ali ekonomski- naša odgovornost je spoznati naravo svojega lastnega bitja, spoznati zakaj smo mi, človeška bitja, živeča na tej čudoviti zemlji, postala takšna, kakršna smo.

Tu vi in govoreči skupaj, ne vsak zase, poizkušamo opazovati gibanje zavesti in njenih odnosov s svetom, in spoznati, ali je ta zavest izolirana zavest posameznika ali je to zavest celotnega človeštva.

Od malega nas vzgajajo v posameznike, ki ima vsak svojo, od drugih oddvojeno dušo; učijo nas, trenirajo, pogojujejo, da razmišljamo kot posamezniki. Mislimo, da zato, ker ima vsak svoje ime, drugačno oblikotemen, svetel, visok, majhen -in ker ima vsak svoje lastno zanimanje, da smo zato popolnoma različni posamezniki, s popolnoma različnimi izkušnjami.

Poglabili se bomo v to idejo, ki trdi, smo posamezniki.

To ne pomeni, da naj bi bili neka vrsta amorfnih bitij, pomeni le, da moramo v sebi v resnici razčistiti, ali smo posamezniki, čeprav celoten svet, tako religiozni kot posvetni, trdi, da smo ločena-odvojena bitja.

Zaradi tega zaključka, ali mogoče iz te predstave, vsak od nas poizkuša postati pomemben, postati nekaj, izpolniti sebe. V samem naporu postati nekaj, se borimo proti drugim, tekmujemo z drugimi; in če nadaljujemo s takšnim življenjem, neizogibno moramo poiskati zavetje nacionalizmov, tribalizmov; in pademo v vojno.

Zakaj se oklepamo narodnosti s tako strastjo? -kar se dogaja ravno sedaj.

Zakaj nam je narodnost-plemenskost tako strastno pomembna? Zakaj?

Ali v plemenu, grupi, ne najdemo določene varnosti, notranji občutek polnosti, celotnosti, ne-nevarnosti?

Če je to tako, potem tudi drugo pleme čuti tako; in pojavi se razdvojenost, nasprotnost, vojna.

Če ne jemljemo to le kot teorijo, če resnično zaznamo resnico povedanega in če hočemo živeti na tej zemlji -ki je naša zemlja, ne vaša ali moja-, potem nacionalizem v nas preneha 'živeti'. Potem obstaja le človeško bitje; eno življenje; ne vaše življenje ali moje življenje; le življenje celostnega življenja.

Vendar, to tradicijo deljenja v posameznika poglobljajo vse religije tako na vzhodu kot na zahodu; vse iščejo odrešitev za vsakega posameznika.

Zelo dobro je imeti radovedno zavest, zavest, ki ničesar slepo ne sprejema; zavest, ki reče: "Ne moremo več živeti na ta brutalen, nasilen način."

Radovedna zavest dvomi, se sprašuje, opazuje; in nikoli slepo ne sprejme življenja, ki je v resnici vzorec, ki ga je človeštvo živelo tisočletja.

Preverimo torej resničnost 'posameznika'.

Ali je vaša zavest resnično vaša?

Biti zavesten pomeni zaznavati, opazovati.

Vsebina vaše zavesti vsebuje vaša prepričanja, užitke, izkušnje, vaše osebno znanje, ki ste ga zbrali od določenih zunanjih subjektov ? , ali znanje, ki ste ga zbrali o sebi; vsebuje vaše strahove in navezanosti; bolečino in agonijo osamljenosti, žalost, iskanje nečesa 'več', kot le golo fizično bivanje.

Vse to je vsebina vaše zavesti.

Vsebina tvori zavest.

Brez te vsebine zavest, kakršno poznamo, ne obstaja.

O tem se ne moremo prepirati, to tako je.

Ali je vaša zavest z njeno zapletenostjo, nasprotji in nenavadno življenskostjo -ali je vaša? Ali so misli vaše?

Ali obstaja le razmišljanje, ki ni ne vshodnjaško, ne zahodnjaško-razmišljanje, ki je skupno vsem človeškim bitjem, pa naj bodo bogati ali revni, pa naj bom tehnik s svojo nenavadno sposobnostjo ali menih, ki se je umaknil svetu in se osredotoča v neko idejo?

Kamorkoli gremo, vidimo trpljenje, bolečino, bojazen, osamljenost, norost, strahove, iskanje varnosti, ujetost v znanje, neučakanost želje; vse to je temelj, na katerem stoji vsako človeško bitje.

Zavest posameznika je zavest celotnega človeštva. To je logično.

Lahko, da se ne strinjate; lahko rečete, da je vaša zavest samo vaša in da je oddvojena od drugih; toda ali je to res?

Če spoznamo dejstvovanje zavesti, lahko vidimo, da je posameznik celotno človeštvo. Lahko da ima drugačno ime, lahko da živi v določenem koncu sveta in je zato izobražen na določen način, lahko da je bogat ali zelo reven, toda če se poglobimo onkraj maske v globino, lahko vidimo, da je posameznik podoben vsem ostalim ljudem -poln bolečine, osamljenosti, trpljenja, obupa, zmede; verujoč v določene predstave itd.

Isto je tako na vzhodu, kot na zahodu. Mogoče komu to ni všeč; mogoče rad misli, da je popolnoma neodvisen, svoboden posameznik, toda če se poglobimo, lahko opazimo, da je prav tak, kot ostalo človeštvo.

To lahko sprejmemo kot idejo, izmišljotino, kot čudovit načrt; toda ideja ni stvarnost.

Izmišljotina je nekaj, kar se v resnici ne dogaja.

Toda ljudje si zgradimo predstave o tem, kaj naj bi bilo: ideje; in nato sledimo ideje, ki so v resnici neresnične.

Če je torej vsebina moje zavesti in tvoje zavesti v nasprotju, zmedena v borbi z drugim, razcepljena med dejstvi in ne-dejstvi, med nesrečo in željo po sreči; če si želimo živeti brez nasilja, a smo nasilni, potem je naša zavest sama s seboj v nesoglasju.

V tem je osnova človekove razdvojenosti.

Dokler tega ne spoznamo, dokler se ne poglobimo v to zelo globoko in se v nas samih ne rodi popoln red, bomo v svetu vedno srečavali nered.

Resnega človeka je torej težko odvrniti od samostojnega raziskovanja, od nujne globokega poglobljanja v sebe, v svojo zavest; težko ga zapelje zabava -ki je včasih seveda potrebna-neprestano se pogloblja v naravo človeka, to je sebe, dan za dnem opazujoč, kaj se v resnici dogaja v njem samem. V tem opazovanju se rojeva njegova akcija, akcija katere seme je celostno opazovanje življenja.

Za resnega človeka ne obstaja: kaj naj jaz, ubogo, razdvojeno človeško bitje storim? Celostno opazovanje je zdrava, jasna, razumska, logična zaznava celote-celostno zaznavanje?

Ali je možno človeškemu bitju, kateremukoli med nami, ki smo nespecialisti, laiki, svetni ljudje, ali lahko opazujemo to med nasprotnosti ujeto zmedeno zavest kot celoto; ali lahko vidimo le posamezne delčke?

Spoznati torej hočemo sebe, torej svojo lastno zavest.

Od vsega začetka vemo, da je polna nasprotij; zahteva eno, in ne mara drugega; govori eno, in dejstvuje popolnoma drugače. Jasno nam je, da vere-prepričanja razdvajajo človeka in človeštvo. Toda vseeno verjamemo v Kristusa, Krishno ali koga drugega; ali pa so nam merilo le lastne izkušnje, katerih se oklepamo; prav tako kot je "sveto" znanje, ki smo ga nakopičili v letih svojega življenja -in nam je zato tako zelo pomembno.

Vsega tega se oklepamo.

Jasno nam je, da prepričanja-vere razdvajajo ljudi, vendar vseeno ne moremo odpustiti svoja prepričanja, kajti prepričanje ima nenavaden "vir" življenja. Prepričanje daje človeku navidezen občutek varnosti; torej je želja po ne-nevarnosti korenina prepričanja.

Če verjamemo v boga, je v tej veri nenavadna moč. Toda, predstava o bogu je sestavila človeška misel. Bog je postal projekcija našega lastnega razuma; nasprotje naših lastnih zahtev, našega lastnega brezupa in obupa.

Zakaj sploh verujemo?

Zavest, ki je pohabljena z verovanjem je ne-zdrava zavest. Svobodna zavest je prosta vseh verovanj.

Ali se lahko torej sami poglobimo v človekovo zavest - ne s prepričevanjem in brez pomoči psihologov, psihiatrov in drugih "dušnih" pastirjev - in odkrivamo sami; tako da nismo odvisni od nikogar drugega - in še najmanj od govorečega?

Kako lahko opazujoči spregleda vso zapletenost, nasprotja, celotno gibanje zavesti?

Ali jo lahko spoznava delček za delčkom?

Vzemimo na primer prizadetost-bolečino, ki jo človeško bitje neprestano srečuje od otroštva dalje.

Prizadevajo nas starši; psihološko in neprestano nas prizadevajo v šoli in na univerzi s tem, da nas primerjajo, govorijo, da moramo biti "naj" in silijo v bolečino tekmovalnosti. Življenje nam postane zgodba neprestanega prizadevanja in prizadetosti.

Vsi to "vemo" in vemo tudi, da so vsa človeška bitja globoko v sebi ranjena, česar mogoče tega sploh niso zavestna; in v tej prizadetosti imajo korenine vse nevrotične reakcije.

Tudi to je del človekove zavesti; bolečina, katere smo zavestni in bolečina, katere sploh nismo zavestni.

Ali je možno, da sploh ne bi bili več prizadeti?

Kajti posledice prizadetosti so grajenje obzidja okoli sebe; odmaknjemo se iz-ven odnosov z drugimi ljudmi z namenom, doseči stanje ne-prizadetosti. Osnova tega dejanja je strah; in prične se postopno izdvajanje-samozaprtje-izolacija.

Sedaj se vprašajmo: ali je mogoče biti prost, ne le preteklih bolečin-prizadetosti, temveč nikoli več biti prizadet zaradi brezobzirnosti, zaradi krivic neenakovrednosti, zaradi popolne brezčutnosti medčloveških odnosov?

Raziskati moramo torej, zakaj smo prizadeti, kaj nas prizadane in kaj pomeni 'biti prizadet'. Ta bolečina je del naše zavesti; iz nje izhajajo različne nasprotujoče si akcije.

Preučimo prizadetost-bolečino, kot smo preverili verovanje.

Prizadetost ni nekaj izven nas, je del nas.

Kaj je tisto, ki je prizadeto in, ali je možno, da ni prizadeto nikoli več? Ali je možno biti svobodno človeško bitje, nesposobno notranje-psihološke prizadetosti in prizadevanja?

Kaj je 'tisto', kar je prizadeto?

Pravimo: 'Jaz sem prizadet!'

Kdo je ta 'jaz'?

Od otroštva naprej si o sebi gradimo predstavo.

Imamo veliko, veliko predstav; ne le predstave, ki smo jih sprejeli od drugih, temveč tudi predstave, ki smo jih zgradili sami -predstavo, da smo američan, hindujec, ali strokovnjak.

'Jaz' je torej predstava, ki smo jo zgradili o sebi, predstavo o 'dobrem' človeku ali 'veličini'; in ta prestava je prizadeta.

Lahko imamo predstavo o sebi kot o velikem govorniku, pisatelju, duhovnem bitju ali voditelju. Ta predstava je jedro ega; in če rečemo, da smo prizadeti, v resnici rečemo, da je prizadeta predstava o 'sebi'.

Če imamo o sebi predstavo in nam nekdo reče, da smo idiot, smo prizadeti-užaljeni. In to predstavo in bolečino predstave potem nosimo s seboj do konca življenja; in zelo previdno pazimo, da bi ne bili kdaj ponovno prizadeti.

Posledice prizadetosti so zelo zapletene.

Ta bolečina je seme želje po 'samoizpolnitvi', po potrditvi 'sebe' z dosežkom pomembnosti, kot tudi izvor bega proč od zastrašujoče bolečine.

Ali je torej možno živeti brez vsake predstave o sebi?

Zakaj sploh imamo predstave?

Nekdo je mogoče na izgled lepši, pametnejši, bolj inteligenten, bolj urejen; in mi bi mu bili radi podobni. Če ne moremo biti, smo prizadeti.

Primerjava je torej osnovni dejavnik prizadevanja in psihološke prizadetosti.

Zakaj torej primerjamo?

Ali lahko živimo v tem modernem svetu popolnoma brez vsake predstave?

Govoreči pravi, da je to mogoče, vendar potrebujemo ogromno energije, če hočemo sami spoznati, ali je moč stopiti onkraj bolečine-prizadetosti-trpljenja, ali je moč živeti brez vsakega prepričanja; kajti prepričanja-predsodki-verovanja so dejavniki, ki razdvajajo človeška bitja; in razdvojena v nasprotnosti se potem izničujejo med seboj.

Ali lahko torej živimo brez enega samega predsodka-prepričanja in si nikoli ne ustvarjamo predstavo o sebi?

To je resnična svoboda.

Ali je mogoče, če imamo predstavo o sebi in nam nekdo reče, da smo idiot, da posvetimo celotno pozornost povedanemu?

Kadar 'nas-predstavo' nekdo užali, se odzovemo trenutno.

Ker je odziv takojšen, posvetimo pozornost tej 'takojšnjosti', kar pomeni, prisluhujemo pozorno povedani 'resnici', da smo idiot. Kadar prisluhujemo s celotno pozornostjo, ni nikogar, ki bi se lahko odzval, ki bi bil lahko prizadet.

Le razcepljena pozornost, ne-celotno prisluhovanje povedanemu povzroči vznikanje predstav, in rojstvo odziva. Odzove se 'jaz'.

Recimo da imam o sebi predstavo pomembnosti, ker sem veliko potoval itd. Nenadoma pa pridete vi in mi rečete: "Veš, stari, ti nisi tako dober guru, kot je oni drugi voditelj, učitelj; ti si idiot!" Povedanemu posvetim vso svojo pozornost.

Kadar ni cepitve pozornosti, ko je pozornost celotna, se v zavesti ne 'ustvarja' center.

Le nepozornost ustvarja središče.

Ali je zavest, ki je brezbrizna, ali lahko možgani, ki so zmedeni, moteni, nevrotični in ki se nikoli z ničemer niso soočili, usmerijo celotno pozornost?

Kadar s celotno pozornostjo prisluhujemo povedani izjavi, da smo idiot, izjava sama izgubi svojo 'pomembnost', kajti kadar obstaja pozornost, ne obstaja središče, ki bi se odzvalo.

1. maj 1982

SAANEN

Očitno smo vedno zaposleni s posledicami; in psihološko vedno poskušamo spremeniti ali izboljšati te posledice-rezultate. Nikoli se v ne poglobimo v vzroke teh posledic.

Vse naše razmišljanje in dejstvovanje ima vzrok, temelj, izvor, motiv.

Kaj bi se zgodilo, če bi vzrok zamrl?

Kaj je onkraj vzroka in posledic?

Upam, da ne zamerite, če vas še enkrat opozorim, da je govoreči popolnoma nepomemben.

Edino pomembno je prisluhnenje in lastno zaznanje resnice ali lažnosti povedanega; in to je odvisno od inteligence.

Inteligenca odkriva in odpušča lažno.

Vedeti morate, da skupaj sodelujemo v raziskovanju, proučevanju, razjasnitvi problemov človeka. Ne raziskuje le govoreči, poglobljamo se skupaj; golo sledenje je govorečemu tuje, saj v njem ni sledu avtoritete.

To moramo znova in znova poudarjati, kajti vsi mi smo nagnjeni k sledenju, posnemanju in slepem sprejemanju, posebno 'od tistih', ki jih imate za 'drugačne' ali duhovno 'napredne' - kar je vse neumnost.

Dovolite mi, da torej še enkrat ponovim: naše mišljenje in naši možgani so pogojeni v sledenje - prav tako kot sledimo učitelja na fakulteti; on obvešča in mi sprejemamo, kajti prepričani smo, da o snovi gotovo ve več kot mi; toda tukaj je stvar popolnoma drugačna.

Govoreči vas ne obvešča o podatkih, ne sili vas v slepo sprejemanje povedanega, temveč skupaj sodelujemo v poglobljanju v probleme človeka, ki so zelo zapleteni, za kar potrebujemo veliko energije in zanimanja.

Če pa le slepo sledite, potem vas vodi predstava, ki ste jo zgradili o vodji ali o simbolnih pomenih besed.

Bodite zavestni teh dejstev.

Skupaj se bomo poglobili v pomen, dejstvovanje in pomembnost inteligence.

Ali je misel, razmišljanje, način našega odzivanja, celoten socialni, moralni ali nemoralni svet, v katerem živimo, manifestacija-utelešenje-posledica dejstvovanja inteligence?

Del dejstvovanja inteligence je odkrivanje in raziskovanje; poglobljanje v naravo 'slabega', kajti v razumevanju slabega, v spregledanju lažnih predstav, je skrita resnica, ki je inteligenca sama.

Ali ima inteligenca vzrok?

Vzrok je začetek misli. Razmišljamo zato, ker so v nas zbrane izkušnje, ker imamo nakopičene podatke - znanje. To znanje ni nikoli popolno in vedno hodi pod roko skupaj z nevednostjo; in iz te podlage nevednega znanja se rojevajo misli. Zato je misel vedno necelostna-nepopolna-razdvajajoča, saj izhaja iz znanega, ki nikoli ne more biti popolno.

Misel je vedno nepopolna, necelostna, omejena.

In to omejeno besedo uporabljamo, ne da bi bili zavestni njene omejenosti; v neskončnost 'ustvarjamo' misli in častimo stvari, ki jih je misel ustvarila.

Misel je ustvarila vojne, orožje-orodja vojskovanja in grozote vojne. Misel je zgradila celoten tehnološki svet.

Ali je torej misel -njeno dejstvovanje, ki je neprestano primerjanje, prepoznavanje, kopičenje, iskanje zadovoljstva in varnosti; vse to je rezultat razmišljanja- ali je misel inteligentna?

Misli se gibljejo od preteklosti preko sedanjosti v prihodnost -gibljejo se v terminu časa. Misli so prekanjene in imajo svojo sposobnost prilagajanja, ki jo nima nobena žival razen človeka.

Misli imajo torej vedno svoj vzrok.

Hočemo zgraditi hišo, hočemo voziti avto, hočemo imeti oblast, biti slavni; smo neumni, toda hočemo biti modri; hočemo doseči-izpolniti; vse to je gibanje-premik središča, iz katerega izhajajo misli.

To je tako očitno; in skozi očitno se bomo poglobili v tisto, kar je mogoče nekoliko bolj zapleteno. Toda najprej moramo tisto, kar je očitno, videti poponoma jasno.

Obstaja vzrok in posledica; in posledica je lahko takojšnja ali odložena.

Gibanje od vzroka do posledice zahteva čas.

Nekdo je v preteklosti storil nekaj nepravičnega; posledica je, da mora poravnati škodo takoj, ali čez pet let.

Vzroku torej sledi posledica; in interval med njima, pa naj bo sekunda ali pet let, je 'dogajanje' časa.

Toda, ali je inteligenca vpeta v čas?

Razmislite o tem, proučite sami, kajti ta razlaga ni besedna razlaga; zaznajte resničnost življenja skozi resnico povedanega.

Opazujemo različne preseke našega vsakdanja življenja, ne pogovarjamo se o o kakšnem utopičnem načrtu ali o kakšnih ideoloških zaključkih, po katerih naj bi se ravnali - opazujemo naše lastno življenje, življenje, ki je življenje vsega človeštva.

To ni le moje ali vaše življenje; življenje je neizmerljivo gibanje; in iz tega gibanja smo izdvojili delček, ki ga kličemo 'jaz'-posameznik.

Vidimo torej lahko, da kjerkoli obstaja vzrok, posledica lahko zamre le, ko zamre vzrok.

Če ima nekdo jetiko, je le-ta vzrok njegovega pokašljevanja in izgube krvi. Ta vzrok lahko odpravimo; in posledica bo izginila.

Celotno naše življenje je plimovanje med vzrokom in posledico: ti mi laskaš, čutim se polaskan, in zato laskam tebi; ti me užališ, zato te sovražim. V tem dogajanju sta glavna igralca vzrok in posledica. Jasno.

Zato se vprašamo: ali obstaja življenje, pot življenja, ki ne pozna pogojenja; življenje, v katerem so prenehali obstajati vsi vzroki in posledice?

Kaj naj bi se končalo?

Ali ni umiranje-prenehanje v resnici nadaljevanje?

Toda najprej moramo razumeti pomen 'prenehanja'.

Jezni in pohlepni lahko prenehamo biti z namenom, da bomo dobili zato nekaj drugega; to ni prenehanje, to je menjava, ki vodi le v naslednji vzrok in pogojenost. Prenehamo z nečem in nadaljujemo z drugim - ki je druga oblika istega.

Če hočemo razvozlati globok pomen prenehanja-umiranja moramo razumeti pomen, dejstvo in pomembnost nasprotnosti, borbo dvojnosti-razcepljenosti.

Nekdo je pohlepen; toda zaradi različnih socialnih in ekonomskih razlogov misli, da mora postati ne-pohlepen. Z odstranitvijo pohlepa poskuša pridobiti nekaj drugega; in to 'nekaj drugega' je vzrok, kot tudi cilj 'odstranitve?prenehanja' pohlepa. Odstranitev pohlepa je torej le cena za nekaj 'boljšega'.

Človek naj bi svojo nasilno naravo podedoval od živali.

Vendar hoče prenehati z nasiljem, saj se mu zdi preneumno, nečloveško. Poskušajoč prenehati z nasiljem, poskuša najti polje ne-nasilja, kamor senca

nasilja ne doseže. Toda v sebi v resnici ni prenehal biti nasilen, v bistvu je nespremenjen, le spremenil je eno čustvo v drugo čustvo.

Če se previdno poglobimo v to zelo globoko, bo razkritje spremenilo naše vsakdanje življenje; lahko se zgodi, da nenehni boj med nasprotji v vas zamre.

Naše življenje je bitka, naša zavest je zmedena, razcepljena, polna nasprotij. Naša zavest je rezultat naših misli. Misli so vzrok naše akcije, naša zavest je vzrok našega pogojenega dejstvom. Opazimo lahko, da je celotno naše zapleteno življenje z vsemi nasprotji, prilagajanjem, posnemanjem in nasprotnimi prepričanji le plimovanje vzroka in posledice.

Ali lahko zaključimo ta krog z ukazom ali z željo po mirnem, varnem življenju?

Če ga, potem je ta 'red' posledica vzroka; in vzrok je naš ne-red, naša zmeda.

Odkritje svoje zmede in želje po ne-zmedi je odkritje verige vzročnosti, ki nikoli ne more pripeljati v mirno življenje.

Kaj je red?

Obstaja red kot zakon, ki temelji na različnih izkušnjah, presojah, potrebah in ugodnostih, z namenom preprečitve nereda. To, čemur rečemo družbeni red, 'etičnost', politični sistem, temelji na temelju vzročnosti.

Sedaj se vprašajmo, ali notranje-psihološko obstaja vzrok za red?

Ali opazamo, ali smo zavestni dejstva, da je naše življenje zmeda, polno nasprotnosti, prilagajanja, slepega sprejemanja in sledenja, zanikanja svojih najglobljih hrepenenj v zameno za nekaj drugega?

Borba med različnimi nasprotnostmi je nered.

Toda, ker sprejmemo en način razmišljanja kot red, mislimo, da je drugačno razmišljanje nasprotno razmišljanje, torej nered; in ker nam to 'nasprotno' razmišljanje lahko ogrozi naš red, vedno živimo v polju nasprotnosti.

Ali se bo torej nered v našem življenju končal z našo zahtevo po redu?

Živeti hočemo mirno življenje, prijetno življenje v 'varnem' prijateljstvu itd; toda ta zahteva ima korenine v ne-miru, zmedi. Vzrok nasprotja je njegovo lastno nasprotje.

Sovražimo in ne smemo sovražiti; zato poskušamo ne-sovražiti. Želja po nesovraštvu izhaja iz sovraštva.

Če pa ne obstaja sovraštvo, ne more obstajati niti nasprotje.

Misli so ustvarile nered. Spoglejmo to dejstvo.

Misli ustvarjajo nered v svetu skozi nacionalizme, religije..., zato se nekdo čuti Žid in nekdo Arabec, nekdo je vernik in drug nevernik. Vse to je proizvod misli, ki je sama po sebi razdvojevalna, ne celostna, zato ne more voditi v povezanost- enost.

To kar je razbito, ne more zaznavati celote.

Odkrijemo lahko, da je naša zavest v popolni zmedi, zahtevamo pa red in upamo, da bomo na ta način rešili problem.

Obstaja torej motiv; in ta motiv postane vzrok moje želje po urejenem življenju. Želja po redu se je torej rodila iz nereda; in ta željeni red podaljšuje nered v nedogled- kar se dogaja v političnem, religioznem, kot tudi na drugih poljih.

Sedaj torej lahko vidimo vzrok zmede, ki je vzrok, da se nikoli ne premaknemo iz te zmede. Vidimo vzrok svoje razdvojenosti, svoje jeze; opazujemo zmedo samo. Vidimo vzrok in vidimo da se vedno gibljemo od vzroka k posledici; da smo vzrok in tudi tisto, kar je posledica. Vsak poskus bega od te resnice le podaljšuje nered.

Ali obstaja torej možnost odpustitve obstoječega vzorca brez 'pomoči' prihodnosti? Odpustitev sedanje zmede, ki je brez prihodnosti?

Vsaka prihodnost, ki jo 'ustvari' moja zahteva po redu, je nadaljevanje preteklosti, kajti izvor zahteve je v strahu, v zmedi.

Ali lahko opazujem svoj nered in odpustim ta nered brez vsakega vzroka?

Sem nasilno bitje; in to nasilje je prisotno v vseh ljudeh.

Vzrok tega nasilja je egoizem. Tudi 'sosed' je nasilen, ker je njegova pozornost usmerjena le 'vase', v svoj interes. Zato med nama obstaja razdvojenost-borba. Namera-interes nikoli ne 'sliši' ideje ne-nasilja, ki je sama po sebi oblika nasilja.

Če to resnično dojamemo, potem nas ne-nasilje ne zanima več, poglobimo se v nasilje samo.

Vzrok za nasilje so lahko nasprotujoče si zahteve, psihološki in fizični pritiski itd. Obstaja torej veliko povodov za nasilje, toda edini vzrok-izvor nasilja je človekov ego.

Ego ima veliko obrazov, skriva se za mnogimi idejami; in ljudje postanemo idealisti, kajti to ugaja naši nečimrnosti, saj v borbi za ideal postajamo pomembni; toda ta beg od 'sebe' v ideal je del 'nas' samih.

Celoten ta vzorec je vzrok nasilja, saj je idealist pripravljen ubijati za ideal, kajti v iztrebitvi v nasprotno verujočih vidi 'izboljšanje' sveta. Vse to ste verjetno opazili že sami.

Naše življenje je pogojeno na veliko načinov.

Ali obstaja življenje psihe brez enega samega vzroka?

Poglobite se v to. To je čudovito raziskovanje, toda, kot lahko vidite, je bilo potrebno že kar nekaj poglobljanja, da smo sploh prišli do tega vprašanja .

V ljudeh 'živi' zahteva po varnosti, zato sledijo guruja-duhovnega učitelja-avtoriteto. Toda, oblečemo lahko učiteljevo obleko in dobesedno ponavljamo njegove besede, pa v naši globini še vedno živi črv-zahteva po varnosti.

Zato se oklepamo idej-predstav.

Toda ne predstava-ideja, ne zaključek, ne guru nam nikoli ne more 'dati' varnosti.

Ali sploh obstaja kaj takega, kot je notranja-psihološka varnost?

Ker smo negotovi, zmedeni in nam nekdo reče, da on ni zmeden, se ga oklenemo.

V 'nas' torej 'živi' zahteva po 'najti nekakšen mir', upanje po umirjenosti-tihoti življenja. Življenje nam sploh ni pomembno, pomembna je le želja.

Ljudje počnejo karkoli jim 'učitelj' reče in slepo sledijo-ponavljajo. Prestrašeni, kot so, vse to počno, toda če se resnično poglobimo v vzrok tega početja, lahko opazimo, da nekje globoko v sebi hrepenimo po varnosti, iščemo občutek zaščitenosti.

Toda, ali notranje-psihološko lahko obstaja varnost?

Poglobljanje v to vprašanje zahteva inteligenco.

Že v samem vznikanje tega vprašanje je čutiti sledi inteligence.

Če pa rečemo, da se varnost nahaja skrita v nekem simbolu, v odrešeniku, v tem ali onem, potem se od tega nikoli ne moremo odpustiti.

Če pa se pričnemo poglobljati, opazovati dejstvom v vzorcih v trenutnosti in se vprašamo: ali obstaja varnost...?

Če imamo vzrok za varnost, potem to ni varnost, kajti v želji po varnosti je skrito nasprotje varnosti, vojna.

Ali ljubezen živi, le če ima vzrok?

Rekli smo, da je inteligenca brez vzroka; je le inteligenca, kajti ne obstaja moja ali tvoja inteligenca. Inteligenca je kot svetloba. Kjer je svetloba, ne obstaja moja ali tvoja svetloba. Sonce ni vaše ali moje sonce; je jasnost svetlobe.

Ali ima ljubezen vzrok?

Če ga nima, potem ljubezen in inteligenca hodita z roko v roki skupaj.

Če rečete vaši ženi ali dekletu: 'Ljubim te', kaj vam to pomeni?

Nekdo ljubi boga.

Ničesar ne ve o tej neopisljivosti in pravi, da to ljubi; kajti v njem živi strah, želja po varnosti in ogromna teža tradicije; in 'svete knjige' ga vzpodbujajo v ljubezen?čaščenje tega, o čemer ne ve nič. Reče torej: 'Verujem v boga'.

Toda s spoznanjem, da je le inteligenca-celostno zaznavanje edina popolna varnost in da je ljubezen edini resnični red, ki je onkraj vsake vzročnosti-vzorčnosti, se človekova zavest-zaznava obrne iz 'sebe' v veselje; in veselje postane človekov notranji red.

Poglobimo se v vprašanje, kakšen je inteligenčen odnos; ne besedni odnos, s svojimi predstavami.

Naši možgani so mehanski-mehanski v smislu, da neprestano ponavljajo, nikoli niso svobodni razmišljanja, vedno se borijo le na enem bojnem polju, in mislijo da so svobodni, ker se premikajo iz enega v drug kot enega samega polja, ki se imenuje izbira; mislijo, da je pravica izbire že svoboda.

Človeški možgani, ki so se razvijali skozi neskončnost časa, skozi tradicijo, skozi izobraževanje, skozi prilagajanje, skozi samozatajevanje, so postali mehanski-vzorec. Mogoče obstajajo določene zaznave, ki so svobodne-nepogojene, toda ne iščite jih zdaj in ne recite: "Res, del mene je nepogojen!"; to nima nobenega pomena, kajti dejstvo je, da so človeški možgani postali pogojeni, tradicionalni, ponavljajoči in da imajo svoje lastne sposobnosti -premetenost, neverjetno prilagodljivost in prepoznavanje.

Toda vedno se gibljejo le v omejenem polju znanega, zato ne zaznavajo necelostno. Misli imajo 'dom' v možganskih celicah.

Možgani so postali mehanski-vzorčni, kar lahko vidimo, ko nekdo trdi: 'Sem kristjan' ali: 'Nisem kristjan; sem hindujec, verujem, ne verujem'- vse to so vzorčni ponavljajoči se proces, ki je reakcija na neko drugo reakcijo, ki je reakcija...

Pogojena človeška bitja imajo svojo umetno, vzorčno 'inteligenco'-kot računalnik. Obdržali bomo ta izraz - mehanska inteligenca. (Milijarde in milijarde dolarjev so že potrošili, da bi iznašli računalnik, ki bi imel sposobnost človeških možganov.)

Misel, ki se rodi v spominu ali znanju, ki sta shranjena v s možganih, je mehanska-pogojena; lahko ima sposobnost izumljanja, toda še vedno je mehanska, kajti izumljanje je nekaj popolnoma drugega kot ustvarjanje.

Misel poskuša odkriti drugačen način življenja ali drugačen družbeni red, toda vsaka iznajdba drugačnega reda je še vedno v polju zmede.

Mi se sprašujemo: ali obstaja inteligenca- stanje zavesti, ki ne pozna vzroka in ki zato neposredno zaznava medsebojni odnos; ki torej ni v polju mehanskih medsebojnih odnosov današnje družbe?

Naši medsebojni odnosi se 'dogajajo' po ustaljenih vzorcih.

Imamo določene biološke potrebe, katerim strežemo.

V svojih odnosih zahtevamo določeno udobje in določeno obliko prijateljstva, ker smo osamljeni ali potrti, in 'naslanjajoč se' na nekoga izven nas, upamo, da bo ta potrtoost preminila. Toda za vse odnose, ki jih sploh imamo, intimne ali poslovne, vedno obstaja vzrok-korist, ki je osnova za odnos.

Vse to je mehansko-vzorec, ki se ponavlja že tisočletja.

Obstaja ?večna? borba med moškim in žensko, nasprotnost, ker vsak sledita svojo lasten vzrok po lastni poti in sta kot dva železniška tira, ki se nikoli ne dotakneta. Takšen odnos je vedno omejen-preprečen, kajti temelji na razmišljanju o drugem; in misel je vedno omejena. Kjerkoli se pojavi omejitev, nastane borba. Vsaka oblika navezanosti-odvisnosti (eden pripada eni skupini-narodu in drugi pripada drugi skupini-narodu) je oddvojenost-izdvojenost-osamljenost; kjer je torej izdvojenost, se neobhodno pojavi nasprotje, nasprotnost, nasprotovanje in borba. To je zakon. Ne zakon, ki se ga je izmislil govoreči, toda zakon, ki ga lahko vidimo vsi.

Misel-predstava je vedno omejena in torej izdvajajoča.

V odnosih, ki temeljijo na razmišljanju, torej neobhodno pride do napačnih zaključkov, nasprotovanja; in v takem odnosu ni občutljivosti.

Ali zaznavate resničnost povedanega?

Spoznajte resničnost in pomembnost tega dejstvomjanja misli, ne kot idejo, temveč kot trenutno dogajanje našega vsakdanjega življenja, ki je vidno v ločitvah, prepirih, medsebojnem sovraštvu, ljubosumju. Vse te 'odnose' prav dobro poznamo. Vaša žena vas hoče prizadeti, vi hočete, da boli tudi njo; ona je ljubosumna in tudi vi ste ljubosumni; in vse to so reakcije, ponavljajoči se vzorec razmišljanja, ki vedno pripelje do prepira in nasprotovanja.

To je dejstvo.

Kaj naj sedaj storimo s tem dejstvom?

Dejstvo je, da sta z ženo v sporu. Ona sovraži vas; in v vas se zbudi avtomatski odziv; vaše sovraštvo.

Potem odkrijete, da je spomin na vse tisto, kar se je bilo zgodilo, in kar je shranjeno v možganih, vzrok vašega sovraštva. Vse vaše razmišljanje poteka po vzorcu, ki vodi v izdvojenost; in tudi ona se čuti oddvojena od vas. Noben od vaju ni nikoli postal zavesten resničnosti te oddvojenosti.

Kako se soočiti s tem dejstvom?

Kaj naj bi storili, ko postanete zavestni tega dejstva?

Kakšen je vaš odziv?

Ali se soočate s tem dejstvom brez motiva, brez vzroka?

Bodite previdni.

Ne recite: 'Moja žena me sovraži', in ne zamižite pred dejstvom, da tudi vi sovražite njo, bežite proč od nje, kajti oba sta izdvojena, oddvojena drug od drugega.

Vaša častihlepnost vas vodi v eno smer in njena v drugo.

Vaš dejanski odnos je torej neobčutljivost-izdvojenost.

Ali se temu problemu približamo z razlogom, s trdnega 'stališča' svojih motivov?

Ali se soočimo z njim brez motiva, brez vzroka?

Če se približamo problemu brez želje po ciljni razrešitvi problema in le opazujemo..., kaj se zgodi?

Opazujte.

Ne preHITEVAJTE z zaključki, temveč opazujte v sebi sami.

Prej ste se približali problemu z motivom, zaradi določenega razloga, ki vas je v to prisilil. Toda sedaj lahko vidite neumnost in brezupnost takega početja, ki je rezultat razmišljanja.

Ali obstaja torej vpogled brez vsakega motiva, brez 'željenega zaključka'?

Kar pomeni, da ste vi brez motiva, čeprav ima ona še vedno 'svoj' motiv?

Kako zaznavate dejstvo ali dejavnik, če v vas ni 'cilja'?

Potem dejavnik ni nekaj, kar je oddvojeno od vas, ali ne?

Vi ste ta dejavnik. Vi ste častihlepje, vi ste ljubosumje, vi ste sovraštvo, vi ste odvisni od nekoga, vi ste vse to.

Opstaja torej le opazovanje dejstva, ki ste vi sami, opazovanje, ki nima vzroka in ne motiva po posledici.

Ali je to možno?

Če tega ne storite, je življenje v večni borbi neizbežno.

Lahko rečete, da je življenje pač tako.

Če rečete tako in sprejmete to kot način-vzorec življenja, sprejmete bolečino, borbo, pridobitništvo in užitek v vaše življenje; in vaši možgani, vaša tradicija in navade vam govorijo, da je to edinomožen način življenja. Toda če ste spoznali grozljivost in nesmiselnost sprejetja takšnega uničevalnega vzorca, potem lahko vidite tudi, da je vsa ta zmeda in muka v vas samih; vi ste torej sam svoj sovražnik, in ne ona.

Spoznali ste torej svojega soražnika in ugotovili, da je ta sovražnik 'vi' sami.

Ali lahko torej opazujete vsak premik in gibalno ego, in še enkrat preverite tradicionalno mnenje, da ste posameznik, kar postane očitna neumnost, če proučite celotno polje zavedanja človeštva.

Prišli smo do točke, ko lahko zaznamo dejstvom inteligence.

Rekli smo, da inteligenca deluje izven polja vzročnosti, prav tako kot ljubezen.

Če v ljubezni obstaja vzrok za ljubezen, potem to očitno ni ljubezen. Če ste 'inteligentni' v službi države ali 'inteligentni', ker sledite meni, v tem dejstvom ni inteligence; ta 'inteligence' je le sposobnost.

Inteligenca ne pozna vzroka in nagrade.

Opazujte torej sebe in spoznajte, če je v vaši želji po spoznavanju 'sebe' skrita želja po nagradi.

Ali vidite dejstvo, da razmišljate, delate in čutite omejeno; in ta omejenost neizbežno pogojuje večno borbo.

Ta omejenost ste vi sami; vi ste svoj lastni sovražnik.

Če pogledate sebe brez vsakega motiva, brez vsake predstave, ali sploh še obstaja 'jaz'?ego, ki je vzrok in hkrati posledica; ego, ki je proizvod časa, potovanja od preteklosti-posledice do prihodnosti-vzroka.

Če opazujete sebe v dejstvom in okolju brez vsakega vzroka, nekaj v vas prične odmirati; in rojevati se prične nekaj popolnoma novega.

15. julij 1982

BROCKWOOD PARK

Opazujmo, kaj se resnično dogaja na svetu, kjer je človek 'ustvaril' popoln kaos, vojne in kjer se dogajajo strašne grozljivosti.

To ni ne optimističen in ne pesimističen pogled; je le opazovanje dejanskih, okoli nas vsakomur vidnih dejstev.

Očitno je, da trenutno ni možno vzpostaviti mir na tej zemlji, niti ni možno živeti v medsebojnem prijateljstvu in naklonjenosti.

Živeti v miru s seboj in svetom pomeni biti inteligenčen.

Ni dovolj imeti idejo o miru in se truditi živeti mirno življenje - kajti takšno življenje je zgolj vegetiranje-, temveč moramo ugotoviti, ali je mogoče v tej zmedeni in nepravilni (če lahko uporabim to 'staromodno' besedo) družbi živeti in 'imeti' zavest in srce, ki sta v medsebojnem soglasju.

To pomeni ne-živeti življenje polno prizadevanja in prizadetosti, borb, uničujoče tekmovalnosti, posnemanja, prilagajanja in ubogljivosti; ne zadovoljno ali bogato življenje; ne življenje polno dosežkov, slave, pomembnosti ali vplivnosti; temveč življenje, katerega kvaliteta je vesoljni mir.

Skupaj bomo poskusili ugotoviti, če je možno spoznati to mirnost- ne nekakšno umirjeno razmišljanje, ki je le delček mirnosti - imeti nenavadno sposobnost nemotene, pa vendar neznansko žive mirnosti, z občutkom dostojanstva in brez sence surovosti-prostaštva?

Ali lahko živimo takšno življenje?

Ali smo si, obkroženi s popolnim neredom, že kdaj zastavili to vprašanje?

Zelo jasno lahko vidimo dejstvo, da nas zunaj obkroža popoln nered - vsako jutro čitamo v časopisih o grozljivih dogodkih, o avionih, ki z neverjetno hitrostjo prenesejo iz enega konca sveta do drugega ogromno količino plina in bomb, ki v nekaj trenutkih lahko uničijo milione ljudi.

Če opazujemo vse to in spoznamo, kam je zašel človek, boste mogoče mislili, da smo postavili neodgovorljivo vprašanje, in rekli, da je v tem svetu nemogoče biti notranje, psihološko nemoten, brez vsake razdvojenosti, da je nemogoče živeti neegoistično.

Govorjenje o tem, uporabljanje besed ima zelo majhen pomen, dokler se med pogovorom ne najdemo v stanju, ki je popolna mirnost. Za to potrebujemo inteligenco, ne domišljije, ne kakšno sanjanje z odprtimi očmi, ki ga imenujete meditacija, nikakršna samo-hipnoza; za to potrebujemo inteligenco.

Kaj je torej inteligenca?

Biti inteligenčen pomeni zaznavati izmišljeno, lažno, vse, kar ni resnično-živo in to odpustiti; ne le ugotoviti lažnost in nadaljevati na star način, temveč popolnoma odpustiti iz svojega dejstvovanja.

In to je le ena od lastnosti inteligence.

Videti npr. da je nacionalizem, z vso svojo 'ljubeznijo do domovine', svojo oddvojenostjo, izdvojenostjo in ozkostjo v resnici neznansko uničevalen; da je strup sedanjega sveta.

V doumetju resnice opisanega dejstva je seme odpustitve lažnega.

Tako dejstvuje inteligenca.

Toda nadaljevati z nacionalizmom, kljub spoznanju neumnosti nacionalizmov, je del neznanske neumnosti človeka; in nereda, ki le še pospešuje nered.

Inteligenca ne sledi zvito opravičenim prepričanjem ali nasprotujočim mnenjem (piti z mnenji do resnice je nemogoče), temveč spoznava, da razmišljanje, kakorkoli sposobno in zvito, kljub neprestani uporabi, ne more biti inteligentno.

Inteligenca se prične onkraj misli.

Če hočemo živeti mirnost, moramo proučiti nered.

Zakaj mi, človeška bitja, ki se imamo za 'krono stvarstva', ki se imamo za neverjetno razvite in sposobne, zakaj živimo in prenašamo takšen nered v našem vsakdanjem življenju?

Če lahko odkrijemo korenine tega nereda, vzroke zmede; in pozorno opazujemo njihovo dejstvovanje, se v opazovanju vzroka prične prebujati inteligenca. Le v opazovanju nereda; in ne v borbi za ne-nered.

Zmedena, ne-mirna zavest, stanje zavesti, ki je razdvojena in torej sama s seboj v nasprotju, in ki bi rada vzpostavila red-mir, bo večno ostala v zmedi.

Če smo zmedeni, negotovi, begamo sem ter tja obremenjeni z problemi; in iz tega stanja-načina življenja hočemo 'ustvariti' red. Kar se nam zdi, da bi naj red bil, se torej rodi iz zmede; in rezultat je torej lahko le zmeda.

Ko nam to postane jasno, se vprašajmo, kaj je torej korenina-vzrok nereda?

Nered ima mnogo vzrokov: želja po samoizpolnitvi in bojazen pred neizpolnitvijo želje po samoizpolnitvi; razdvojeno življenje, ki ga živimo, ko govorimo eno in počnemo nekaj drugega.

Naše življenje je samo sebi nasprotno.

Lahko najdemo ogromno vzrokov in lahko jih iščemo v nedogled.

Vendar, mi se sprašujemo, ali ne obstala le en glavni vzrok?

Očitno mora biti.

Osnovni vzrok je 'jaz'-ego, 'osebnost'. ki so jo zgradile misli, spomin, različne izkušnje, določene besede, ki imajo sposobnost ustvarjati čutenje oddvojenosti-osamljenosti; in ta ego je osnovni vzrok nereda-zmede.

Kakorkoli se ego trudi, da bi ne bil več ego, je ta trud še vedno napor ega.

Ta ego se lahko poistoveti z narodom, toda poistovetenje z večjim, je v resnici čaščenje 'sebe'.

Vsak od nas to počne nasvoj lasten način.

Ego je proizvod misli; to je osnovni problem te popolne zmede, sredi katere živimo.

Ko opazimo, kaj povzroča nered (in večina se je navadila na to zmedo, ker je večno živela v tej zmedi in jo je sprejela za nekaj neobhodnega) pričnemo opazovati vzrok, se poglobimo vanj in ga raziščemo do konca.

Le opazujemo brez lastnega odziva; in takšno opazovanje pričinja raztapljati center, ki je izvor celotne zmede.

Inteligenca zaznava resničnost; odpušča vse, kar je lažno; vidi resnico v lažnem in je zavestna dejstva, da nobena miselna akcija ne more biti inteligentna. Zavestna je dejstva, da misel sama po sebi rojena iz znanja, ki je posledica iskušenj spomina; ta odgovor spomina so misli. Znanje je vedno omejeno - to je očitno- ne obstaja popolno znanje. Vendar razmišljanje, z vso sposobnostjo in znanjem, ne more biti inteligentno.

Vprašajmo se torej, kakšno vlogo imajo torej misli v našem življenju, če upoštevamo, da je celotno naše delovanje vezano na misli?

Karkoli storimo, je povezano z razmišljanjem.

Vsi odnosi temeljijo na misli.

Bogove, ki smo jih 'ustvarili' so rezultat misli.

Kakšno mesto ima torej znanje-misel v procesu razčlovečenja človeštva in človeka?

Človek je zbral ogromno znanstveno znanje, veliko ve o matematiki, psihologiji, biologiji itd. In mislimo, da se bomo s pomočjo znanja 'povzdignili', osvobodili sebe, spremenili sebe.

Preverimo torej mesto znanja v življenju.

Ali nas je znanje spremenilo, nas napravilo dobre?

Ali nam je prineslo celostnost?

Ali upošteva pravičnost? Ali nas je osvobodilo?

Prineslo nam je 'svobodo' v smislu, da lahko hitreje potujemo in da se lahko pogovarjamo z drugim koncem sveta. Prineslo je boljše načine učenja, računalnik in atomsko bombo.

Vse to so posledice nakopičenega znanja.

In še enkrat se vprašajmo: ali nam je to znanje prineslo svobodo, pošteno življenje, življenje, ki je dobro?

Svoboda, pravičnost in dobrot; te tri kvalitete so bile problem antičnih civilizacij, ki so obupno iskale način življenja, ki bi bil pravičen.

Beseda 'pravičen' vključuje poštenost, neobremenjenost, dobronamernost in radodarnost; in izključuje sovraštvo in razdvojenost.

Živeti pošteno, pomeni živeti mimo vzorcev, mimo razdvajajočih idealov, ki jih ustvarjajo misli; pomeni živeti življenje polno srčne pozorne naklonjenosti.

Toda v tem svetu ni ni pravičnosti; nekdo je bister in drugi ni, nekdo ima moč in drugi je nima, nekdo potuje posvetu in srečuje pomembne ljudi, nekdo drug pa živi v majhnem mestu in gara iz dneva v dan.

Kje je tukaj pravičnost?

Ali pravičnost lahko najdemo v zunanjem delovanju?dejstvomjanju obstoječe družbe?

Nekdo je ministerski predsednik, predsednik, direktor medkoninentalne družbe in nekdo drug je uradnik, nekje globoko spodaj.

Ali naj torej iščemo zunanjo pravičnost in poskušamo najti nekakšno državo enakih -kar so poskušali po celem svetu, misleč na ta način priti do pravičnosti - ali pa je pravičnost nekaj popolnoma drugega?

Pravičnost zahteva celostnost, nerazdvojenost, nerazcepljenost.

In celostnost je le tam, kjer ni primerjave.

Toda mi neprestano primerjamo - boljši avto, boljša hiša, boljši položaj, večja moč itd. Primerjava je tehtanje; in kjer je tehtanje, ne more obstajati pravičnost, kot ne more biti pravičnosti, kjer je prilagajanje in posnemanje.

Če sledite komu, če le poslušate te besede, ne morete zaznati lepote, nedolžnosti, globine pravičnosti; lahko da se na zunaj strinjate s povedanim, toda ko boste šli od tod boste vse to pozabili.

Če pa ste zaznali globoki pomen besed, so zbudile v vas občutenje zaspalega semena; kajti pravičnost se nahaja v vsakem od nas.

Ko se je govoreči pogovarjal z znanim psihologom, je uporabil besedo 'dobrota'. Psiholog je bil zgrožen! Rekel je: 'To je staromodna beseda in zastarelo se nič več ne uporablja.'

Toda govorečemu je všeč ta dobra beseda.

Kaj je torej dobrota?

Dobrota ni nasprotje slabega.

Če je nasprotje slabemu, potem ima korenine v slabem.

Vse, kar ima nasprotje, ima svoje korenine v nasprotnem. Dobrota je torej izven tistega, kar imenujemo slabo; popolnoma ločena od zla.

Videti jo moramo torej takšno kot je, ne kot odgovor na nasprotje.

Dobrota se kaže v načinu življenja, ki je pravično, ne v skladu z merili določene religije, morale ali etične predstave o pravičnosti; edino 'merilo' je dobroti zaznavanje resničnosti in lažnosti, edino vodilo občutljivost, ki neposredno zaznava in se v trenutku odzove.

Beseda 'svoboda' ima zelo globok pomen.

Kjer obstaja svoboda obstaja tudi pravičnost, dobrota.

Svoboda ljudjem pomeni možnost izbire.

Mislimo, da smo svobodni, ker gremo lahko na potovanje v tujino, ker si izbiramo svoje delo, ker si izberemo, kaj hočemo.

Toda, ali obstaja svoboda, kjer obstaja izbira?

Kdo izbira?

In zakaj mora izbirati?

Kadar obstaja notranja-psihološka svoboda, kadar resnično jasno in objektivno-brezosebno-nečustveno razmišljamo, ni potrebno nikoli odločati. Če ne obstaja zmeda, potem ne obstaja niti odločitev.

Kaj je torej svoboda?

Svoboda ni nasprotje pogojenosti; če bi bila, potem bi bila le oblika bega. Svoboda ni beg od česarkoli.

Možgani, ki so bili pogojevani z znanjem so vedno omejeni, vedno živijo v polju nevednosti in sovedno polni misli; torej ne morejo biti svobodni.

V nas živi veliko različnih strahov - strah pred jutri in strah pred ponovitvijo stvari, ki so se zgodile v mnogih včeraj. Če iščemo osvoboditev iz ujetosti v te strahove, potem ima svoboda vzrok; in kar najdemo, ne more biti svoboda.

Če razmišljamo z merili vzroka in svobode, potem ta svoboda z resnično prostostjo nima nobene veze.

Svoboda ne pomeni osvoboditi delček, svoboda pomeni biti popolnoma prost, celosten; in takšna svoboda nima vzroka.

S pomočjo vseh teh ugotovitev, si sedaj oglejmo vzrok žalosti in ugotovimo, ali se ta žalost lahko kdaj konča.

Vsi smo spoznali trpljenje, različne oblike trpljenja: smrt, pomanjkanje ljubezni, ljubezen brez vračila.

Žalost ima mnogo, mnogo obrazov.

Od antike naprej je človek vedno poskušal zbežati proč od žalosti, toda po vseh teh tisočletjih, žalost v nas ni nič manjša. Človek je pretil brezštevilo solza. Neprestane vojne so prinesle strašne bolečine ljudem, bojazni, in očitno niso pripomogle k zmanjšanju žalosti sveta.

To ni le retorično vprašanje, toda, ali je človeškimi možganom, človekovi zavesti popolnoma odpustiti bojazen-žalost in s tem vse muke tega sveta?

Skupaj se sprehodimo po tej poti, in poskusimo ugotoviti, če v našem vsakodnevnem življenju, lahko odložimo tovor, ki ga je človek prinesel iz časov, ki se jih ne spominja.

Ali lahko žalost zamre sama?

Kako se približati vprašanju?

Kakšen je vaš odziv na to vprašanje?

Kakšno je stanje vaše zavesti, ko vam je zastavljeno takšno vprašanje?

Moj sin je mrtev, mojega moža ni več, prijatelji so me prevarali; dvajset let sem sledil ideal in izkazal se je brezploden.

V žalosti se skriva neznanska lepota in brezmejna bolečina.

Kako se torej odzovete na postavljeno vprašanje?

Ali pravite: 'Niti pogledati nočem več v žalost. Dovolj sem trpel. Žalost je neizbežen del življenja, zato jo razložim-opravičim, sprejem in se ji poskušam izmakniti.'

To je en način, en od možnosti odziva.

Toda takšen odziv ne reši problema.

Nekdo drug spremeni žalost v simbol, in potem časti ta simbol, kot npr. krščanstvo; ali pa rečemo, da je to karma, kot npr. staro hindujstvo.

V modernem svetu so za vso žalost krivi starši, družba, ali pa se vse genetsko prenaša itd.

Najdemo lahko torej na tisoče razlag-opravičil.

Toda razlage niso rešile naš svet niti bolečine niti pekočine žalosti.

Kako se torej približati problemu žalosti?

Ali se hočete z njim soočiti, ali pa si to le navidezno želite in trepečete pred soočenjem?

Kako se približati takšnemu problemu do dotika?

Ali je žalost nekaj drugega kot opazovalec, ki reče: 'Sem poln žalosti'? Če rečemo: 'Sem poln žalosti', se je opazovalec oddvojil od žalosti, torej se problemu sploh ni približal. Ni se ga dotaknil. Ali se ga lahko prenehamo izogibati, ga opravičevati, bežati proč od njega, temveč se mu približamo do dotika, kar pomeni, da spregledate dejstvo, da ste vi žalost.

Ali mar niste?

Lahko da ste izumili ideal -svobodo brez žalosti.

Ta izum-ideal odloži soočenje z žalostjo, vas oddvoji od žalosti; toda dejstvo je da ste žalost.

Ali ste zavestni, kaj to pomeni?

To pomeni, da ni nekdo drug tisti, ki vam je povzročil bolečino, da ne točite solze, ker vam je umrl sin. Lahko da točite solze za svojim sinom ali ženo, vendar je to le zunanji izraz notranje bolečine. Žalost je posledica vaše navezanosti-odvisnosti od osebe, vašega občutka, da vam je bilo nekaj vzeto, da ste brez te osebe izgubljeni.

In kot vedno, poskušamo nekaj storiti s simptomi, nikoli se ne poglobite v korenine tega problema žalosti.

Mi ne govorimo o zunanjih pokazateljih žalosti - če vas skrbijo posledice žalosti, lahko vzamete pomirjevalo in umirate zavest.

Mi skupaj hočemo sami spregledati, (nočemo, da nam je povedano, da bi lahko sledili) korenine žalosti.

Ali ni čas povzročitelj psihološke bolečine - psihološki čas, ki so ga 'iznašle' misli v psihološkem kraljestvu-iluziji?

Ali razumete vprašanje?

Sogovornik: Kaj pomeni ta psihološki čas?

Krishnamurti: Ne sprašujte mene, kaj je psihološki čas.

Sami se poglobite v to vprašanje.

Govoreči vam lahko da le namig s pomočjo besed, toda to je vaše lastno vprašanje.

Imeli smo sina, brata, ženo, očeta. Ni jih več.

Nikoli se ne morejo vrniti. Izbrisani so z obličja zemlje.

Lahko si seveda izmislimo prepričanje, da živijo nekje nadrugih nivojih.

Toda, izgubili smo jih; ostane le slika na klavirju ali nasteni.

Spomin na njih je psihološki čas.

Razmišljanje o tem, kako smo jih ljubili, kako so oni ljubili nas, kako so nam pomagali; kako ob njih nismo bili osamljeni.

Spomin na njih je 'trajanje' časa.

Včeraj so bili, danes jih ni. Kar pomeni, da so možgani posneli film-spomin. Spominjanje je gledanje filma v svojih možganih; in ta film se vrti neprestano: kako smo se z njimi sprehajali po gozdu, spolni spomini, njihov prijateljski odnos in občutek udobja-tolažbe, ki je vela od njih.

Vse to je minilo; toda trak se vrti ponovno in ponovno. Ta trak je spomin in spomin je čas.

Če vas to zanima, se globoko potopite v ta čas.

Z bratom ali sinom smo živeli srečno, skupaj počeli veliko veselih stvari; toda ni jih več.

In spomin nanje ostane. Ta spomin povzroča bolečino. In ta spomin je tisti, ki toči solze osamljenosti.

Ali je torej možno, da možgani sploh ne bi snemali?

Poglejte v to sončno jutro, naklonite mu celotno svojo pozornost; trenutku zlate svetlobe nad nižino in dolgih senc dreves; in nič ne snemajte, tako da v vas ne ostane noben spomin; ne ujemite trenutka.

Opazujte in prisluhnite z vso pozornostjo brez vsakega pomnenja; Ta popolna pozornost zunanjemu onemogoča kakršnokoli snemanje-pomnenje.

Ali je torej psihološki čas korenina žalosti?

Ali je misel korenina žalosti?

Jasno.

Spomin in čas tvorita os človeškega vrtenja; in če nas karkoli prizadane, se vrnemo v spomine in točimo solze.

Ko vidimo sončni zahod, si želimo, da bi minuli lahko z nami uživali to lepoto. Isto je s spomini na spolna doživetja, kjer si zgradimo prestave in razmišljamo o njih.

Vse to je spomin, misel in čas.

Če vprašamo: kako se lahko ta psihološki čas in misel ustavi?, je to napačno vprašanje.

Če resnično zaznamo resnico tega - ne resnico nekoga drugega, temveč tako, da je ta resnica sad našega lastnega opazovanja, naše jasne zaznave - ali ne pomeni to spoznanje konec vseh žalosti?

Ali je mogoče živeti tako pozorno, da človek živi brez psihološkega snemanja?

Pomnjenje se dogaja le, če obstaja nepozornost.

Navajeni smo na svoje brate, sestre, hčere, sina ali ženo; vemo vse, kar bodo rekli; isto so povedali že ničkolikokrat. Poznamo jih.

Toda, če rečemo, da jih poznamo, smo nepozorni.

Če nekdo reče, da pozna svojo ženo, je očitno v resnici ne pozna, kajti nemogoče je 'poznati' živečo stvar.

Poznamo lahko le mrtve stvari, mrtev spomin.

Ko postanemo vsega tega zavestni, dobi žalost popolnoma drugačen pomen.

Iz žalosti se ne da ničesar naučiti.

Obstaja le odpuščanje žalosti; in ko odpustimo žalost, se rodi ljubezen.

Kako lahko ljubimo nekoga - zaznavamo občutenje ljubezni - ko pa naše celotno življenje temelji na spominih; na sliki, ki visi nasteni ali opazuje klavirja; kako naj človek ljubi, ko pa je ujet v oneskončen labirint spominov?

Prenehanje-odpuščanje žalosti je rojstvo ljubezni.

Ali lahko ponovim zgodbico?

Duhovni učitelj se je vsako jutro s svojimi učenci pogovarjal o naravi dobrote, lepote in ljubezni.

Neko jutro, ko je ravno hotel spregovoriti, je na okno priletela ptička in pričela žvrgoleti. Nekaj časa je prepevala, nato pa odletela.

Učitelj je dejal učencem: 'Predavanje za danes je končano'.

4.september 1982

ovil jaka modic
uredil jure jerele
tiskal cicero
prevedel in založil miha jensterle